

PORTRE
KARİKATÜRLERİ
ALBÜMÜ

PORTRAIT
CARTOONS
ALBUM

Yaşar Kemal

Sanal Sergi

VIRTUAL EXHIBITION

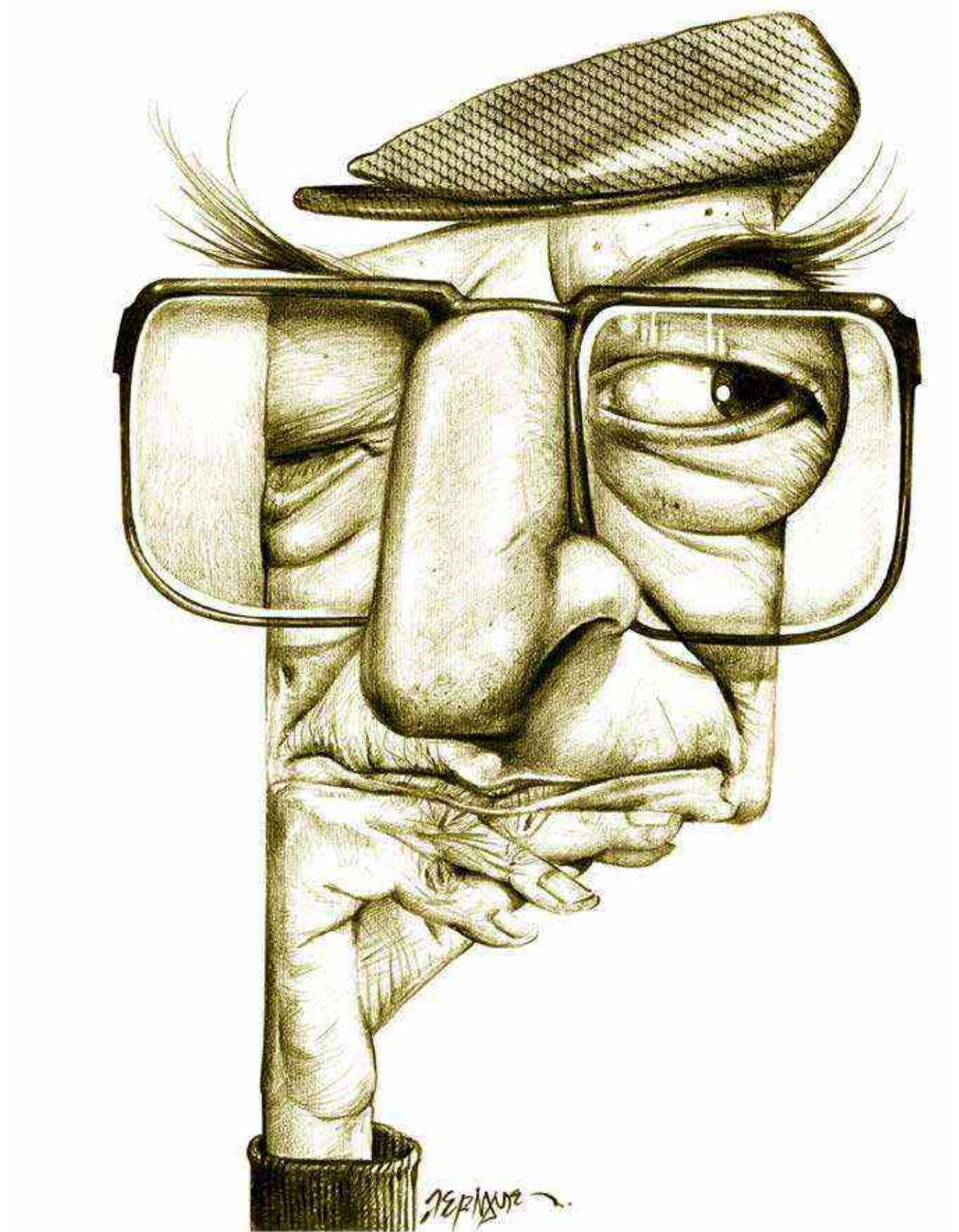

KARİKATÜRCÜLER
DERNEĞİ
The Association of
Cartoonists

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Luiz Carlos Fernandes

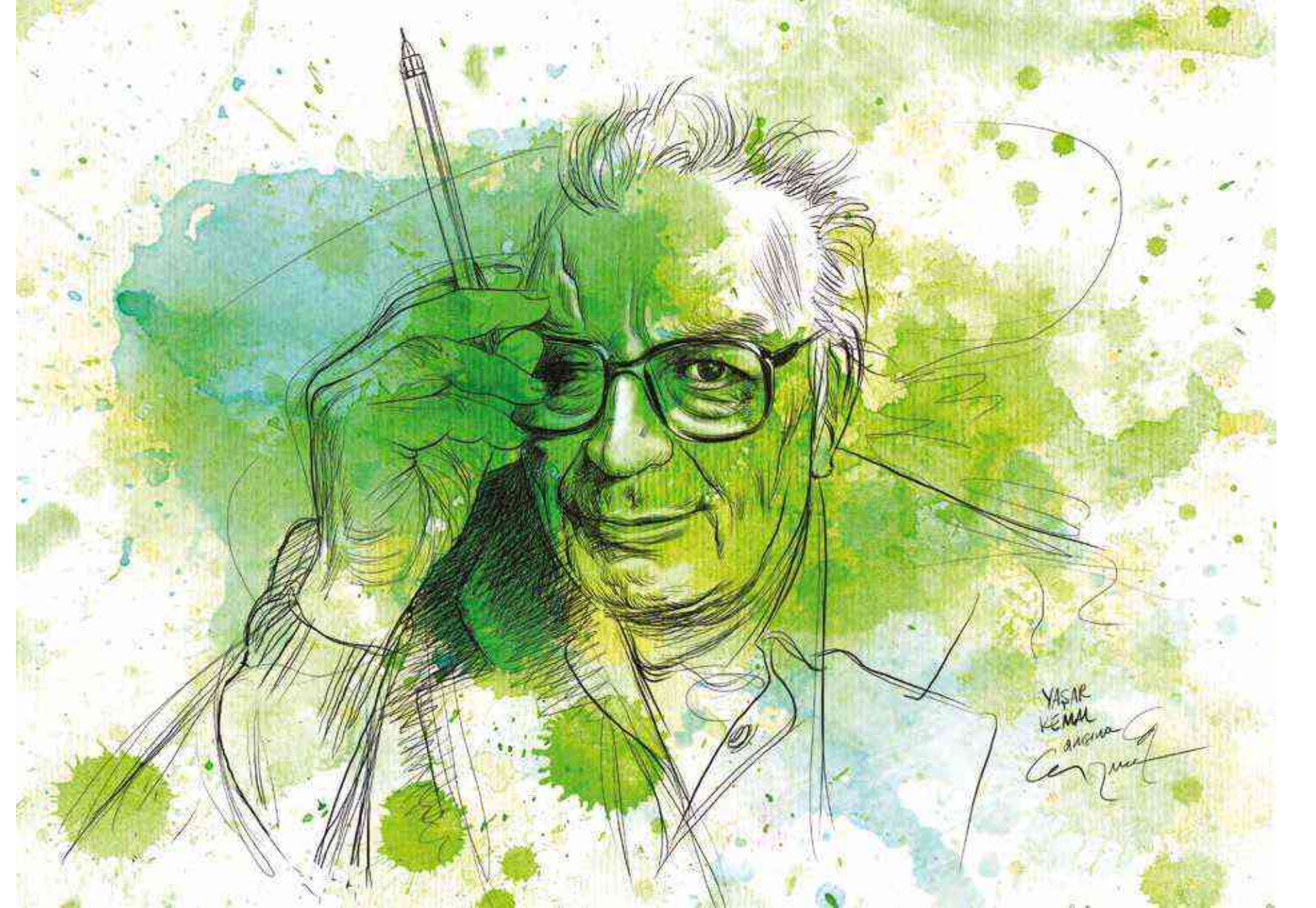
Brezilya - *Brazil*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ergün Gündüz

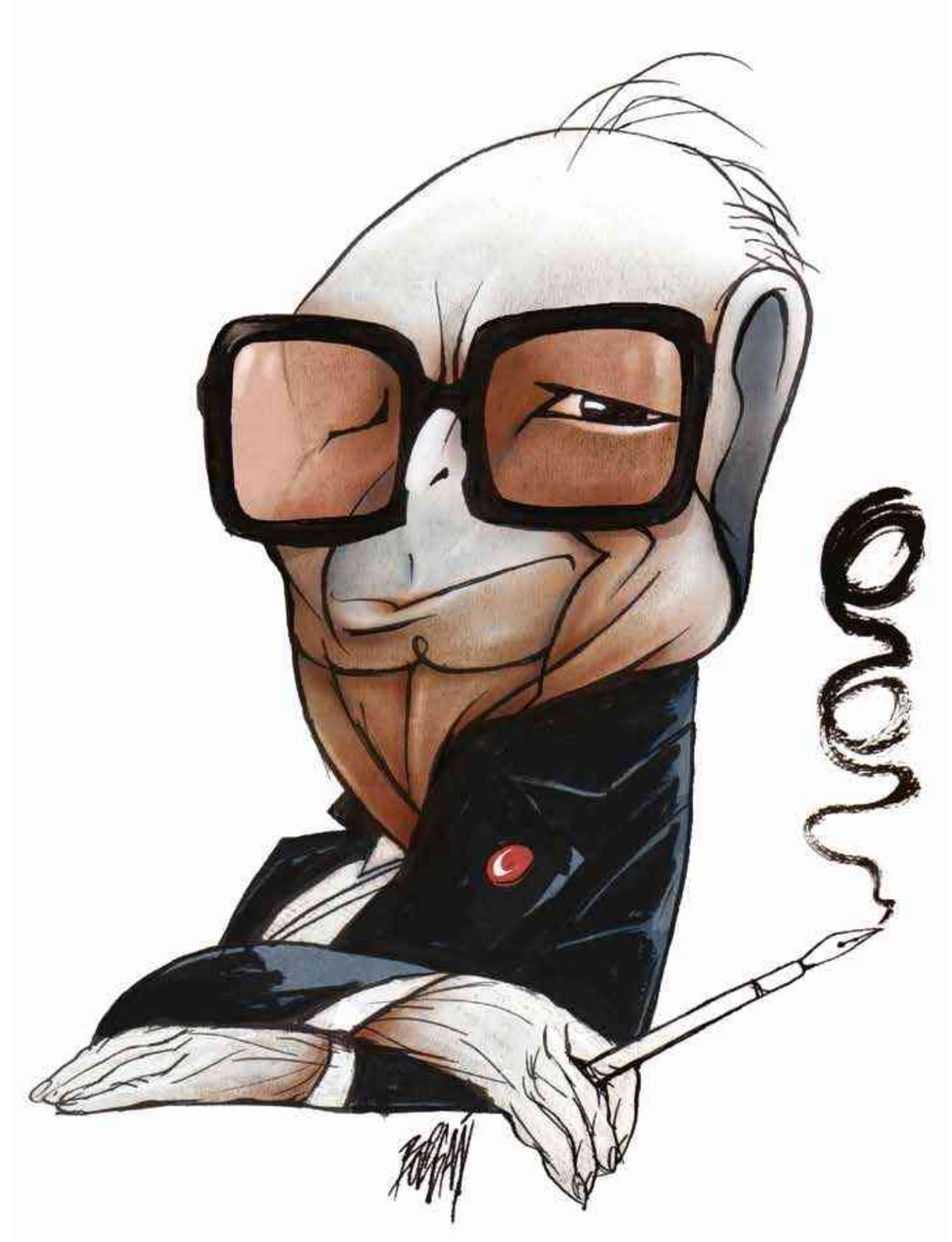
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Angel Boligán Corbo

Küba - *Cuba*

*İnce Memed*i yazmaya, tam kırk yıl önce, yani 1947de başladım. Bir roman mimarisi, roman biçimi üzerinde çok durdum, *İnce Memed*in dört cildi de, Çukurova betimlemesi ile başlar, belirli bir biçim içinde sürer. O biçim içindeki öz, mecbur insandır. Kavga etmeye, başkaldırmaya mecbur insan. O mecbur insanlar kuruyor dünyayı. Mecbur insanlar ve yüreklerindeki kurt. Mecbur insan, bizden önce de vardı, sonra da var olacak. *İnce Memed*, tüm tarih boyunca, Anadolu tarihi boyunca, başkaldıran insanın destanıdır.

...

19. yüzyıl, romancılıkta altın çağdır. 19. yüzyıl romanı, müthiş verdi insan ilişkilerini. Doğayı bile dekor olarak kullandı, ama dehşet kullandı. Yalnız insanoğlunun ilişkileri doğa içinde sıkışmıştı. Oysa ne gökten yağdığı, ne yerden bittiğini gördüğü zaman, insan kendisine başka bir dünya kuruyor, kendi yarattığı dünyaya sığmıyor. İşte benim vermeye çalıştığım bu!

Yaşar Kemal, *Zulmün Artsın*. (2020). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 225-226.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Güngör Kabakçıoğlu

Türkiye - *Turkey*

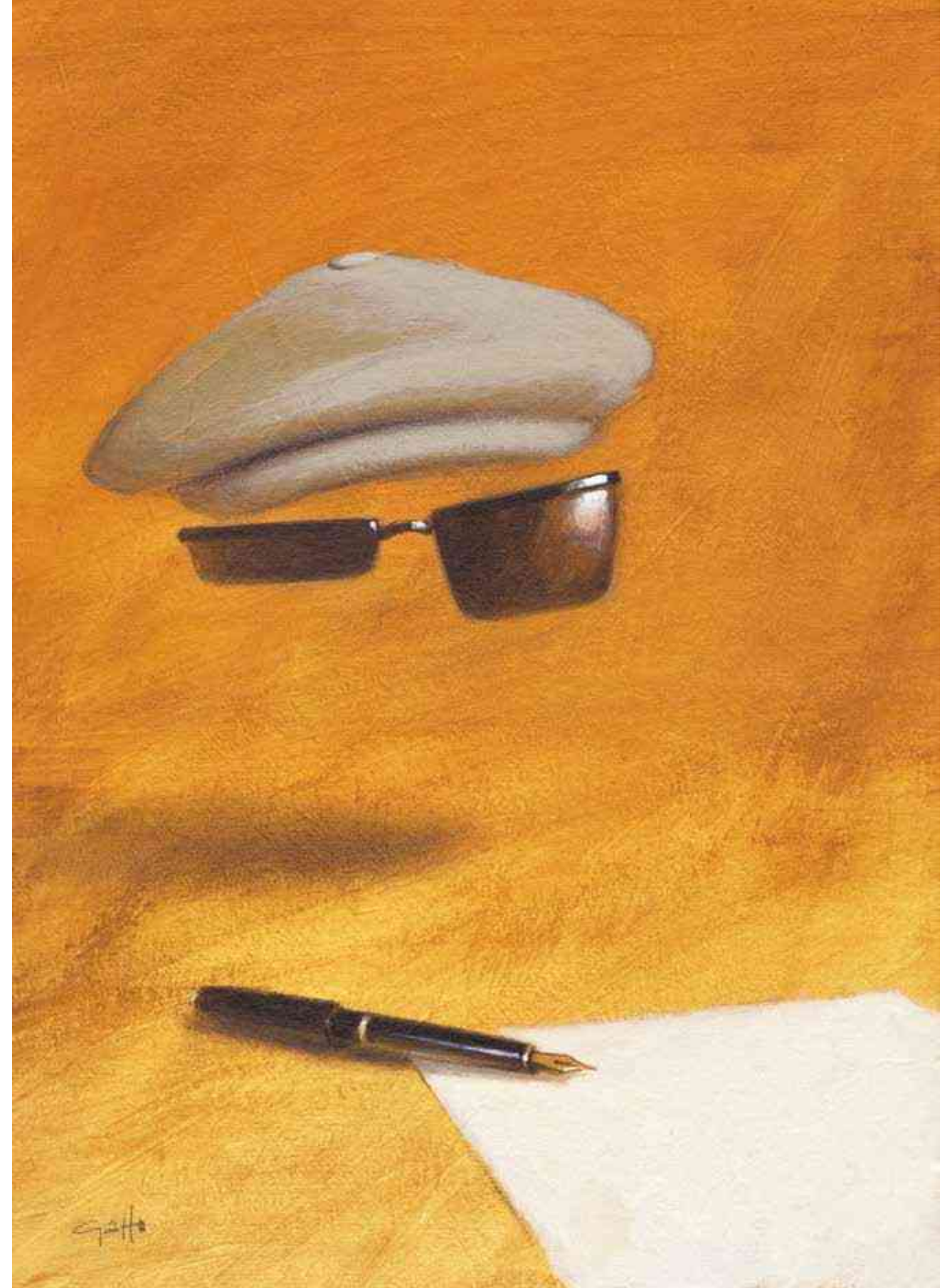

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
Portrait
Cartoons Album

Allessandro Gatto

İtalya - *Italy*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Pedro Silva

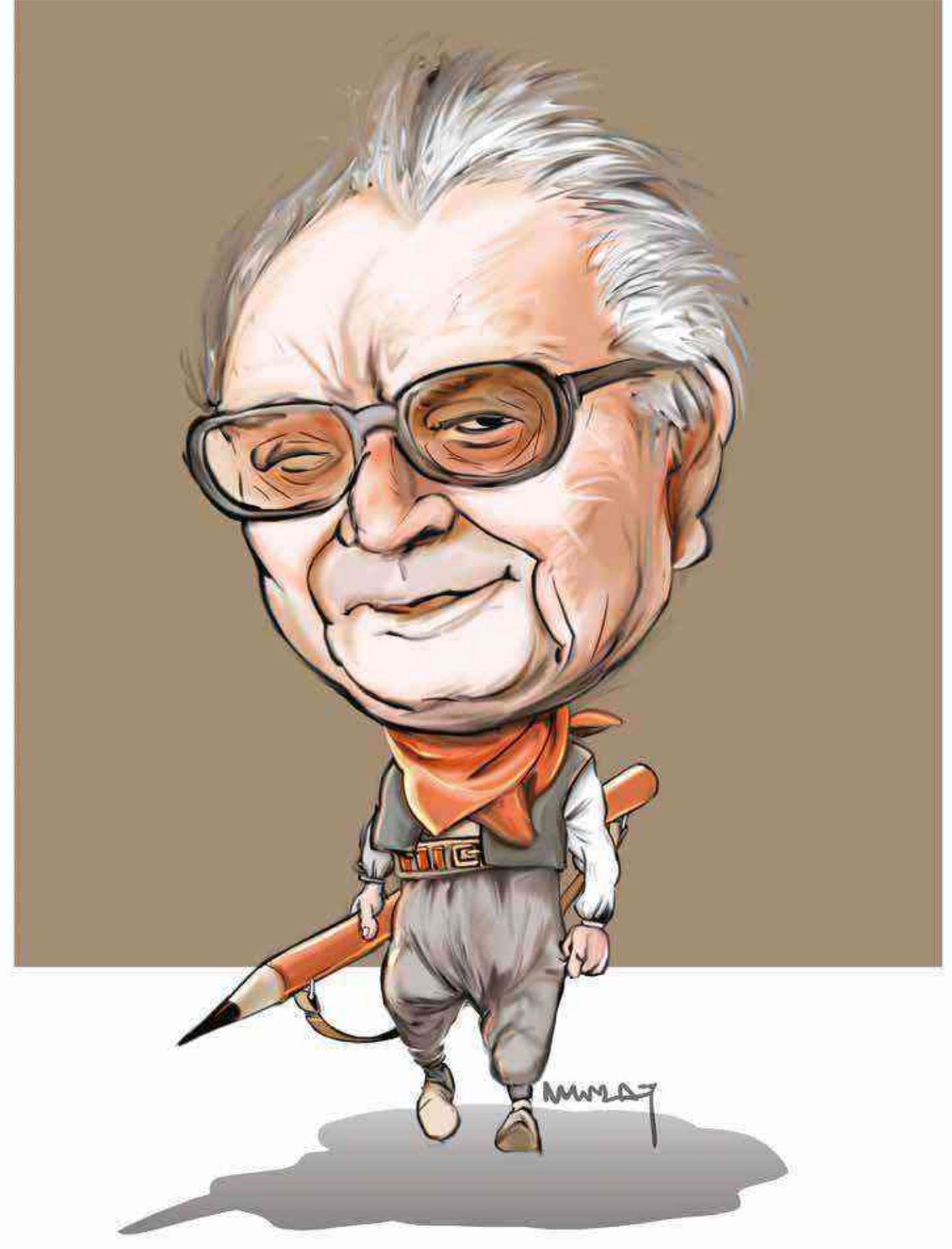
Portekiz - *Portugal*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Murat Sayın

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Oleksy Kustovsky

Ukrayna - *Ukraine*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Elena Ospina

Kolombiya - *Colombia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mahmut Tibet

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Alireza Abousaeidi

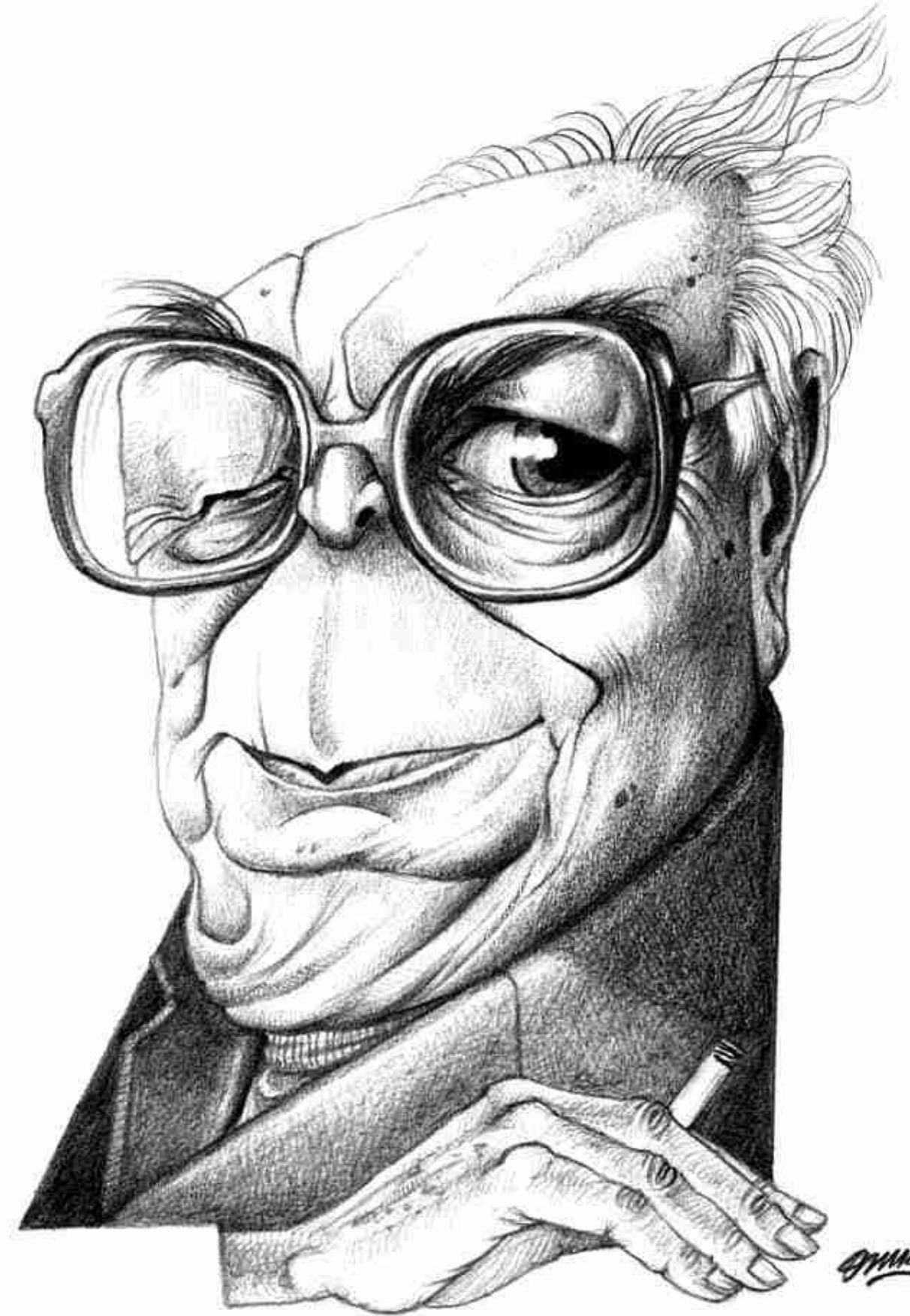
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Omar Zevallos Velarde

Peru - *Peru*

Edebiyat bir kötülüğe, karanlığa, karamsarlığa, umutsuzluğa bir karşı koyma olmuş ve böylece de sürüp gidecektir. Doğa ve halk hiçbir zaman yok olacak kadar büyük felaketlere uğramayacaktır, kendisini onaramayacak kadar büyük felaketlere. Çağımızda insanlar çok büyük haksızlıklara uğruyorlar. Hiçbir çağda kötülük böylesine örgütlenmedi ve güçlü olmadı. Kötülüğün dünyamızın yaşamını tehdit ettiğine her gün tanık oluyoruz. Milyarlarca insan sömürülüyor, bazı olanaklara kavuşmuş insan kardeşleri tarafından. Gözü dönmüş bir savaş kıskırtıcılığı almış başını gidiyor. Eğer edebiyat, geçmişte insanlıkla birlikte verdiği savaşımı günümüzde de sürdürebilirse, insanlığımızın büyük belaların içine düşmesinin önüne daha kolaylıkla geçebiliriz. Edebiyat hiçbir zaman bir süs olmamıştır. İnsanoğlunun yarattığı hiçbir şey süs olmamıştır. İnsanlığın yarattığı hiçbir fantezi fantezi olmamıştır. Her yaratılmanın insanlık için bir gereği olmuştur. Bundan sonra da böyle olacaktır. Tüketim toplumu gibi, insanlık yaşamında küçük istisnaları bunun dışında sayabiliriz. İnsanlık yaşamındaki ömürleri bir su sineği ömrü kadardır. Edebiyat, bazı amaçları gerçekleştirmek için her zaman politik bir silah olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Ve sanatçılar da çoğu zaman kimin yanında olacaklarını bilmişlerdir. Günümüze bakalım, çok kaba verirse bu, derdimizi daha iyi anlatmış oluruz, atomun, ölümün yanında mıyız, barışın, kardeşliğin, yaşama sevincinin yanında mıyız? Nikbinliğin yanında mıyız, bedbinliğin yanında mı? Karanlığın mı, aydınlığın mı? Sevginin mi, düşmanlığın mı? Her şey ortada. Ve açık seçik. Çağımızda her şey öylesine açık seçik biliniyor ki, başka, bencil bir hesabı yoksa sanatçının, yolunu şaşırması mümkün değil, kim için, ne için savaşıacağı ortada onun, apaydınlık her şey onun için.

Yaşar Kemal, *Zulmün Artsın*. (2020). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 205.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Kemal Buluş

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Liviu Stanila

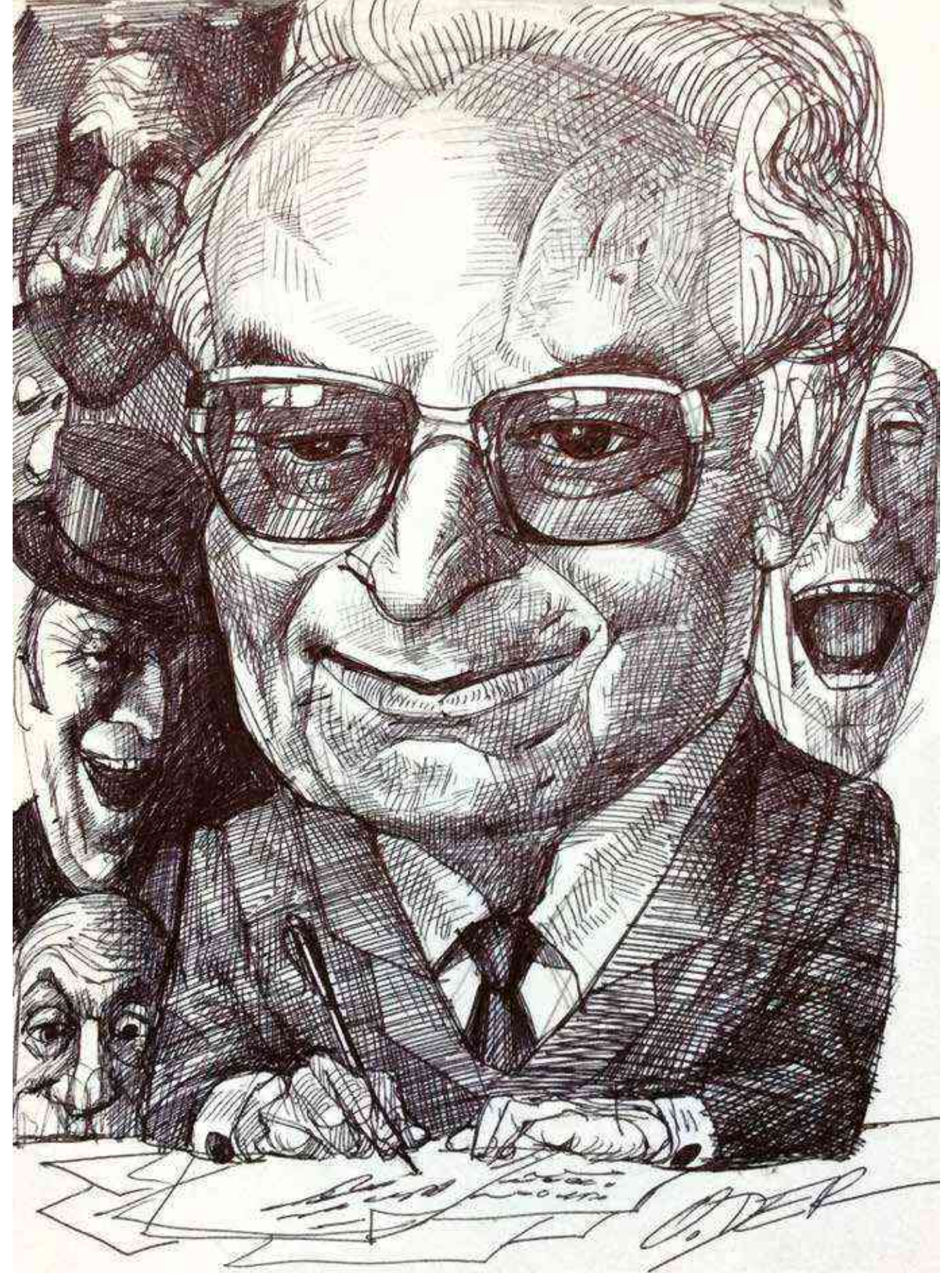
Romanya - *Romania*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Oleg Dergachov

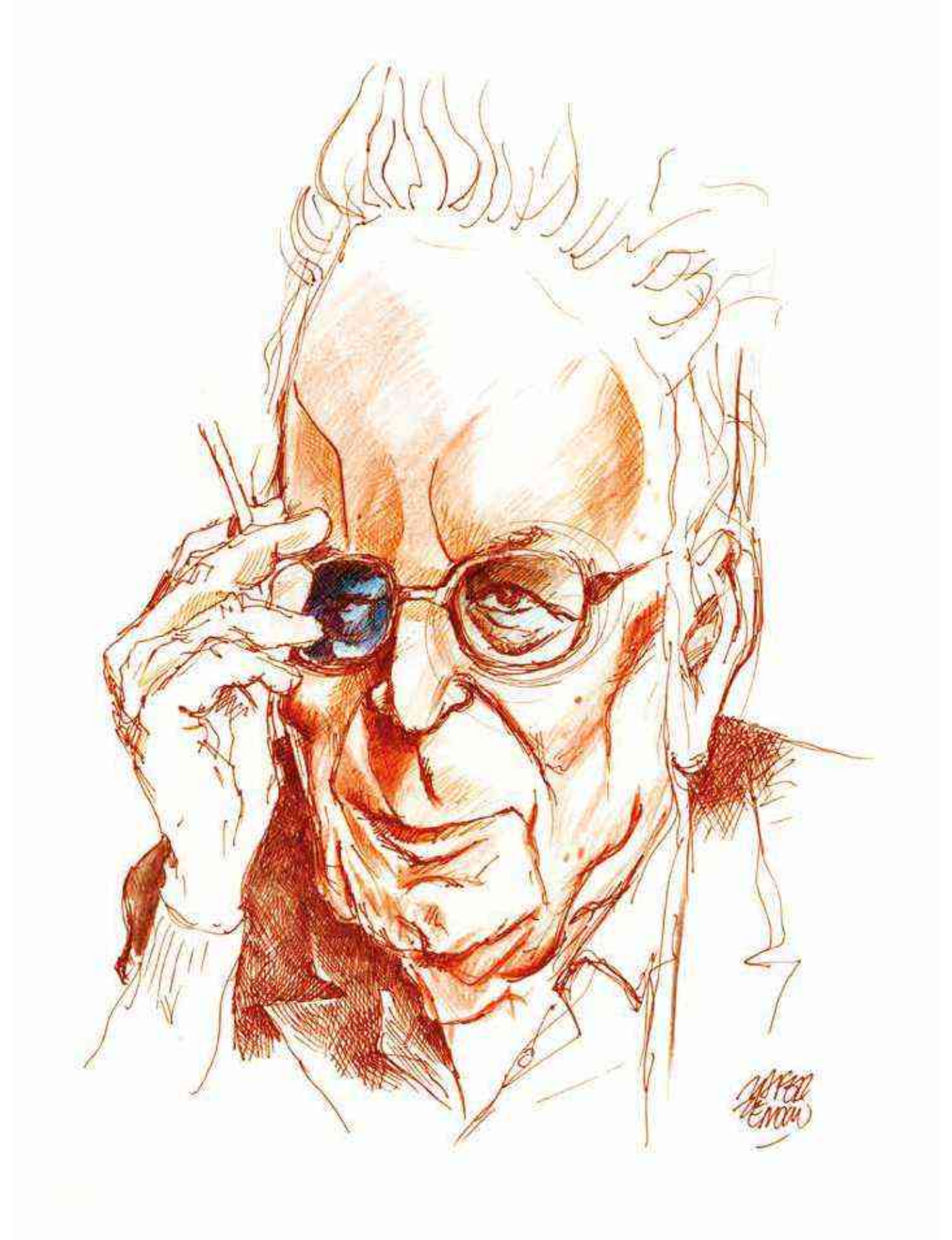
Rusya - *Russia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Zafer Temoçin

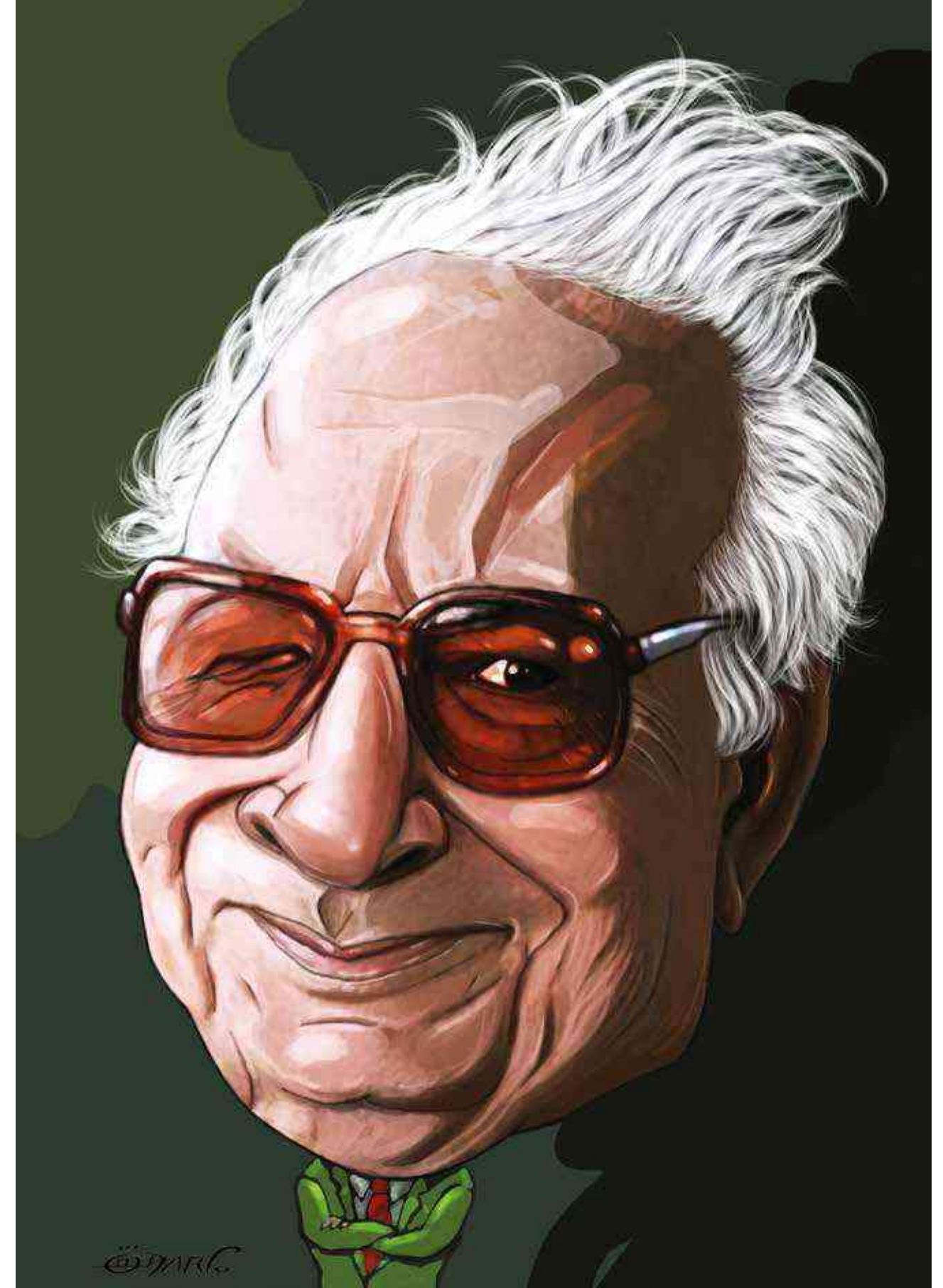
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Darko Drljevic

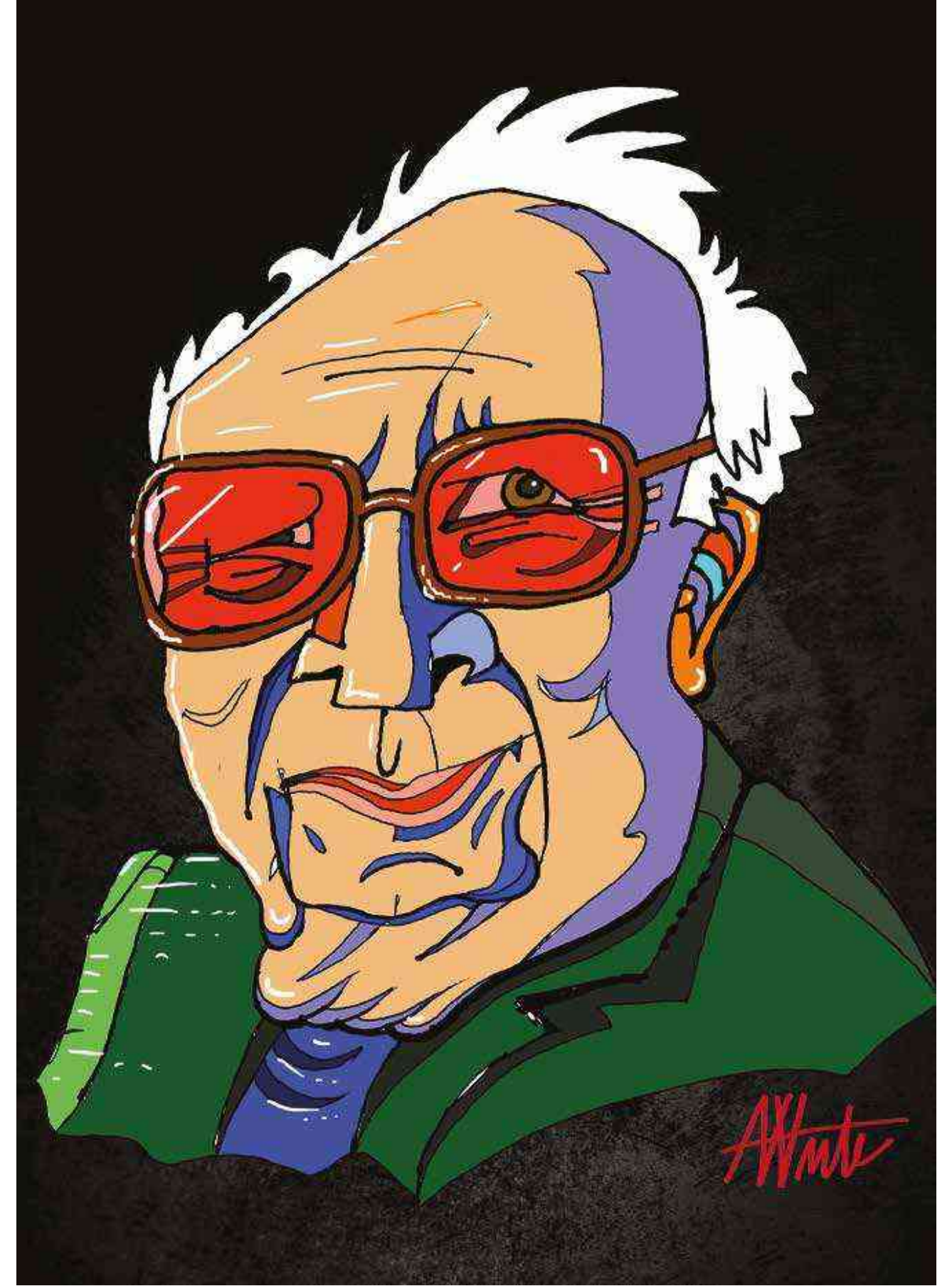
Montenegro - *Montenegro*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Doru Axinte

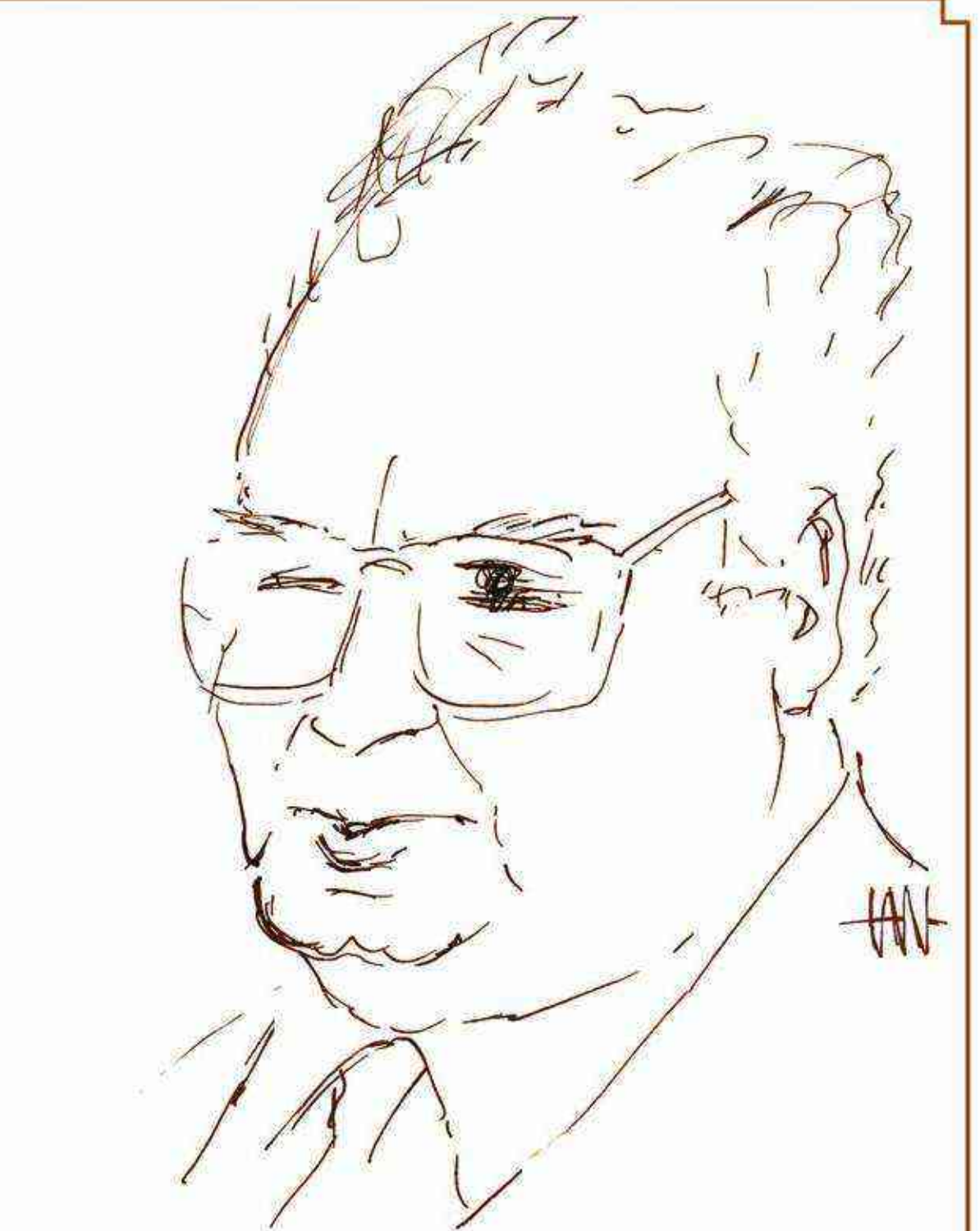
Romanya - *Romania*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Tan Oral

Türkiye - *Turkey*

YAŞAR KEMAL
Edebiyatı ile Ebediyete Kök Salan Koca Çınar

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Konstantin Kazanchev

Ukrayna - *Ukraine*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Adrian Anibal Palmas

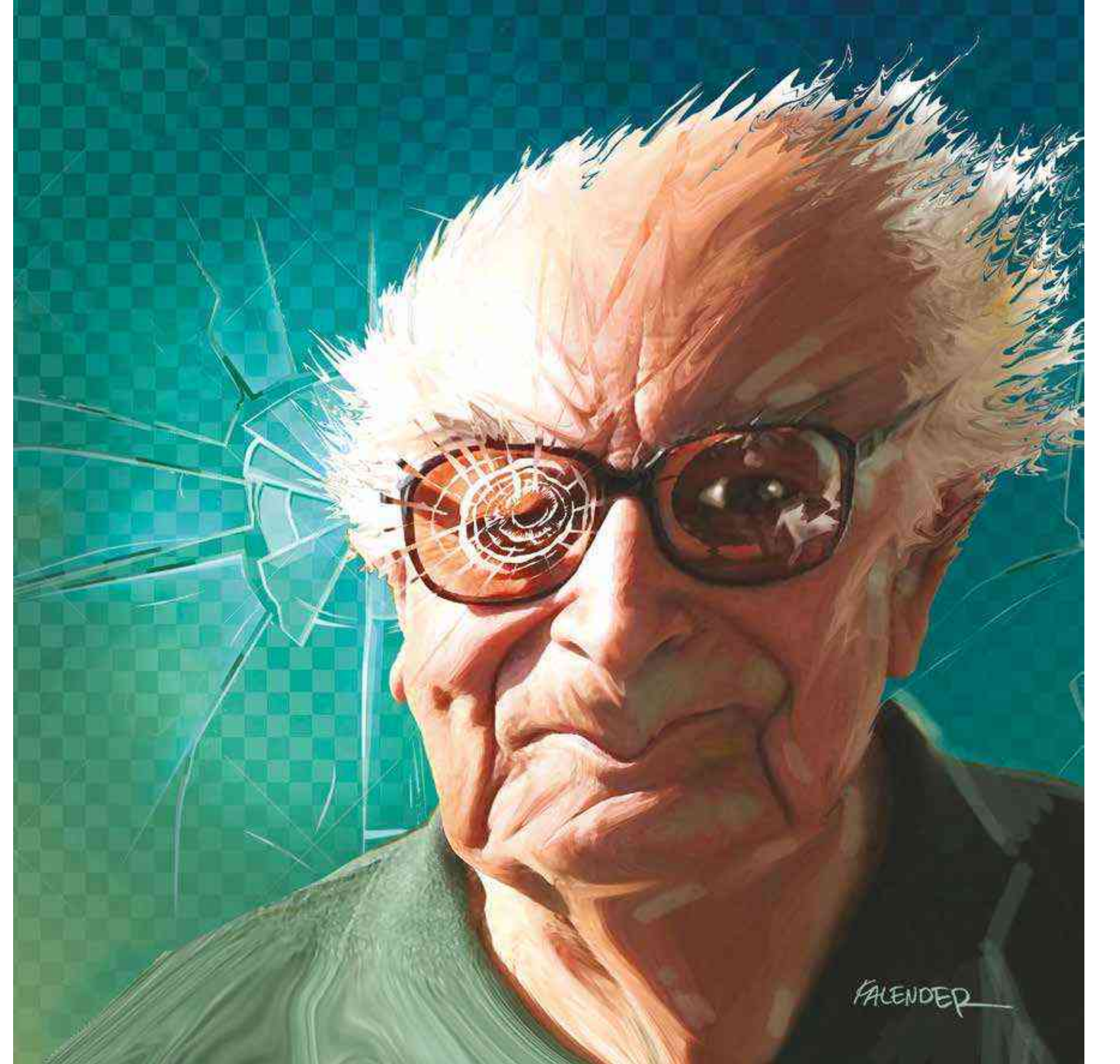
Arjantin - *Argentina*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Öznur Kalender

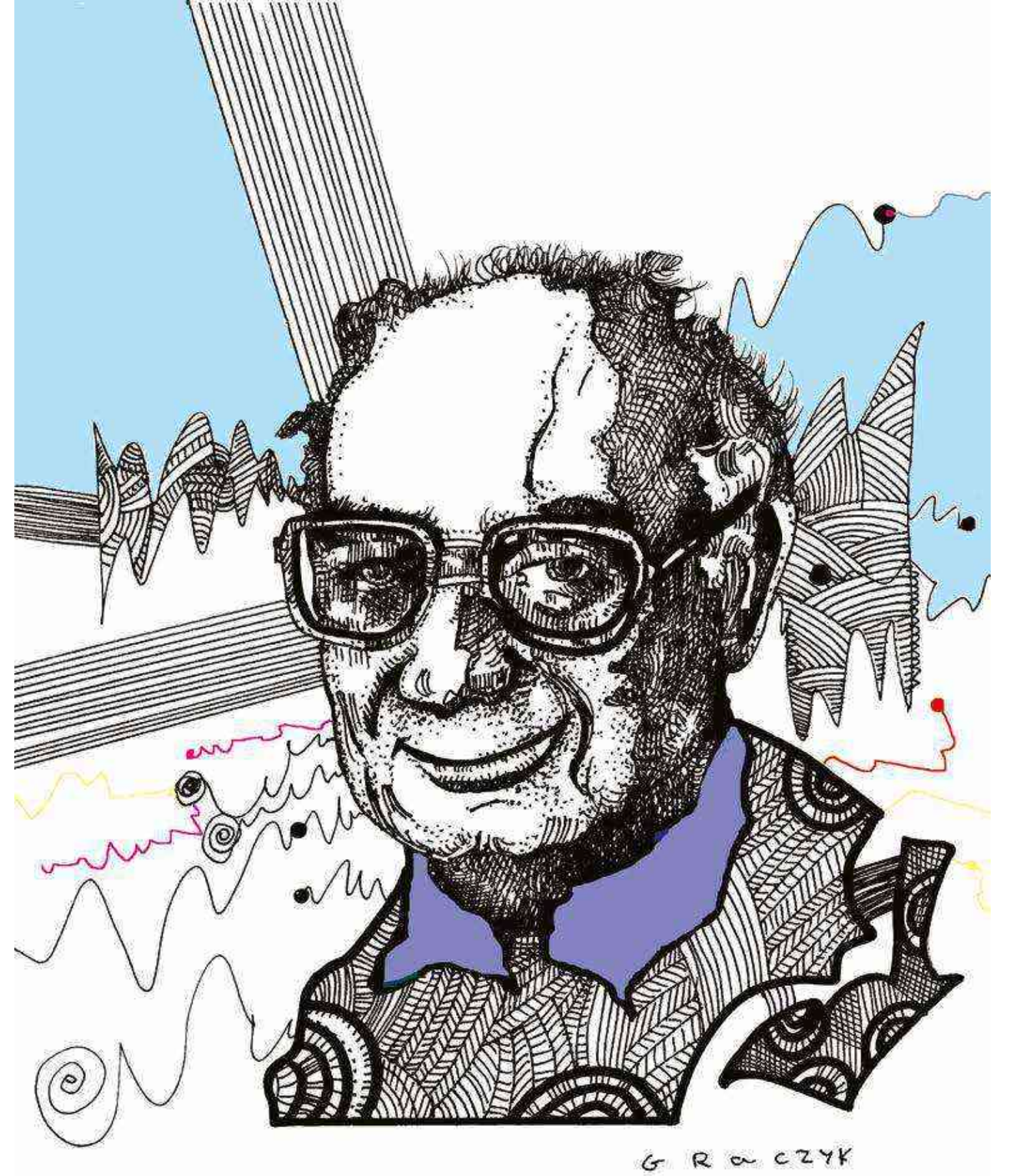
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Michał Graczyk

Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Silvano Mello

Brezilya - *Brazil*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Alinur Uğurpakkan

Türkiye - *Turkey*

Bizim toplumumuz bozuk düzen bir toplumdur. Yerini bulmamış, oturamamıştır. Böyle bozuk düzen toplumlarda gemisini kurtaran kaptandır. Altta kalanın canı çıksın. Bu yapıda bir toplumda kuşkudan başkası yürümez. Korkudan başkası sökmez. Güven dediğin anka kuşu hiç mi hiç böylesi toplumlara uğramaz. Bir kurt gibi de kuşku ve korku toplumun içine girer, onu yer. Çürütür. O toplumu korku iflah etmez. Bizim iflah olmamamızın sebeplerinden birisi de kuşkudur.

Birbirimizden korkuyor, ürküyor, kuşkuluyoruz. Biliyoruz ki, şu toplumda öbürüne kazık atmayacak az insan var.

Bunun nedenini soracak olursanız, bu toplum, “gemisini kurtaran kaptandır” toplumdur.

Biz, insan olarak bu toplumda birbirimizden kuşkuluyoruz, korkuyoruz. Polisten korkuyoruz. Düşüncemizi söylemekten korkuyoruz. Polis de bizden korkuyor. Memur başındakinden, başındaki de memurundan korkuyor. Köylü kentliden, kentli köylüden kuşkulu. Onların ilişkilerini ayarlayacak bir düzen kurulamamış. Ne bileyim ben, herkes herkesten, herkes her şeyden korkuyor.

Yokluktan korkuyoruz. Aşıktan korkuyoruz, kuşkuluyoruz. Ama korkuların en yamanı, en büyüğü, yakamıza en çok sarılamı, gelecek korkusu. Yarın ne olacak, diye ödümüz patlıyor. Zenginin öyle, yoksulun öyle, ağanın öyle, paşanın öyle. Çoluğun öyle, çocuğun öyle. Yarın ne olacağız? İşte insanı kahreden, insanı bitiren, insanı insanlıktan çıkaran korku, kuşku, ürküntü bu. Bu gelecek korkusunu dünyada bizim gibi alt edememiş daha birçok memleket var. Ama hiçbirisi bizim kadar değil. Bizimki, çok başıbozuk bir toplum olduğundan, güvensizliğimiz de haliyle daha büyük, daha korkunç. Daha yaşanmaz.

Şimdi çağımızın karşılaştığı korkular, gelecek korkusu, atomlu savaş korkusu.

İnsanlar bu iki korkuyu da yenecek. Onların da üstesinden gelecek.

Bir düşünür, en büyük iş, diyordu, insanın kişisel meseleleriyle baş başa kalmasıdır.

Örneğin savaş korkusunu atıp, gelecek korkusunu atıp, açlığı yokluğu atıp kişisel dertlerle baş başa kalmak. Onların korkusuna bir çare aramak.

İnsanoğlu her gün bir parça daha çok ışık görüyor. Bir parça bir parça daha çok ışık. Işık gittikçe büyüyor.

İnsanlar gelecek korkusunu, savaş korkusunu, açlık, işsizlik korkusunu yenecekler.

Biraz daha düzen, biraz daha dayanışma, bunların ardından nur topu gibi bir güven...

İşte ondan sonra kişisel meselelerimiz: Neden ölüyoruz? Amma da çabuk ölüyoruz. Bu dünyaya neden geldik, neden gidiyoruz? Bunun bir çaresi var mı? Ölüm korkulacak bir şey midir? Şu evren dedikleri akıl sır ermez şey ne mene iştir ki, bilinmez.

Son sözüm, insan kuşkusunu, korkusunu yendikçe, yenme çarelerini buldukça, biraz daha, biraz daha ışığa yöneliyor.

18.12.1961

Yaşar Kemal, *Baldaki Tuz*. (2021). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 79-82.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Jitet Kustana

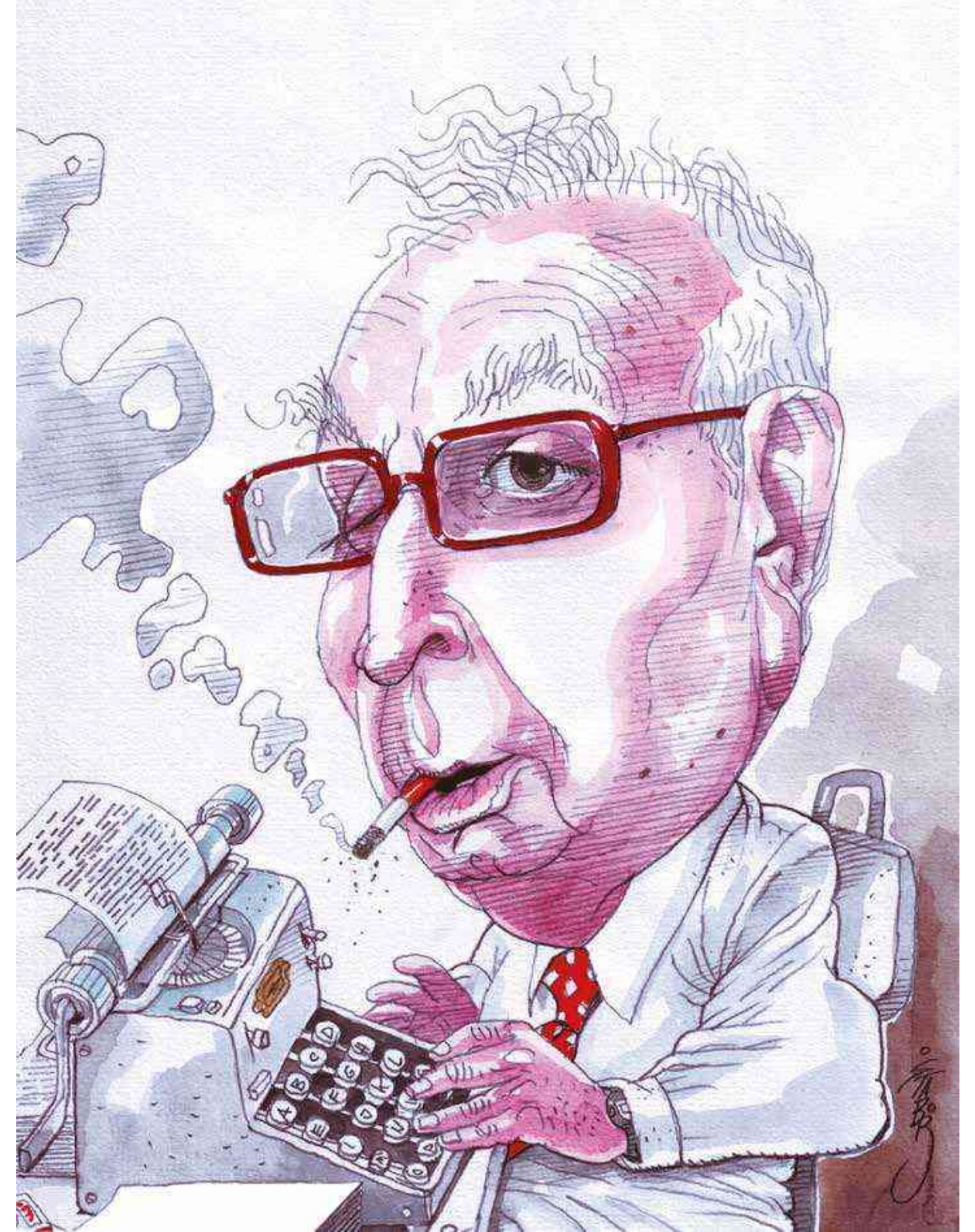
Endonezya - *Indonesia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Borislav Stankovic

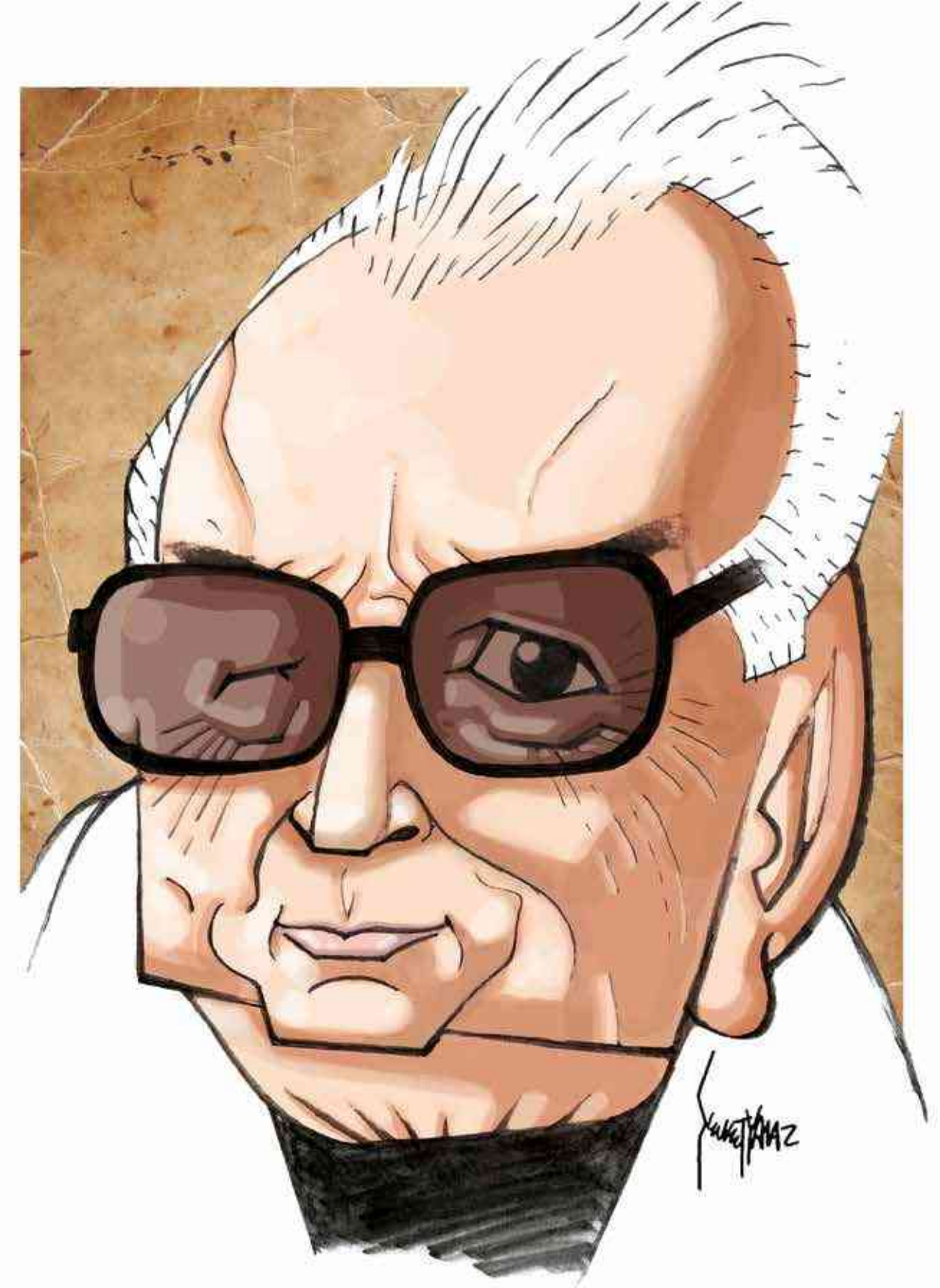
Sırbistan - *Serbia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Şevket Yalaz

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mirosław Hajnos

Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Sunnerberg Constantin

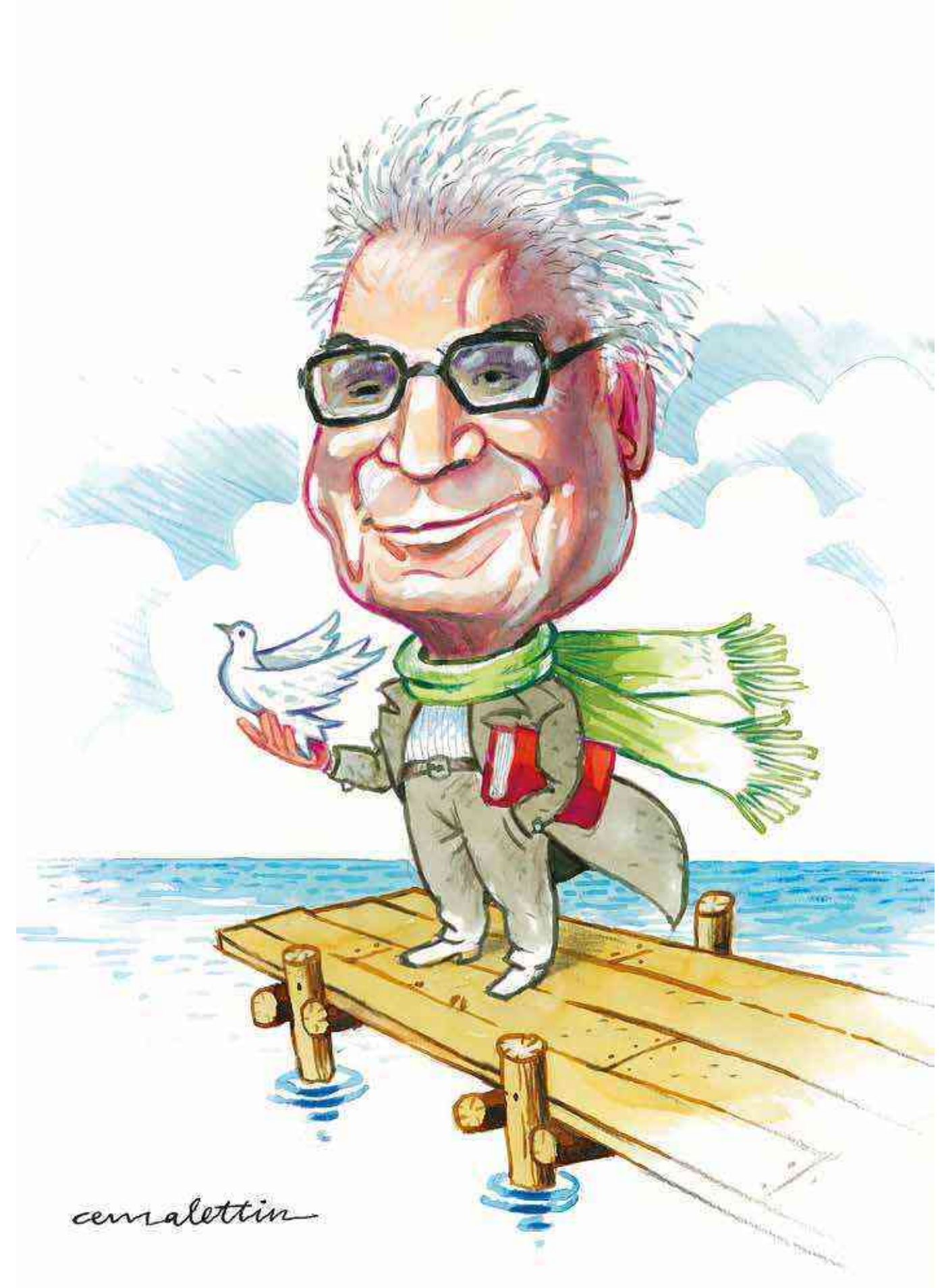
Belçika - *Belgium*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Cemalettin Güzeloğlu

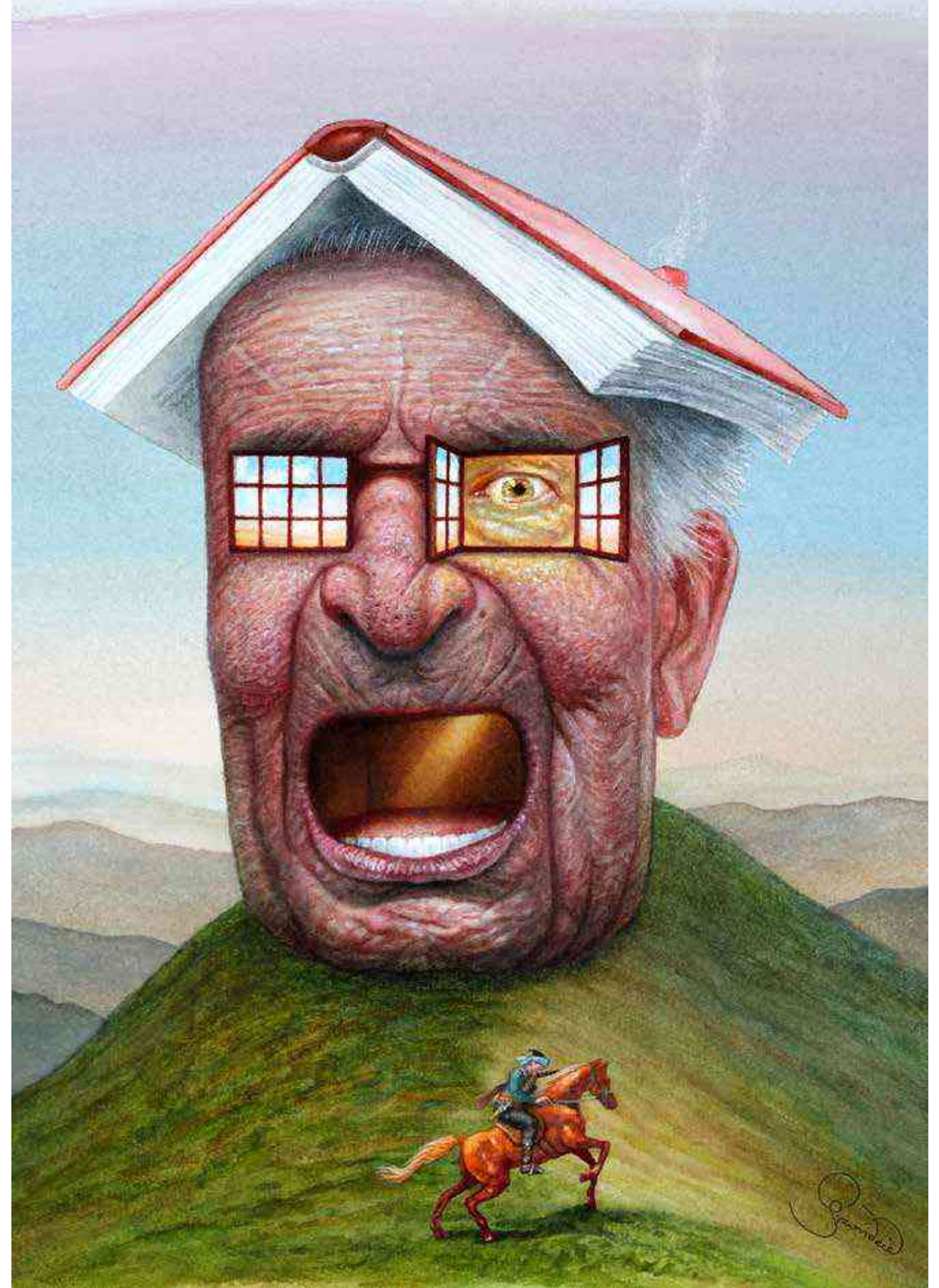
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Krzysztof Grzondziel

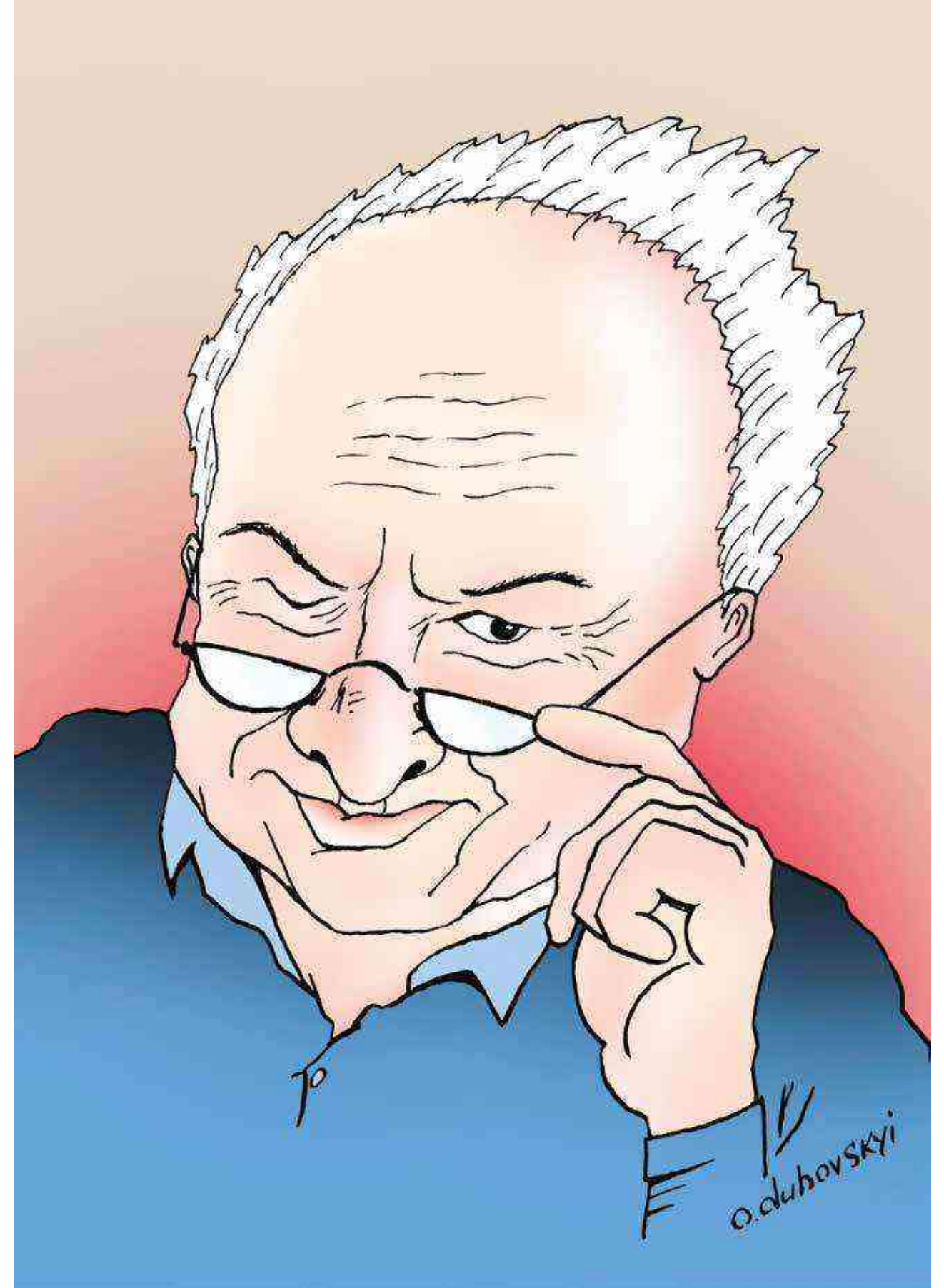
Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Olexander Dubovskyi

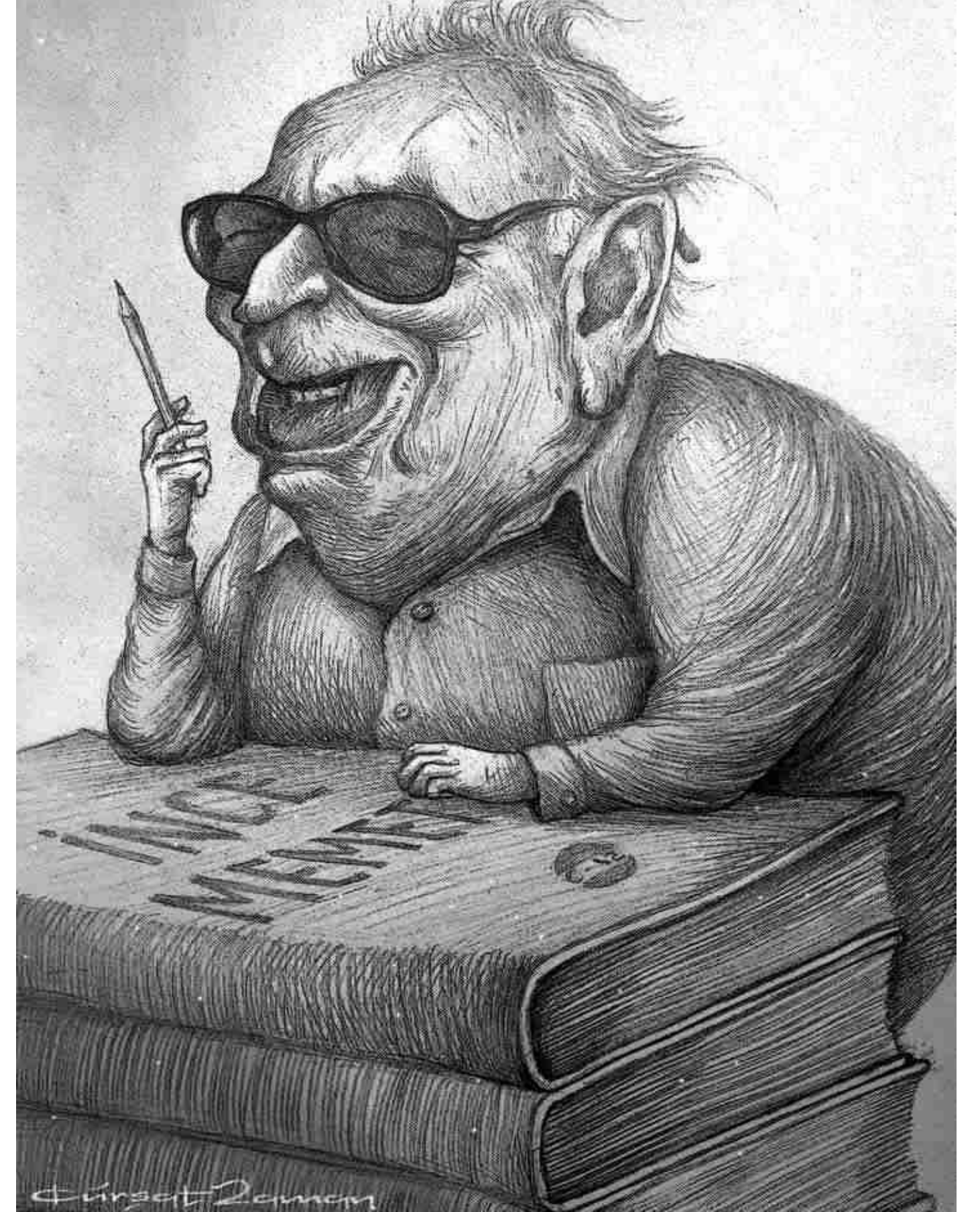
Ukrayna - *Ukraine*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Kürşat Zaman

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Marian Avramescu

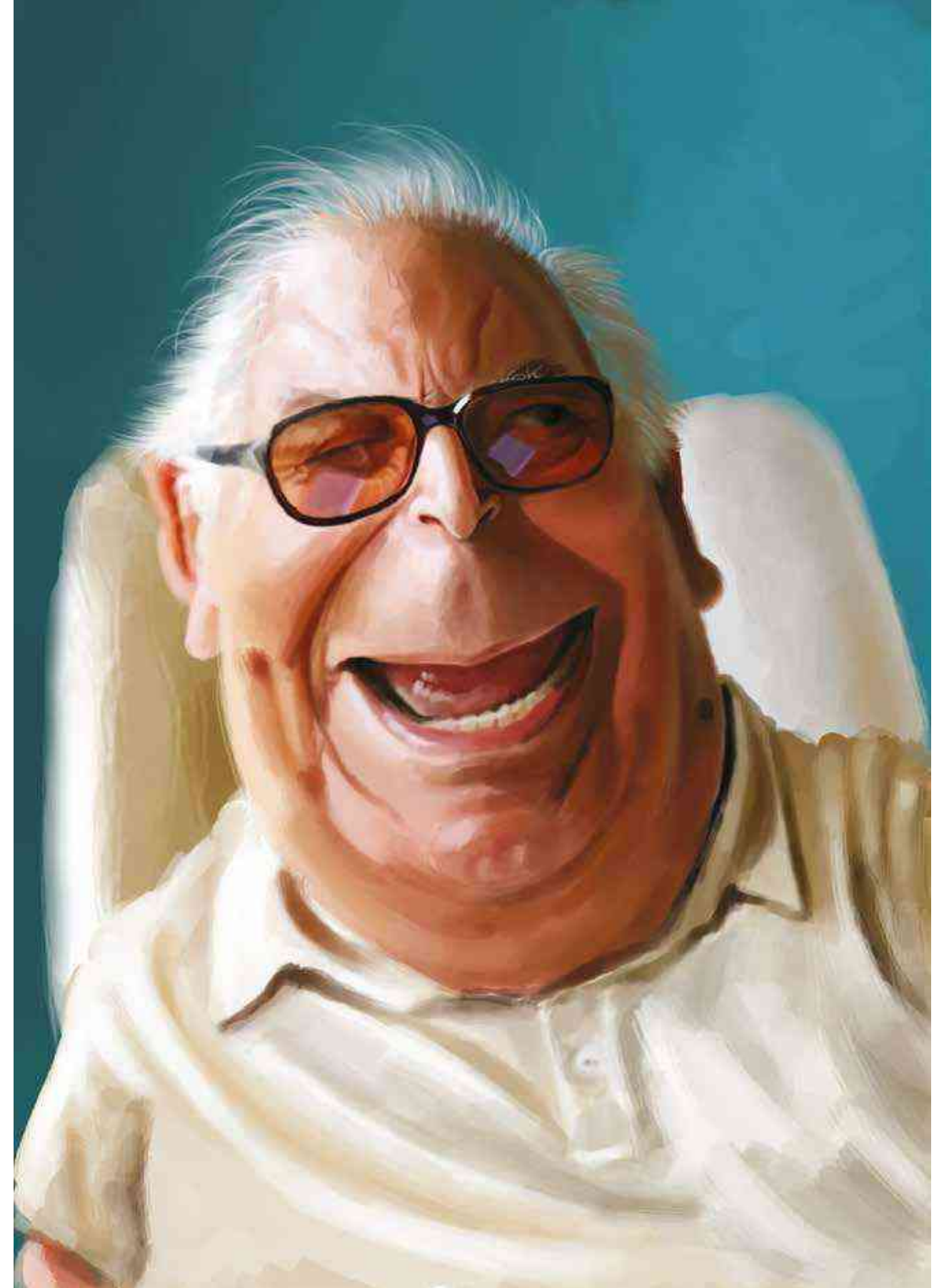
Romanya - *Romania*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ahmet Vahit

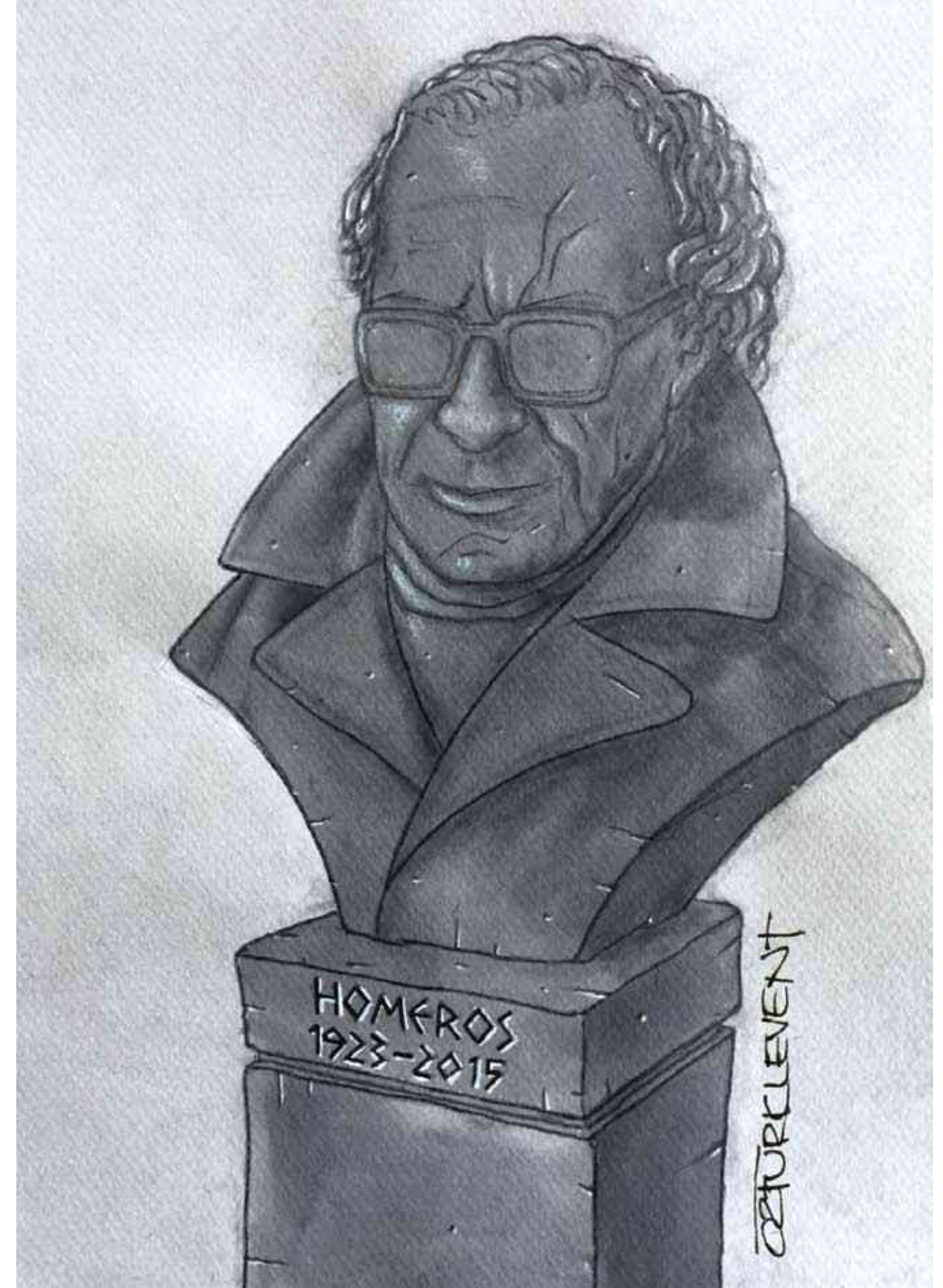
Mısır - *Egypt*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ahmet Öztürklevent

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Brady Izquierdo Rodriguez

Küba - *Cuba*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Janusz Mrozowski

Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Abdülkadir Elçioğlu

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Toni D'Agostinho

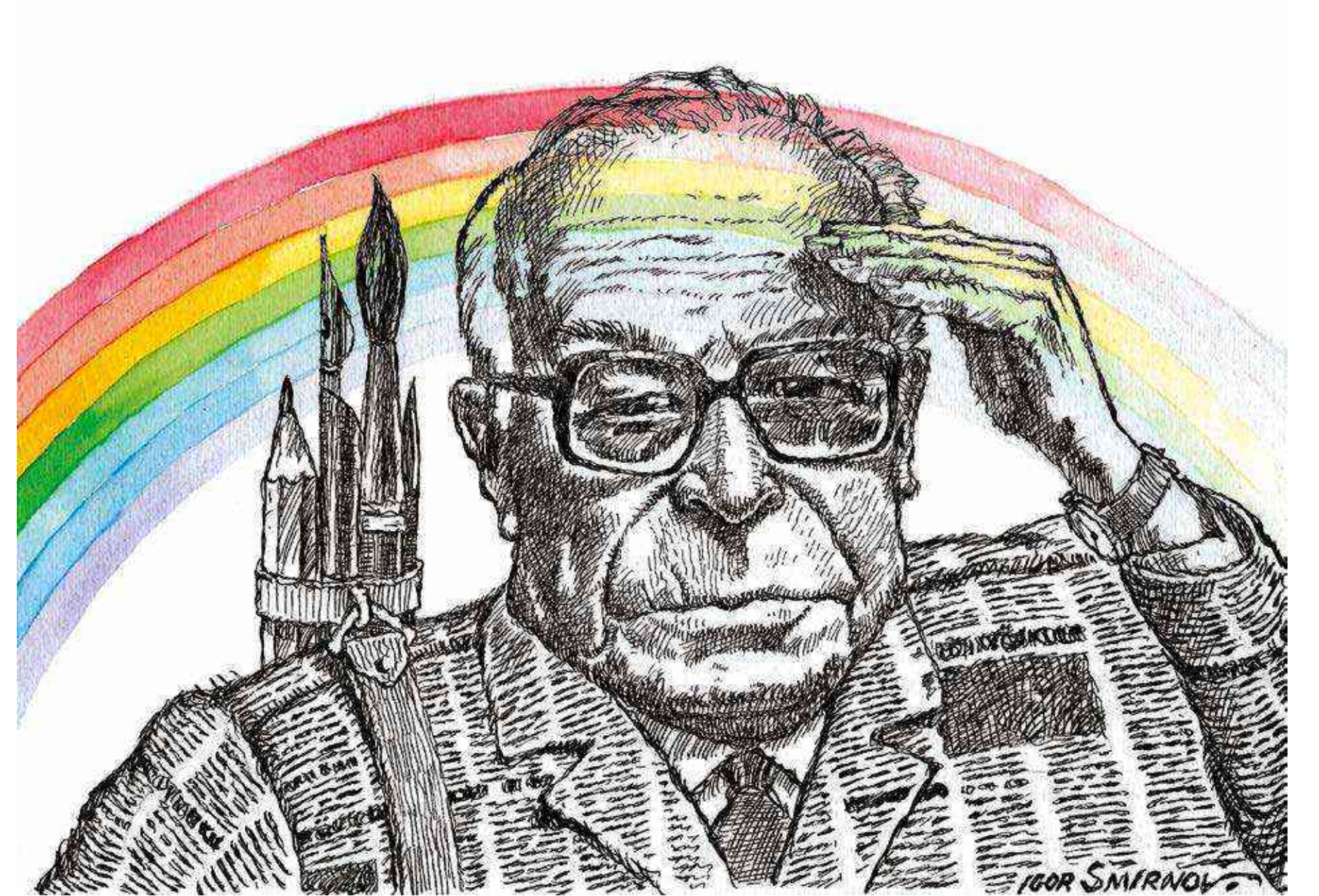
Brezilya - *Brazil*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Igor Smirnov

Rusya - *Russia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Metin Üstündağ

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Sergii Riabokon

Ukrayna - *Ukraine*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

António Santos

Portekiz - *Portugal*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Muhittin Köroğlu

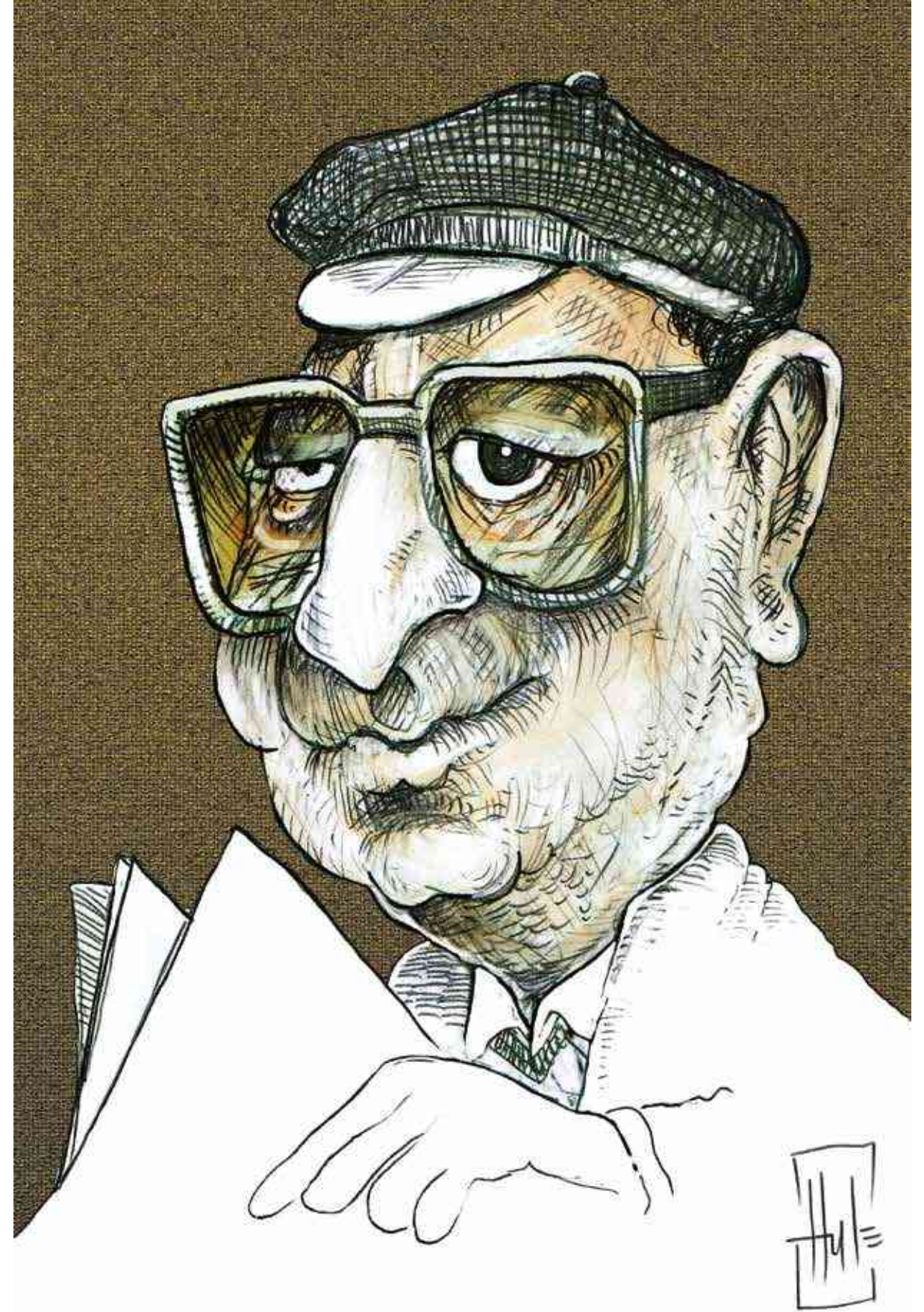
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hule Hanušic

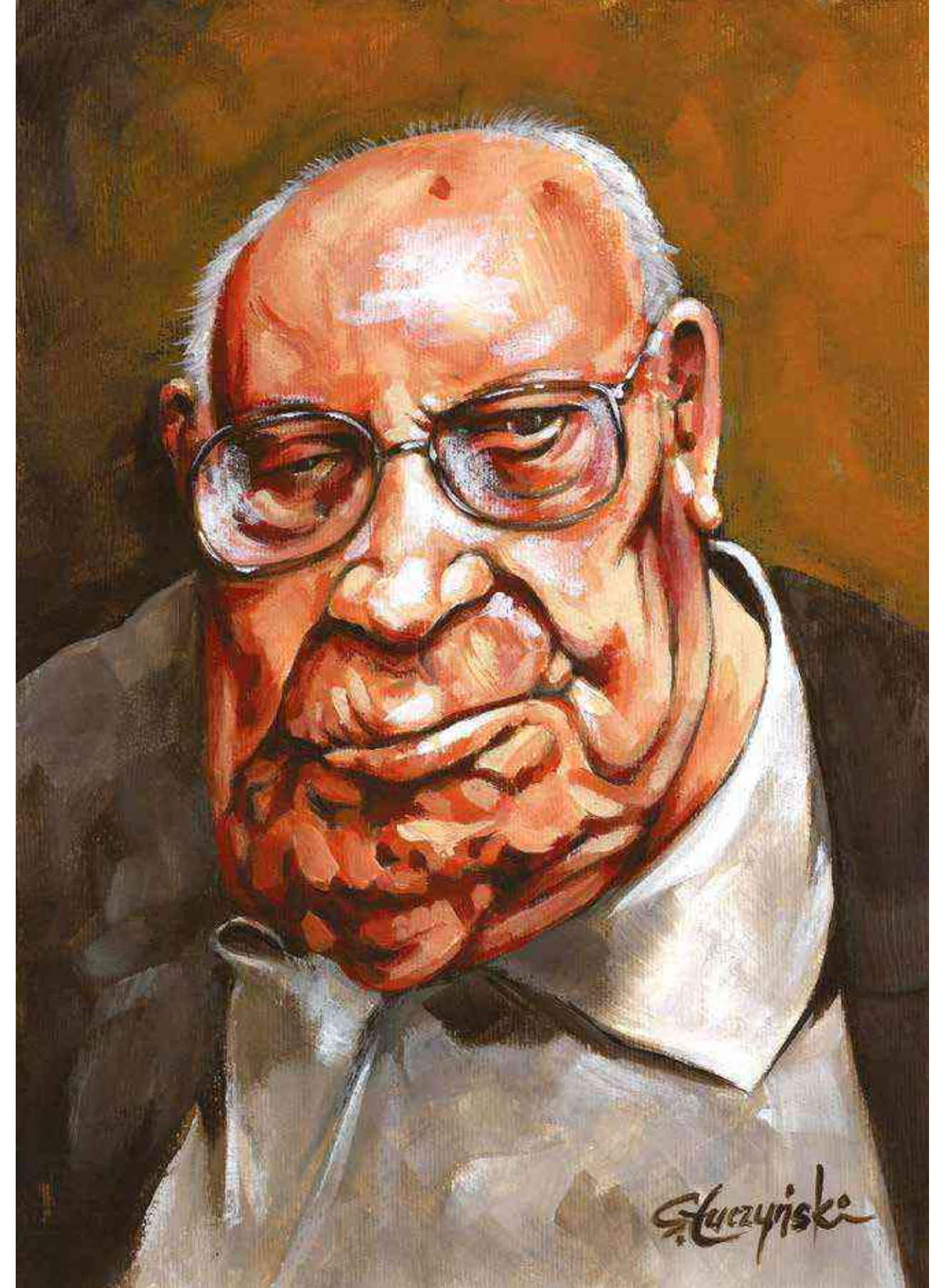
Avusturya - *Austria*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Slawomir Luczynski

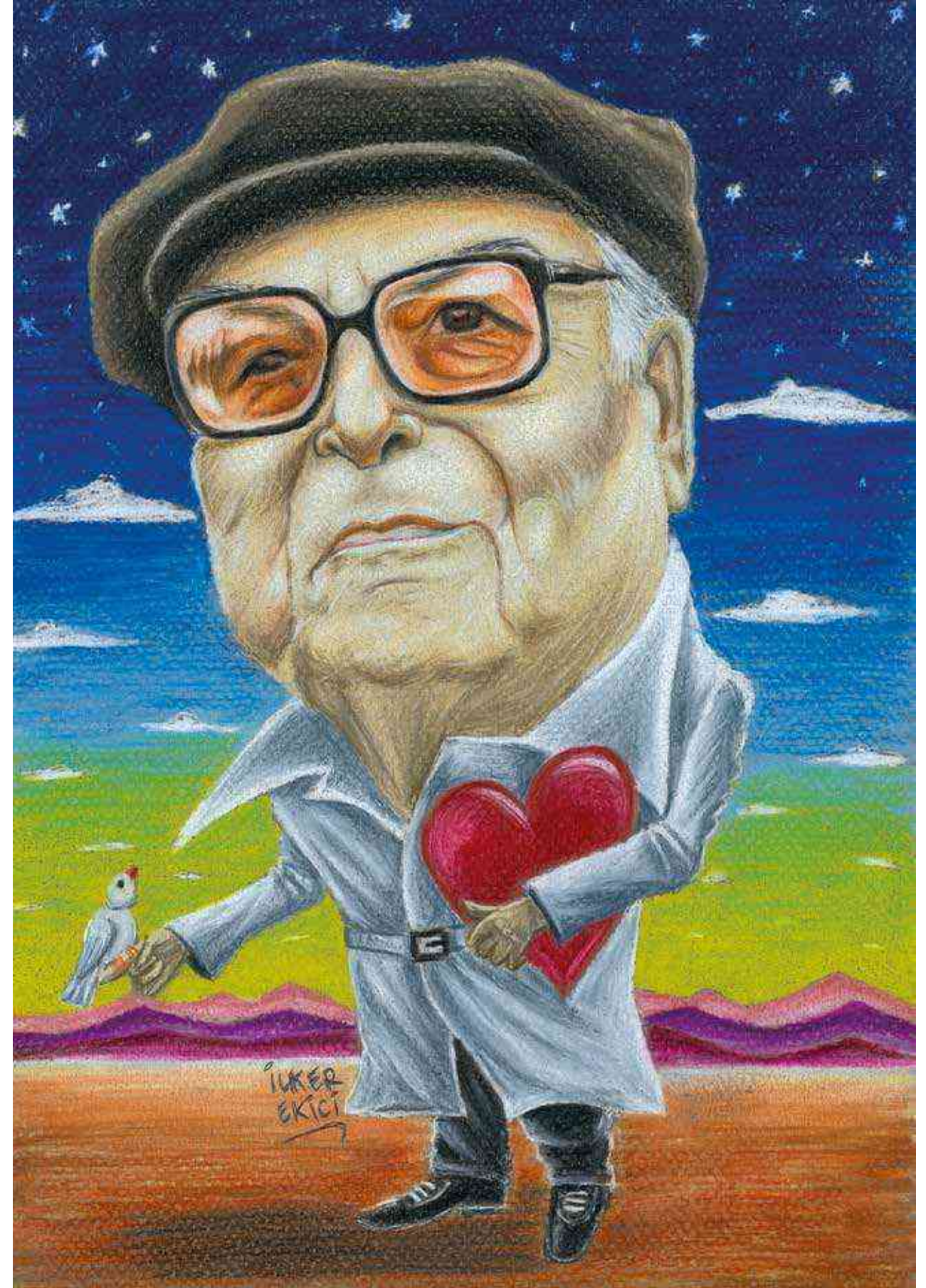
Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

İlker Ekici

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Escuela de Dibujo Luis Ordoñez

Arjantin - *Argentina*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Vladimir Semerenko

Rusya - *Russia*

Benim yaşamım romandır. Ben her zaman, gece ve de gündüz hep roman düşünürüm. Bir çeşit hayal kurma. Roman düşündükçe mutluyumdur. Elimden gelse hiç yazmaz hep düşünürdüm. Ama yazmanın da büyük tadı var. Ondan da vazgeçilmiyor. Şimdi en mutsuz günlerimi yaşıyorum. Keşke ülkemin başına böyle bir bela gelmeseydi de ben de bu yaşta bu hengamenin içine düşmeseydim. Ben bundan sonra yazamasam da gelecek kuşaklara güveniyorum. Türk dili çok zengin bir edebiyat dilidir. Kürt dili de öyle. Benim yazamadıklarımın çok çok daha güzellerini onlar yazacaklar, yeni roman, yeni şiir dilleri, kişilikleri yaratacaklardır. Bunun böyle olacağı şimdiden gözüktüp durur.

...26 yıl Çukurovanın doğasında, kaynaşan insanları arasında, dilin zenginliğinde yaşadım. Toprağı iyi tanıdım. 26 yaşında da İstanbul'a geldim, İstanbullu ağzıma kadar yaşadım. Gazetecilik beni zenginleştirdi. Bütün Anadoluyu doğudan batıya dolaşım. En çok da denizi yaşadım. Denizi de toprak kadar kokusuyla, rengiyle, insanlarıyla öğrendim. Denizi, İstanbul'u yazarken yeni bir roman dili kendiliğinden oluşuyordu. *Deniz Küstünün* dili sanırım ki öbür romanlarımın diline benzemiyor. Yeni öğeler, ister istemez yeni bir dil oluşturuyor. Daha doğrusu yeni, başka dünyalar yazara yeni bir dil oluşturmayı, yaratmayı dayatıyor.

...

Ben bir sözlü edebiyat insanı olarak başladım işime. Önce halk şiirleri gibi şiirler söyledim. Sonra folklor çalışmalarına başladım. Ağtlar, destanlar derlerken bir usul geliştirdim. Bir köye gidiyor, örneğin köylülere bir Köroğlu kolu, başka türkülü hikayeler anlatıyordum. Bundan sonra kolaylıkla derleme yapıyordum. Kadınlar gelip bildikleri ağtları yazdırıyor, aşıklar türkülerini, destancılar bildikleri destanları yazdırıyorlardı.

İlk yazdığım uzun hikaye “Pis Hikaye”yi 1945 yılında yazdım. Sanıyorum, o zaman yazılı edebiyat dili diye bir bilincim yoktu. Ama bu hikayenin gene de sözlü edebiyatla çok az ilgisi var, belki de hiç yok. Ondan sonra yazdığım uzun hikayelerde de sözlü edebiyat anlatımından hemen hemen hiçbir etki yok. Yalnız 1951’de yazdığım *Hüyükteki Nar Ağacında*, sözlü edebiyat burnunu gösteriyor. Şaşılması.

Benim yazılı edebiyat ve dil maceram *İnce Memed*le başladı. *Ortadireke*, *İnce Memede* 1947’de başladım, ikisini de bitiremedim. Sonra birini 1953, 1954 yılında bitirdim. *Ortadirek* 1960’lara kadar kaldı.

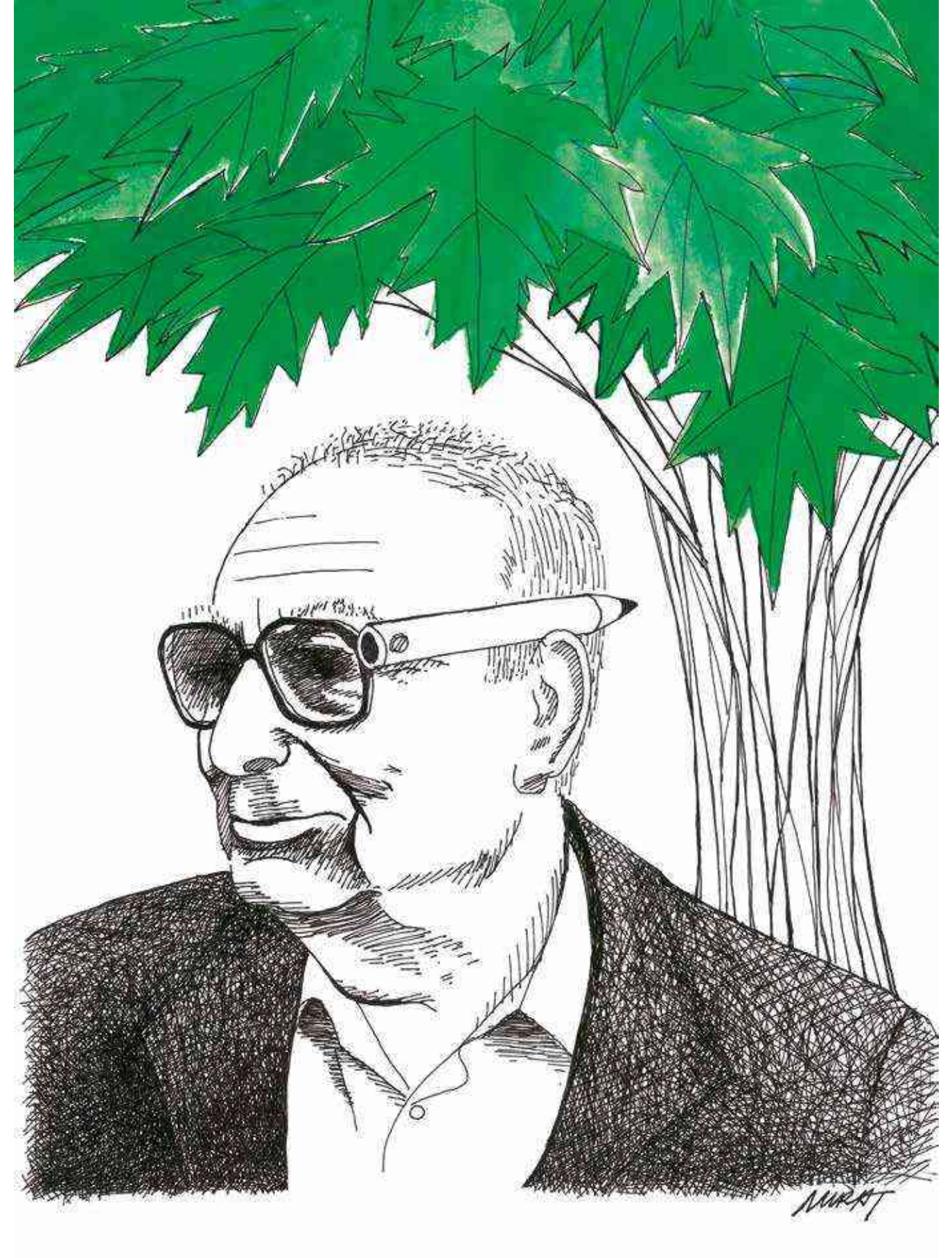
Nâzım Hikmete çok hayrandım. Daha Adanadayken *Şeyh Bedrettin Destanı*nı okudum. Bu destanda bir şeyler, başka şairlerde olmayan bir şeyler vardı, bir türlü uzun bir süre ne olduğunu çıkaramadım. Destanı o kadar çok okumuştum ki, birçok yerini ezberlemiştim. Bir gün işin farkına vardım. Odaki dil zenginliği Anadolunun, benim dilimin zenginliğiydi. Dilimizi bir iyice yağurmuştu. Üstelik de zenginleştirmişti. Üstelik de bu destanda sözlü edebiyatın, Karacaoğlanın, Dadaloğlunun, Yunusun kokusu vardı. Ve Nâzım Hikmet bizim dilimizden yeni, zengin, görkemli bir şiir dili yaratmıştı. Sonra *Memleketimden İnsan Manzaraları*, öbür şiirler geldi. Bunlarda artık sözlü edebiyatın ne kokusu ne de en küçük bir etkisi vardı. Yepyeni, zengin, kendine has, büyük bir şiir dili yaratmıştı Nâzım Hikmet. Bizim de dikenli yolumuzu açmıştı. Biz zengin, çok işlenmiş, şiir, destan, masal, konuşma dilinden yeni bir roman dili yaratabilirdik. Bizim kuşağa gelinceye kadar bizde öyle belirgin bir roman dili, bir şiir dili de yoktu. Orhan Veli de, Sait Faik de konuşma dilinden, sözlü edebiyattan epeyce yararlanmışlar, bir hikaye dili, bir şiir dili yaratmaya çalışmışlardı. Benim roman dilim ilk olarak *Demirciler Çarşısı Cinayetinde* belirgin olarak ortaya çıktı. Dil bilincim bu romanı yazarken daha belirginleşti. Artık bundan sonra her romanda yeni bir dil yaratma maceram başladı. Becerebildim mi, yoksa kendimi mi aldatıyorum, bilemiyorum.

Yaşar Kemal, *Zulmün Artsun*. (2020). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 256-257.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Murat Özmenek

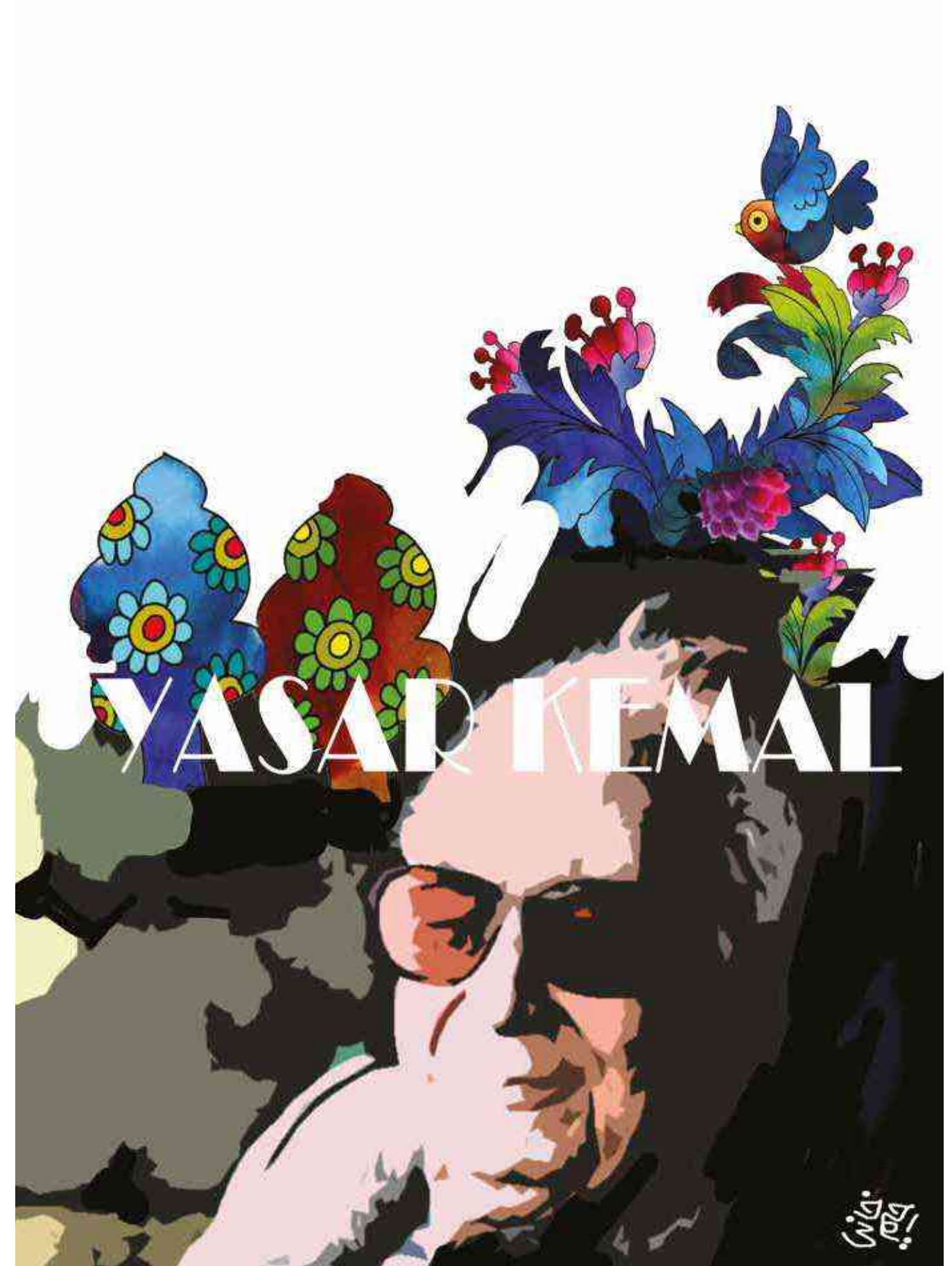
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hossein Rahimkhani

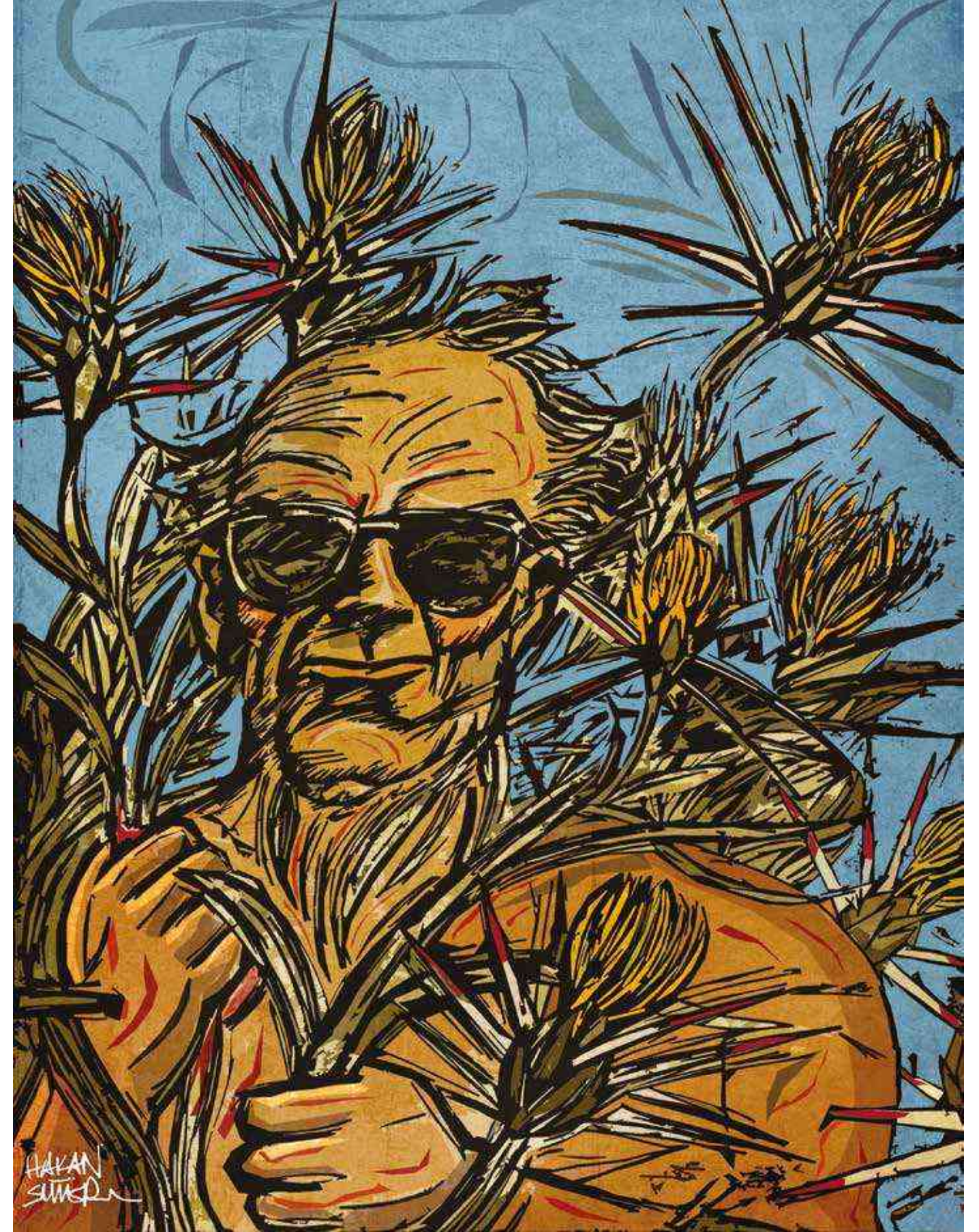
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hakan Sümer

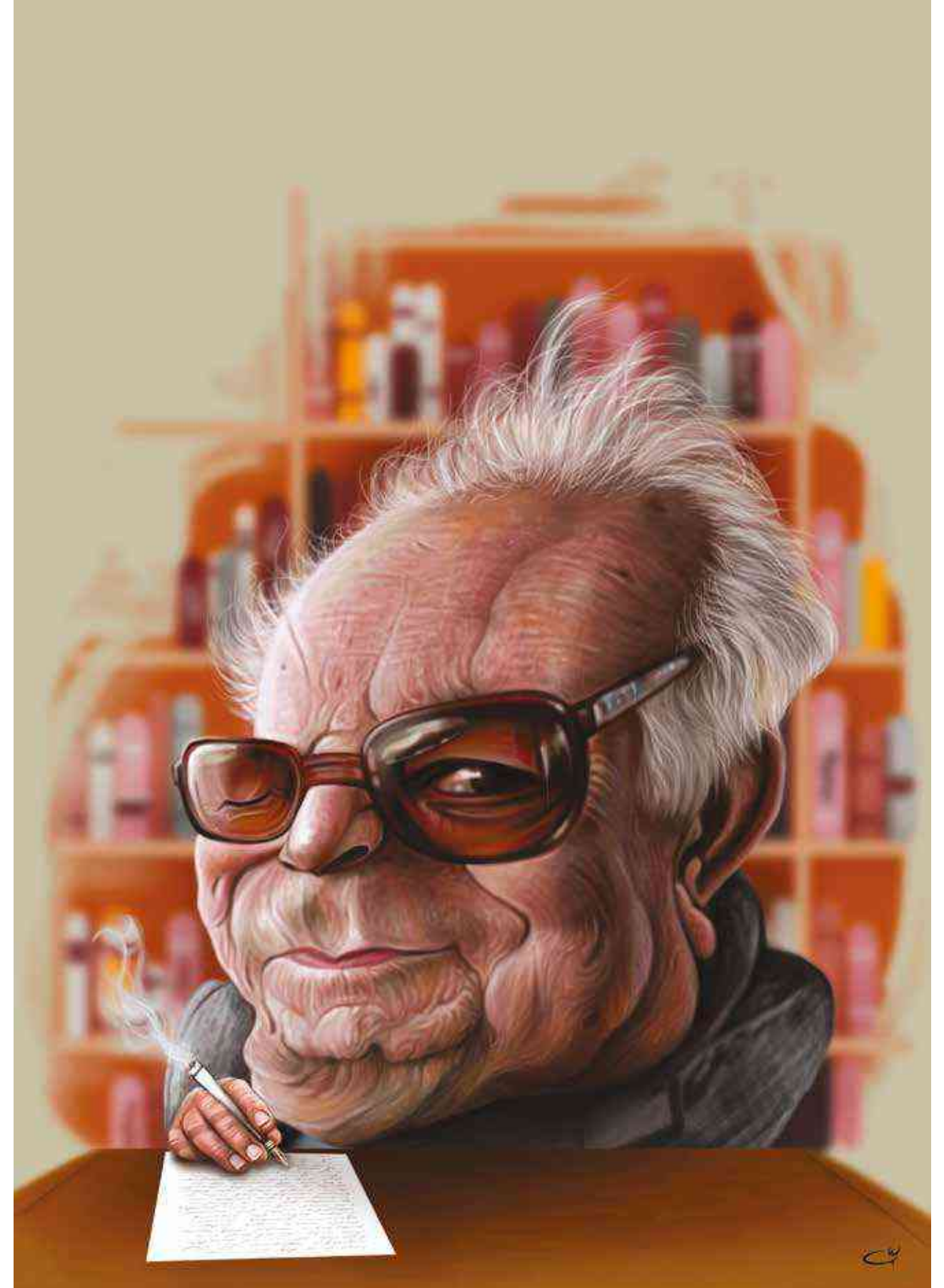
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

İman Nematî

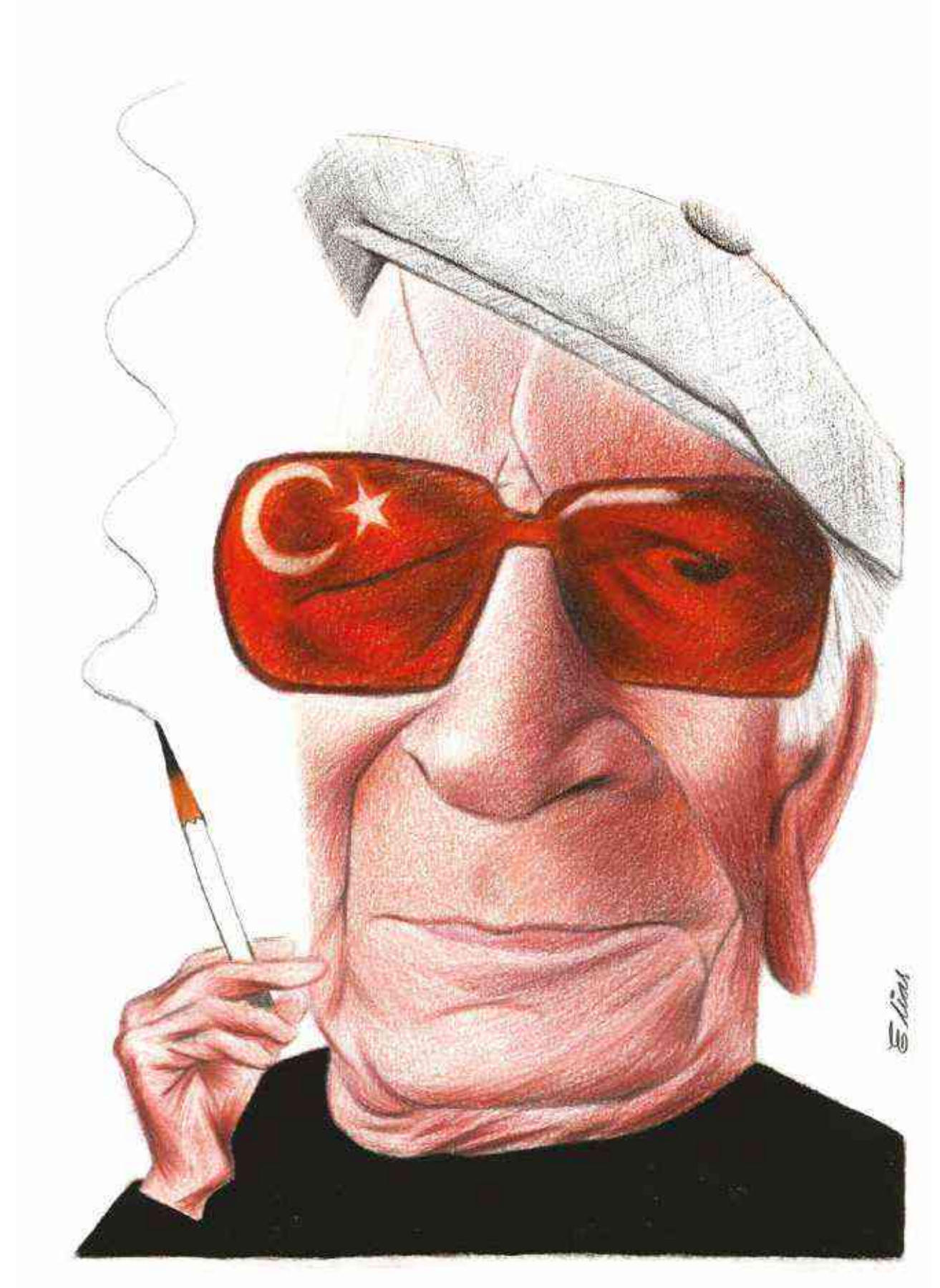
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Elias Gabriel

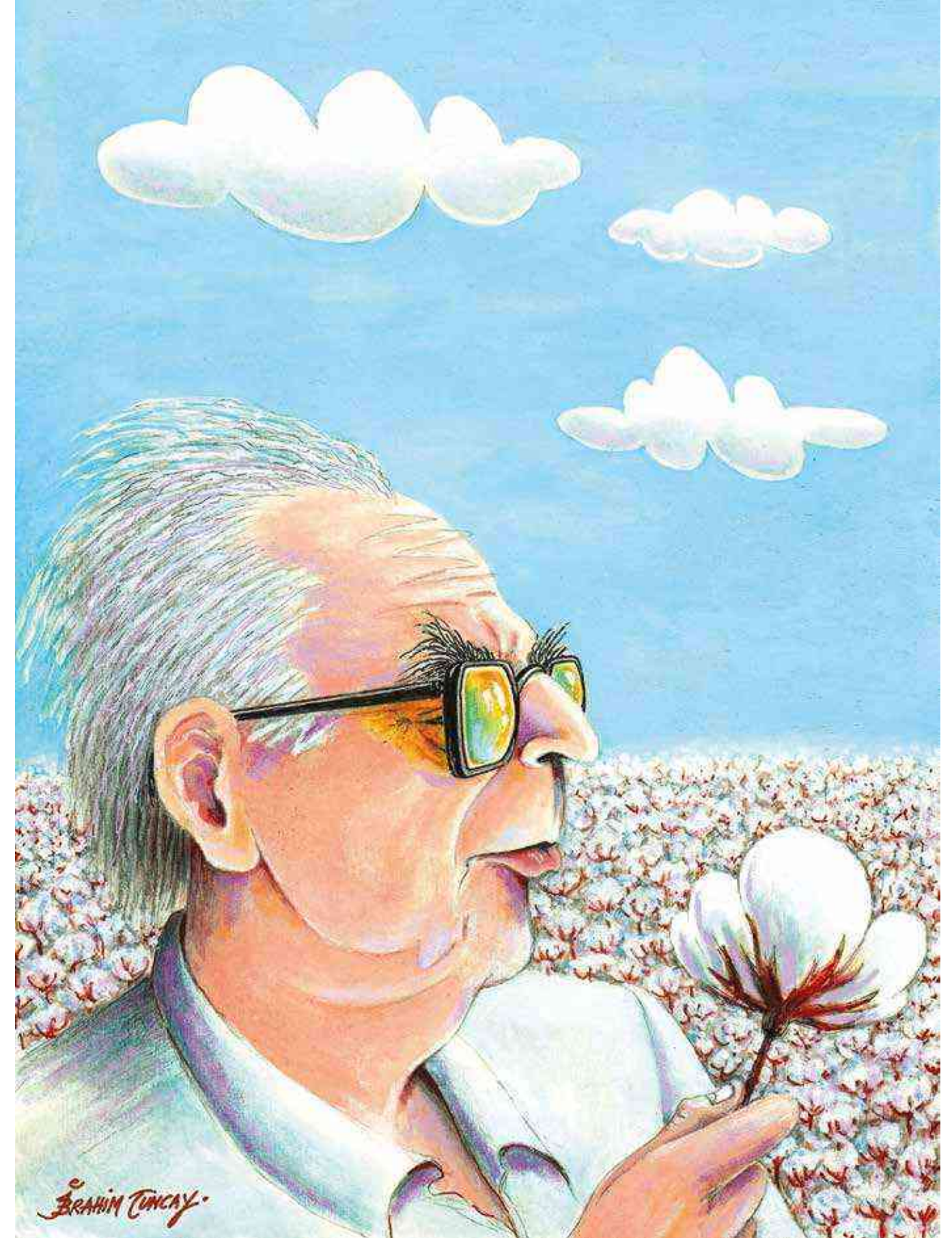
Brezilya - *Brazil*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

İbrahim Tuncay

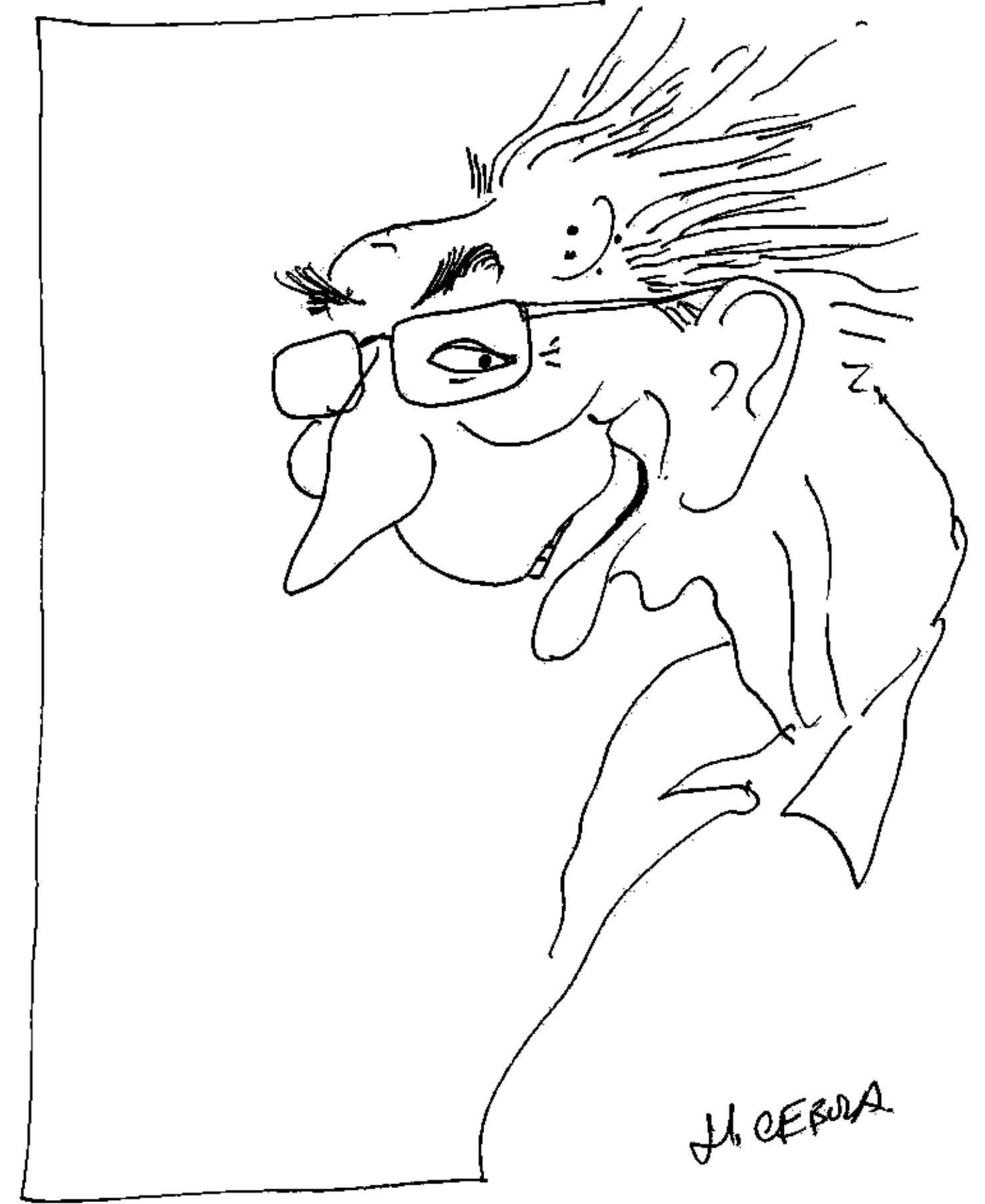
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Henryk Cebula

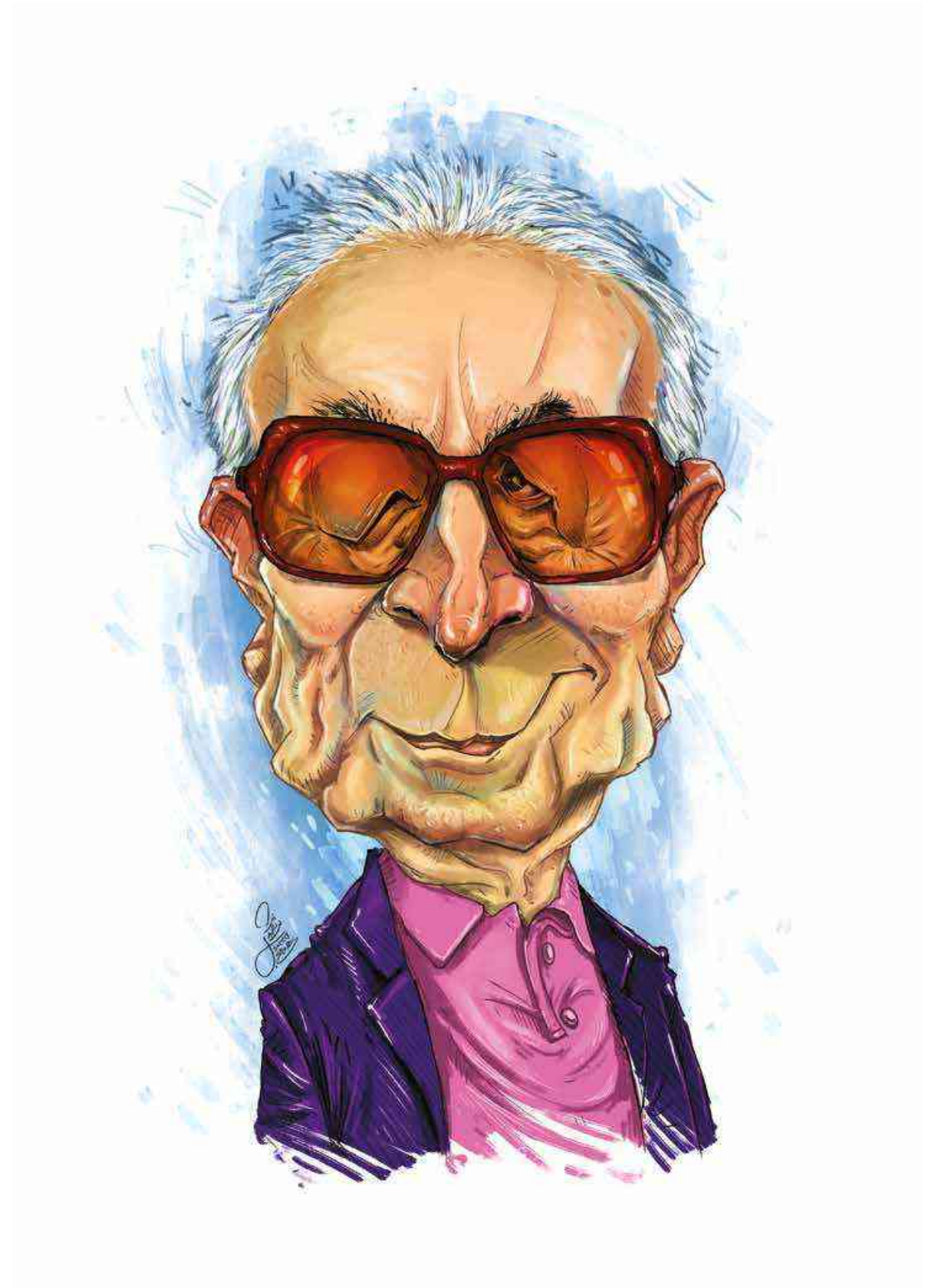
Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Saeed Shams

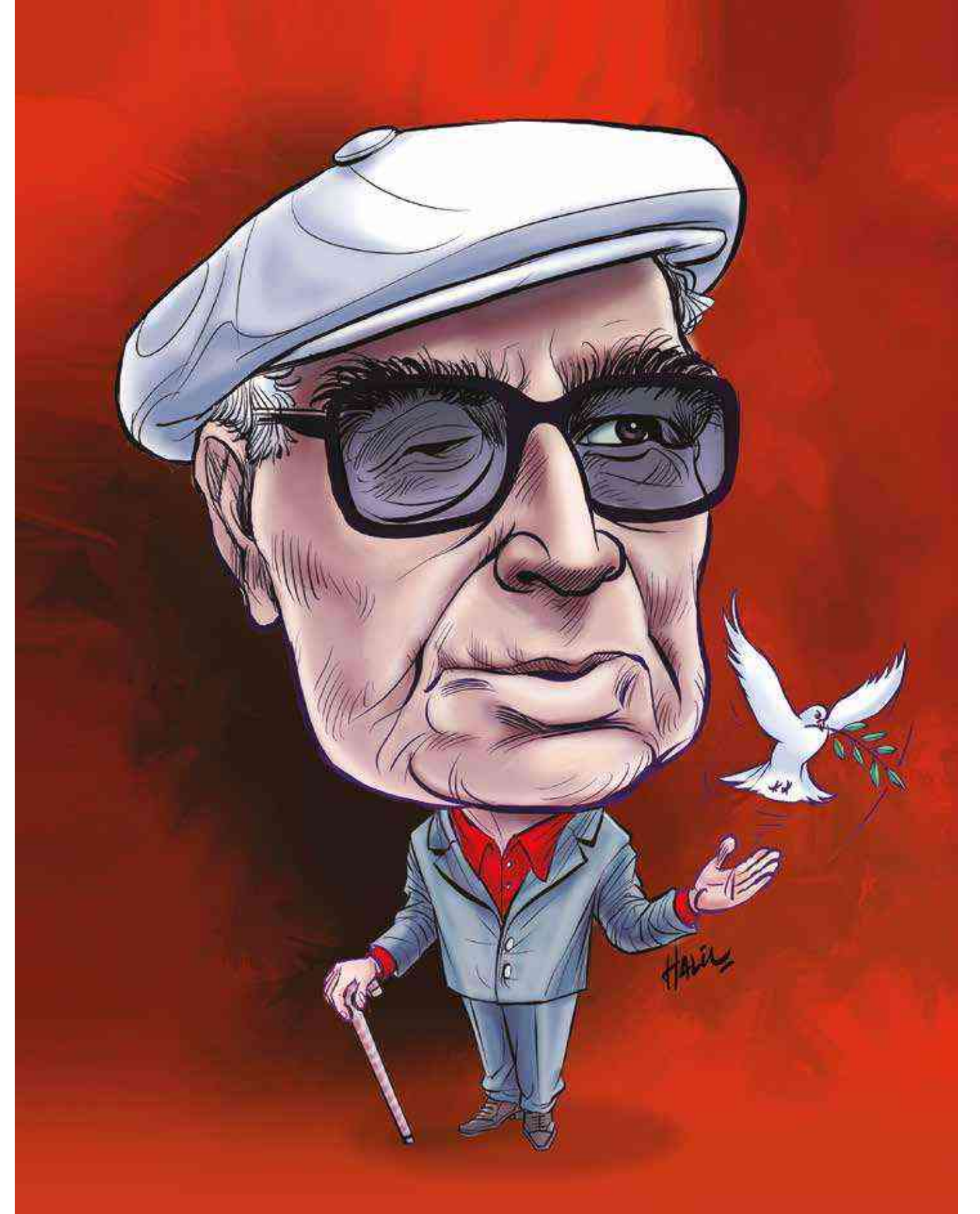
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Halil Yıldırım

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Angie Jordan

ABD - USA

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Wesam Khalil

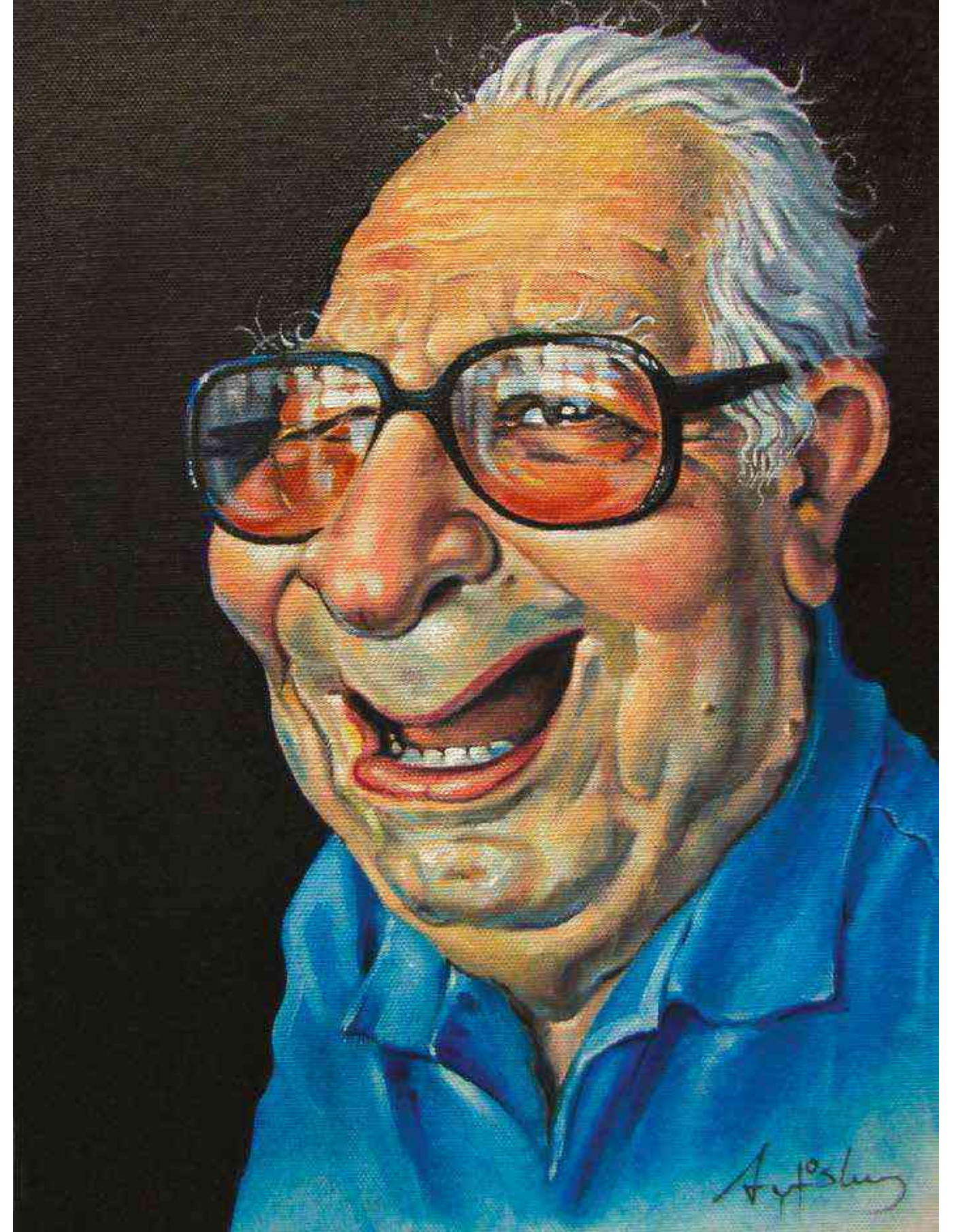
Mısır - *Egypt*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Halit Kurtulmuş Aytoslu

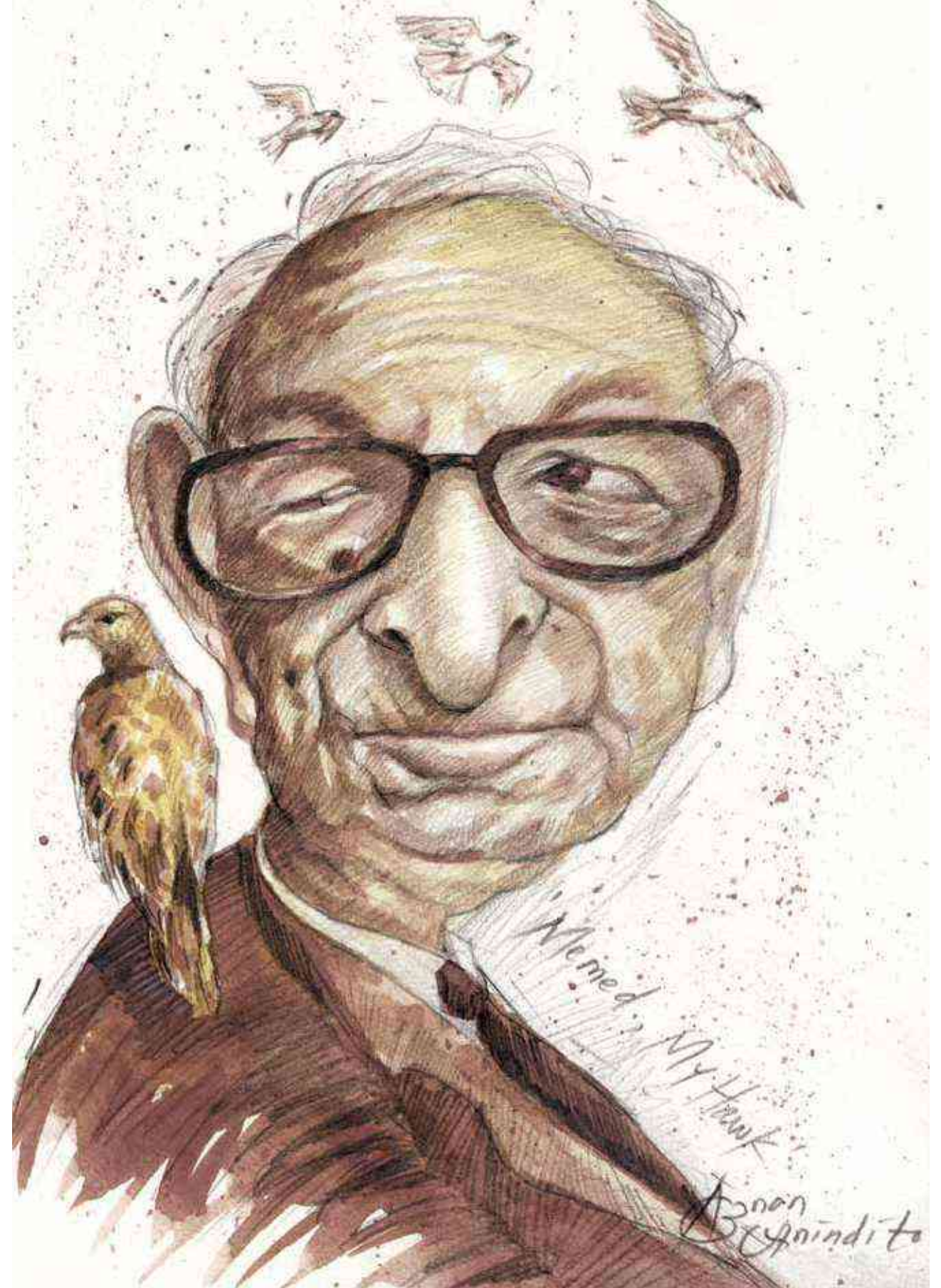
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Anon Anindito

Endonezya - *Indonesia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ahmed Khabali

Fas - Morocco

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Rasoul Hajizade

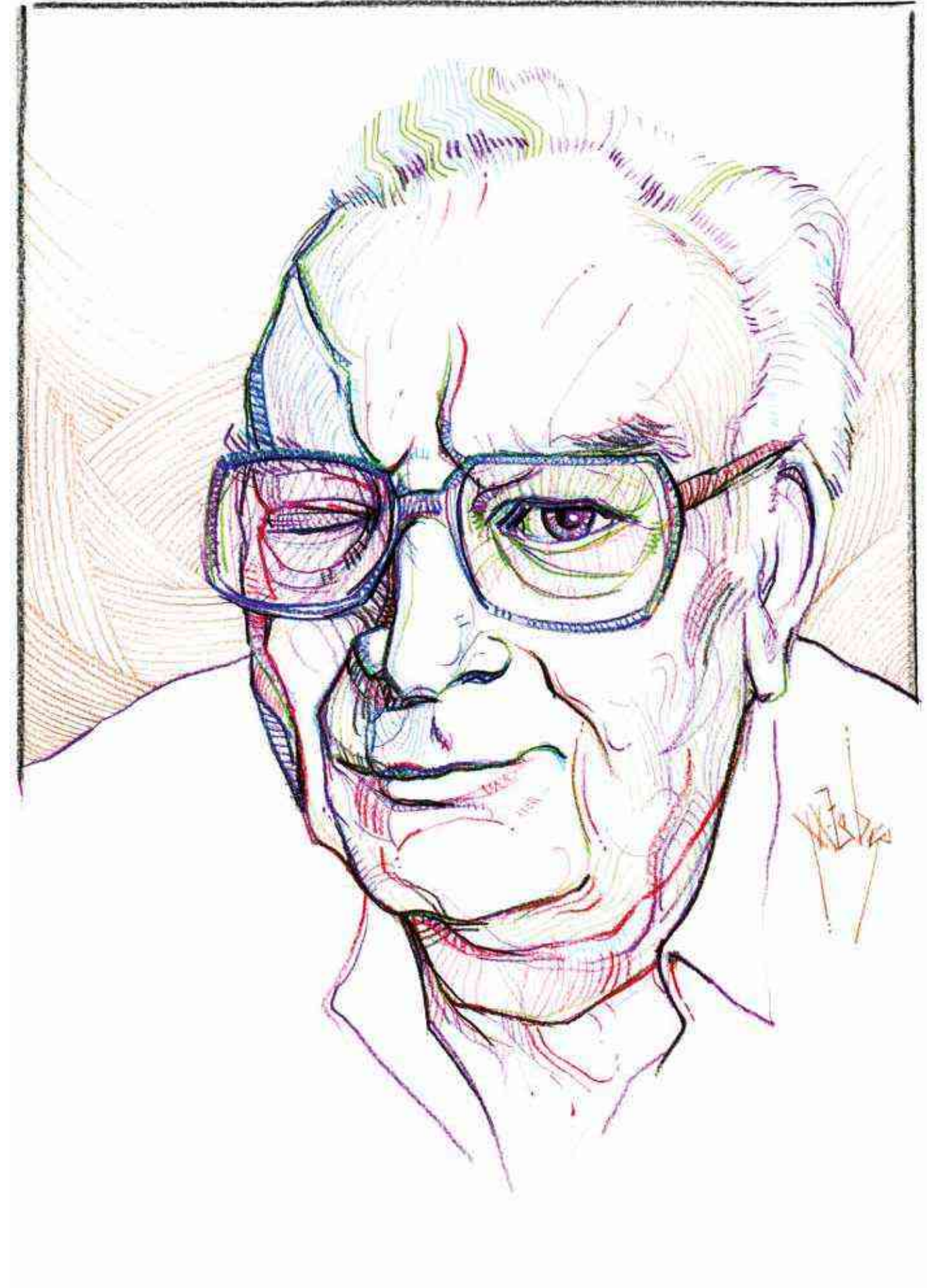
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mehmet Zeber

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ba Bilig

Çin - China

İnsanların bir yönü var, iyi, hoş. İnsanları buraya kadar çekip getiren, onları ilkelliklerinden çekip alan, ne bileyim ben, insanı insan yapan yönleri bu yönleridir. İnsan da doğa gibi, doğadaki her şey gibi, evren gibi, evrendeki her şey gibi -daha evrenin ne olup ne olmadığını iyice bilmiyoruz ya- değişen, ilerleyen bir yaratıktır. İnsan kısmının mayasında, şöyle toptan ele alacak olursak, devrim yapma, ilerleme çabasını daha çok buluruz. İnsan tarihi, çok ağır da olsa, bir ilerlemeler tarihidir. Acaba insan, doğanın ona verdiği üstün özelliklerle, bugünkü durumundan daha ileriye gidemez miydi?

Bütün bu ilerlemesine, mağaradan çıkıp atom çağına, uzay çağına varmasına rağmen, bugün biz bunu yeterli görmüyoruz. Buraya kadar gelebilen insan, bu çabayla daha önemli işler yapabilirdi. Bu halde olmayabilirdi. Örneğin, bu dünya, çağımızda, dahası var, çağımızdan iki yüz, üç yüz, beş yüz yıl önce bile böyle olabilirdi. Böyle değil, iki yüz, üç yüz yıl önce insanın insanı soyması, öldürmesi bitebilirdi. Bu yüzkarası işlere daha çok önceleri de son verilebilirdi. Elimizdeki kıtas, o günkü mağaradan bugünkü uzay çağına varan insandır.

Bugün insanın bu geriliği hoşumuza gitmiyor. Uzaya gidecek kadar uygar olmak, atomun gücünden faydalanmak, güzellerin güzeli. Ama insanın insanı sömürmesi kadar çirkin, aşağılık, iğrenç işleri daha sürdürüp götürmek kötü. İnsanın insanı öldürmesi, insanların bunu savaş perdesi arkasında hoş görmeleri, meşru saymaları inanılmayacak kadar, insan soyuna, insan usuna yakışmayacak kadar aşağılık.

Bu nereden geliyor? Herhalde bir tane değil, beş tane değil, bir sürü sebebi olacak bunun.

Bu kadar büyük ayrıcalığı bir iki sebepte aramak, ya da bulmaya çalışmak o kadar doğru olmaz sanırım.

İnsan ne kadar ilerleme çabasındadır olan bir yaratıksa, o kadar değilse de hemen ona yakın, alışkanlıklarının kulu bir yaratık.

Alışkanlığımız tembelliğimizdir. Alışkanlık kolay, bir şey yapmak, başarmak, yeni bir adım atmak, bir bilinmezi bulmak zor. Bir bilinmeze gitmek korkulu. Bir aydınlık, belenmiş yoldan yürütmek kolayların kolayı.

Bilinmezin, yeni bulunmuşun insanı çeken, sevindiren bir yönü yok mu? İnsan, her gün, her saat yeni bir şey öğreniyor, yeni bir şey yapıyor. Yeni bir giz çözmeye uğraşıyor. İnsan yeni gizler için canını veriyor. İnsanın mayasındaki güzellik bu güzellik.

Bu alışkanlık belası!.. İnsan soyunun başının en büyük belalarından birisi bu. Bir yerde tutturuyoruz, körün değneğini bellediği gibi, “siftin sene” onun ardından gidiyoruz.

Hepimiz, hiç farkına varmadan, ya başkalarınca çizilmiş bir yoldan gidiyor, onun aşılmaz sınırına giriyor, kul oluyoruz. Çok güçlüyse kendimize yeni bir yol çiziyor, bir yer buluyoruz. Bu sefer de kendi koyduğumuz sınırın içine kapanıp kalıyoruz.

İnsanın mayasındaki en büyük kötülüklerden birisi de alışkanlık kötülüğüdür, desek nasıl olur dersiniz.

Şöyle durup da bir düşünersek görürüz ki, şu doğadaki bütün hareketler sonsuz. Sonsuz, çeşitli. Başka başka. Doğada sınırlı, sonsuz olmayan bir tek şey yok diyebiliriz. Diyebiliriz ki, her şey biraz da birbirine benziyor. Gene diyebiliriz ki, ne kadar benziyorsa o kadar ayrı. Benzerlikler de sonsuz, ayrılıklar da sonsuz.

Şu her şeyi sonsuz dünyada, değişen dünyada her gün yeni bir hareket, yeni bir oluş bulabiliriz.

Bunun için alışkanlıklarımızdan kurtulmamız, başkalarının koyduğu, bizim koyduğumuz sınırları aşmamız gerek.

En ilkel insan, alışkanlıklarının en çok kulu olan insandır. İleri, kültürlü insan sonsuzluğun, sonsuz düşüncenin, oluşun, hareketin kapısını daha çok zorlamış insandır.

Dedik ki, her an bir sonsuzlukla karşı karşıyayız. İnsan kafası her an yeni bir düşünceye hazır. Ama ne yazık ki, biz doğada, insan kafasında birtakım sınırlara inanmışız. Her hareketin ve düşüncenin sonsuz olduğunun farkında bile değiliz. Kafamızla, gönlümüzle birtakım sınırların içine kapanmış, dönüp duruyoruz. En ileri, en geniş, sınırları en parçalamış insanda bile birtakım alışkanlıklar oluyor. Çalıştığı, sonsuzu zorlamaya başladığı anlar bile karşısına alışkanlıkları dikiliyor. Çalışmasını, yeni yeni oluşlar, hareketler, düşünceler bulmasını engelliyor. Şunu kafamıza iyice sokmalıyız ki, sınır yok o kadar. Sınırları çoğunluk biz yaratıyoruz. Şunu iyice bilmeliyiz ki, bir küçücük karıncanın hareketinde bile sonsuz değişiklikler, başlıklar var.

Doğa o kadar kalabalık ki... O kadar bitmez tükenmez ki... O kadar sınırsız ki... İnsan düşüncesi o kadar sonsuza, sınırsıza gidebilir ki... Biz şimdi bu insan sonsuzunun, sınırsızlığının neresindeyiz? Ne kadar zamanda buraya gelebildik? Alışkanlıklarımız, her şeyin sonsuz olduğunu bilmememiz, kafamızı ona göre hazırlamamız bize kim bilir neler kaybettirdi?

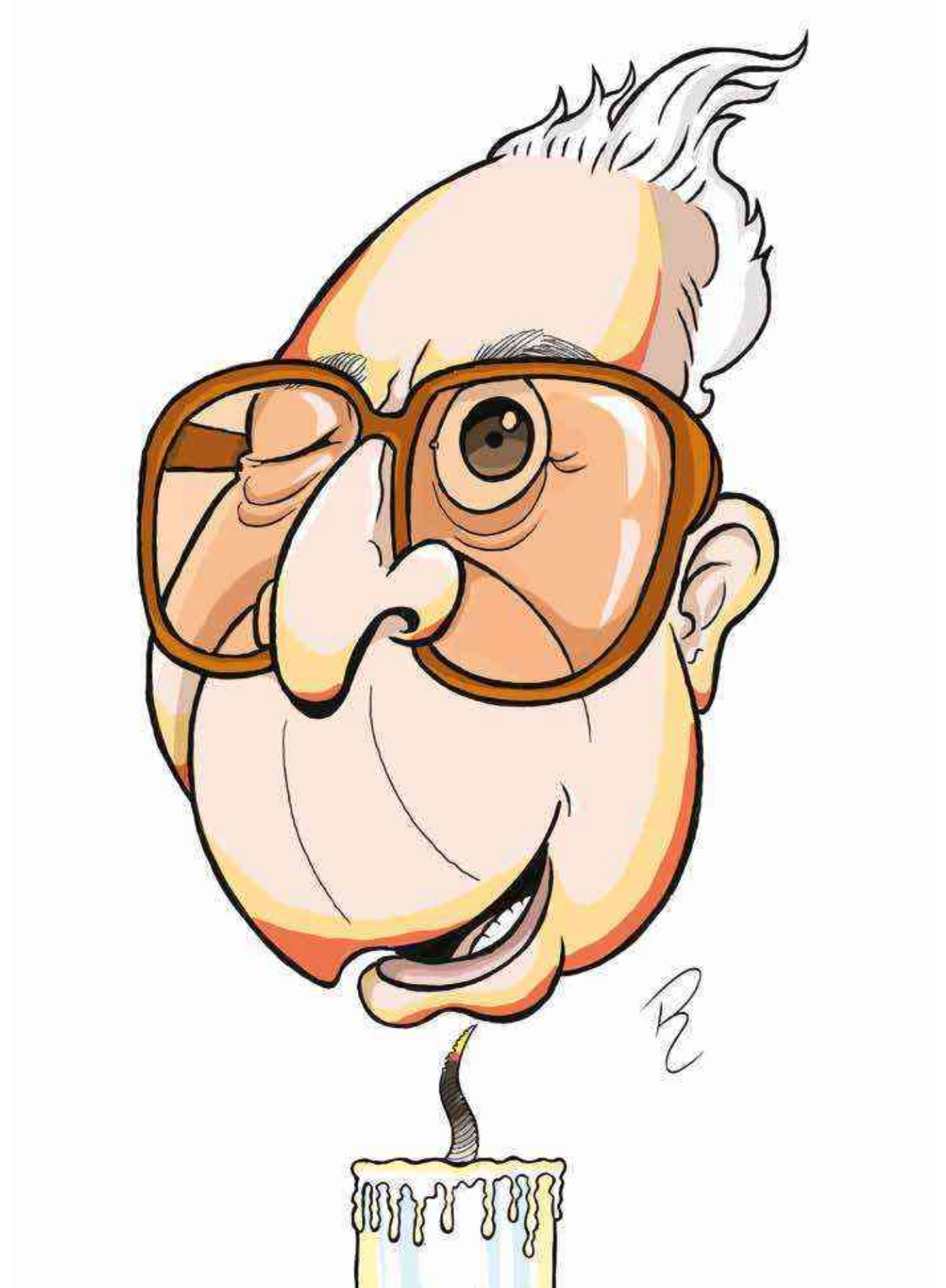
2.7.1961

Yaşar Kemal, *Baldaki Tuz*. (2021). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 63-65.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Clayton Ramos Rabelo

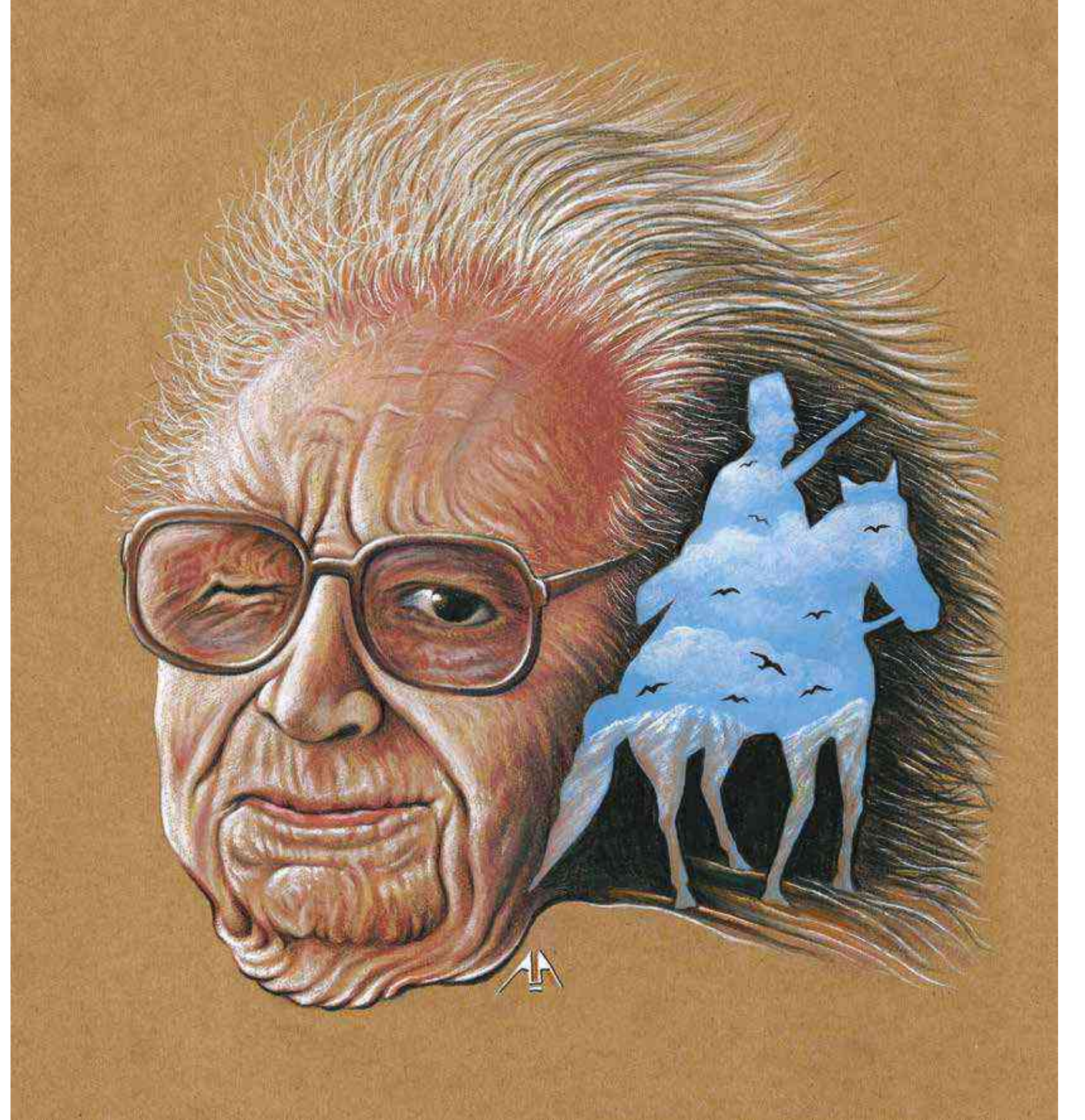
Brezilya - *Brazil*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Aşkın Ayrancıoğlu

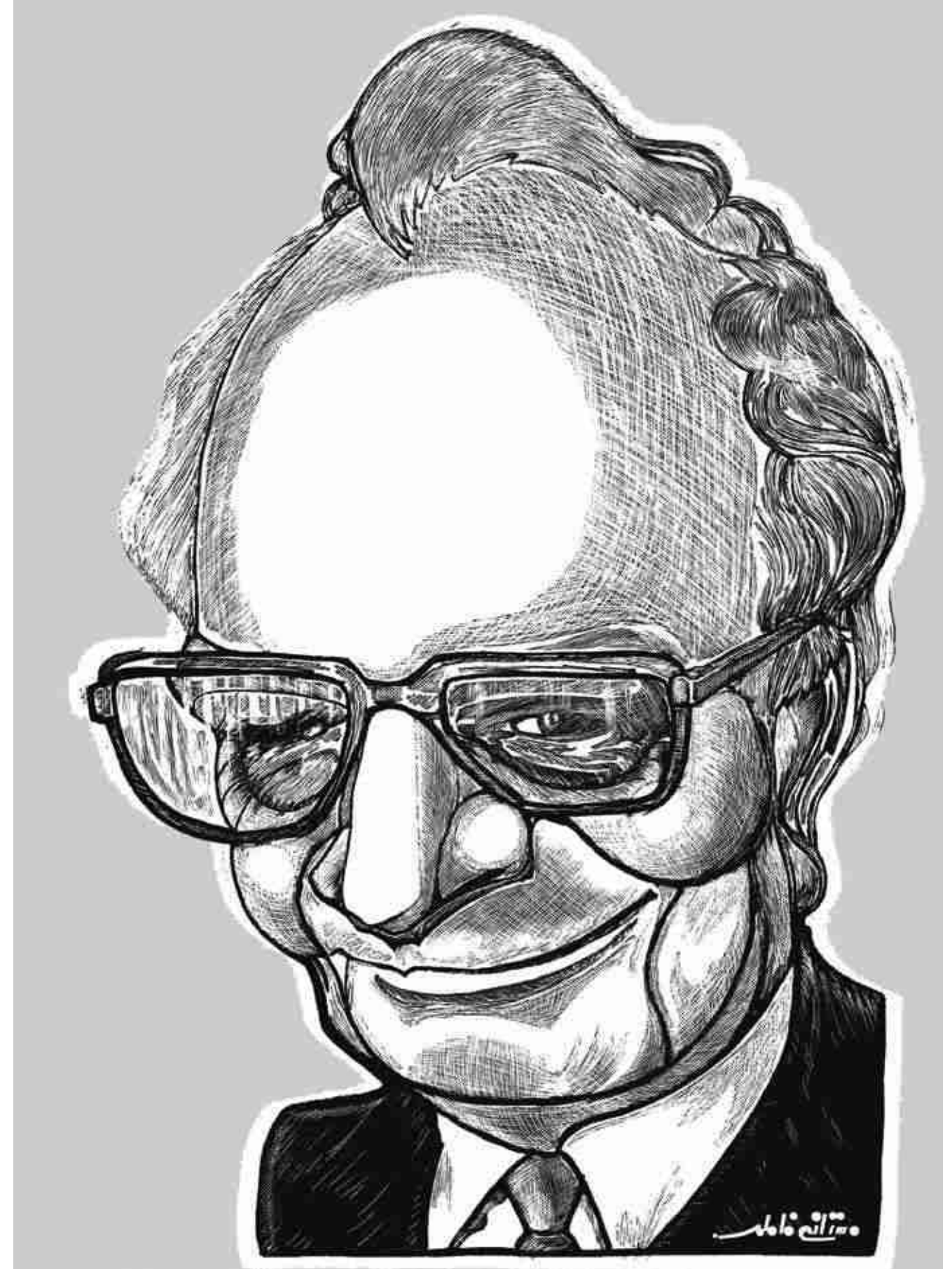
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mastaneh Fatemi

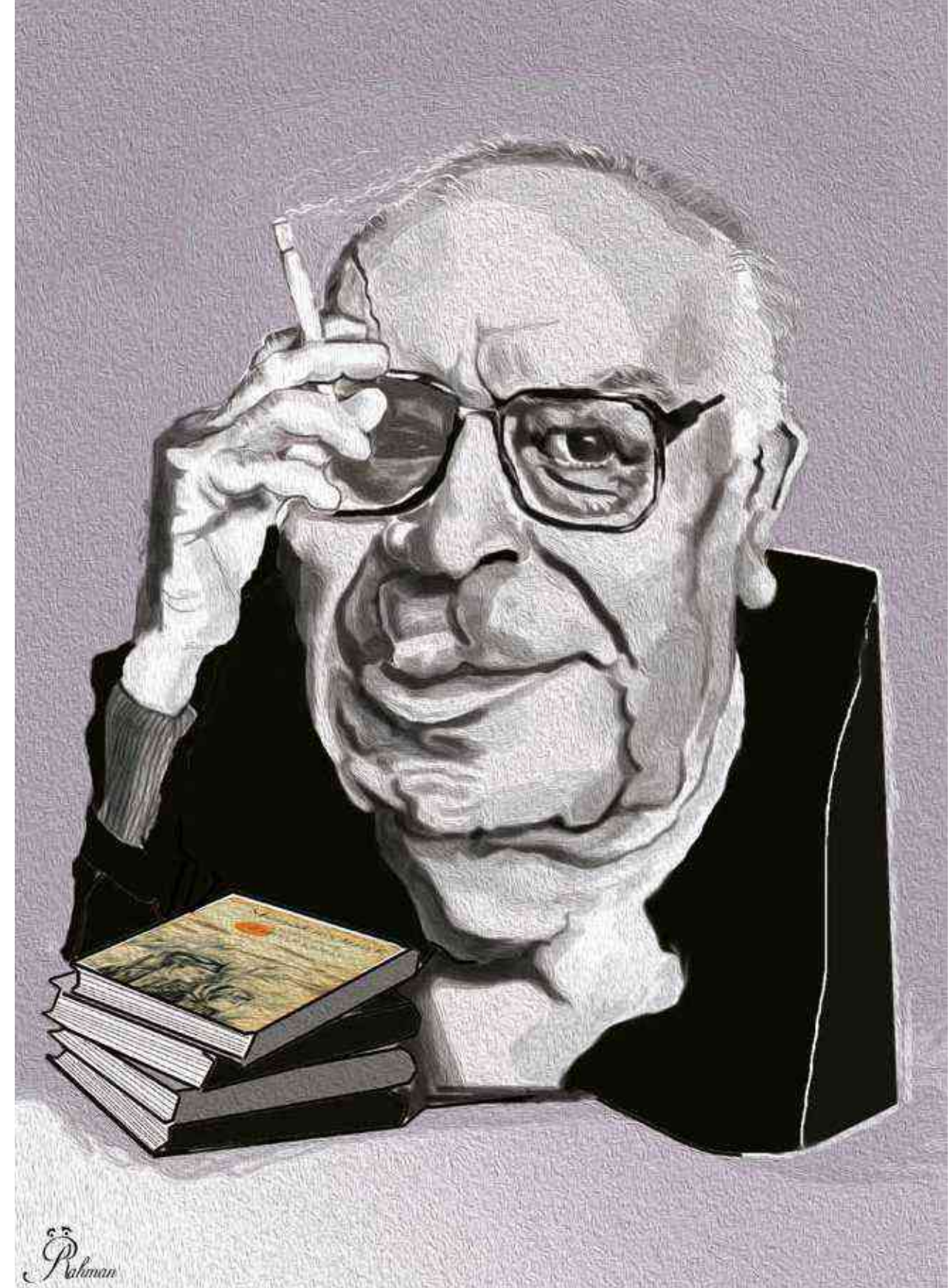
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Rahman Dadgostar

İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Edi Dharma

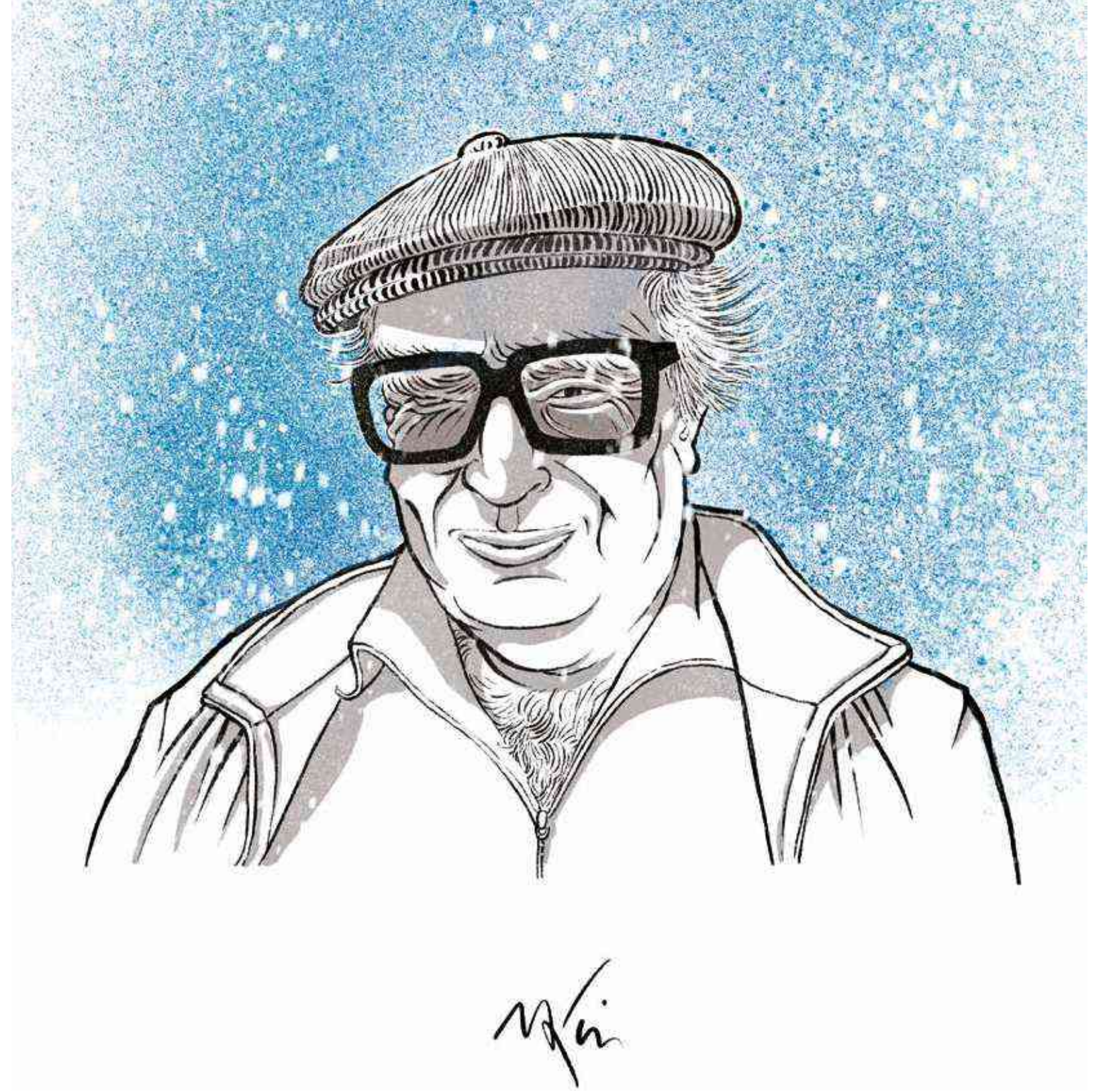
Endonezya - *Indonesia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hakan Tüzün Şengün

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Manuel Macias Avila

İspanya - *Spain*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mariagrazia Quaranta - Gio

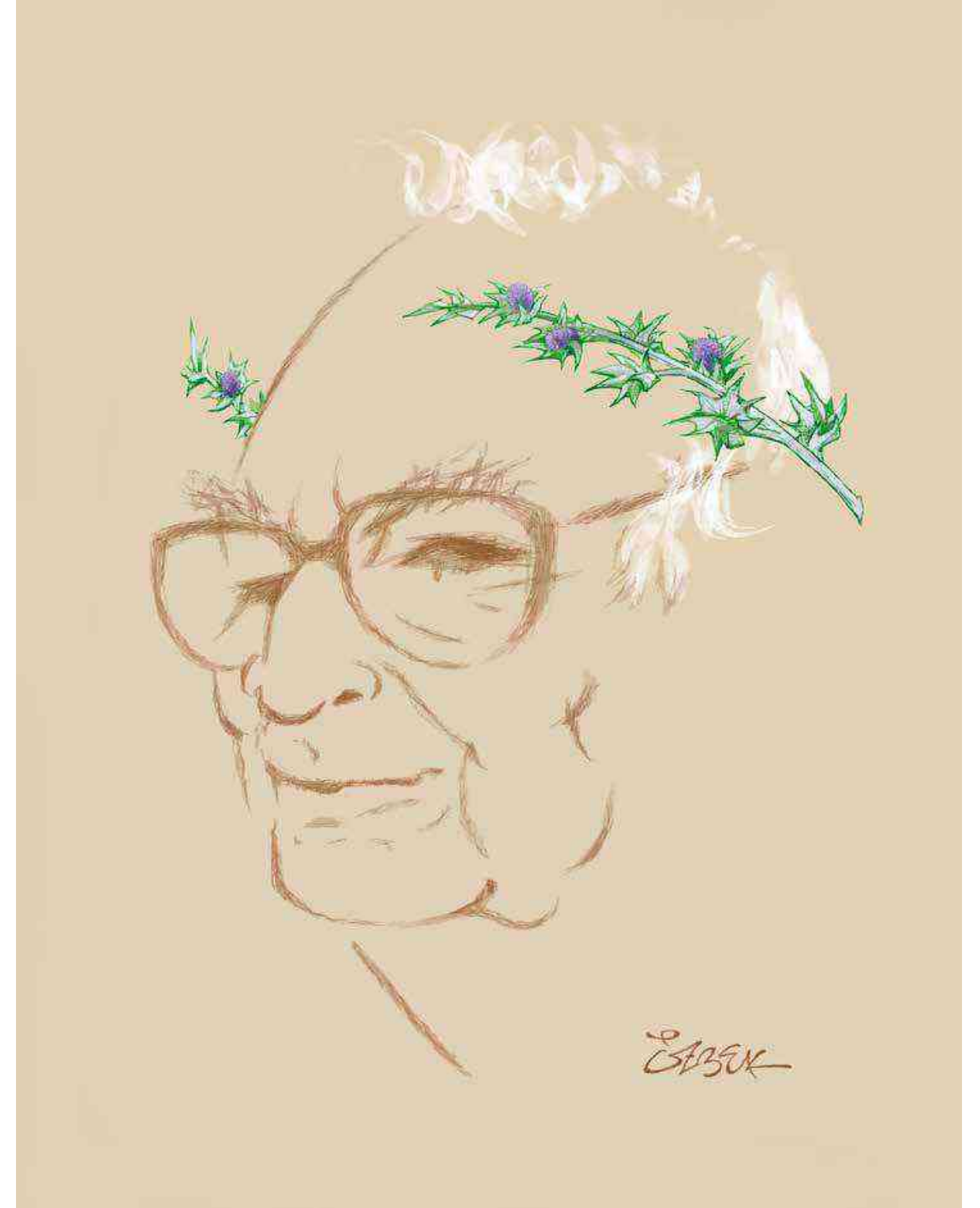
İtalya - *Italy*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Eray Özbek

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Omar Perez

İspanya - *Spain*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hadis Moradzadeh

İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Bülent Karaköse

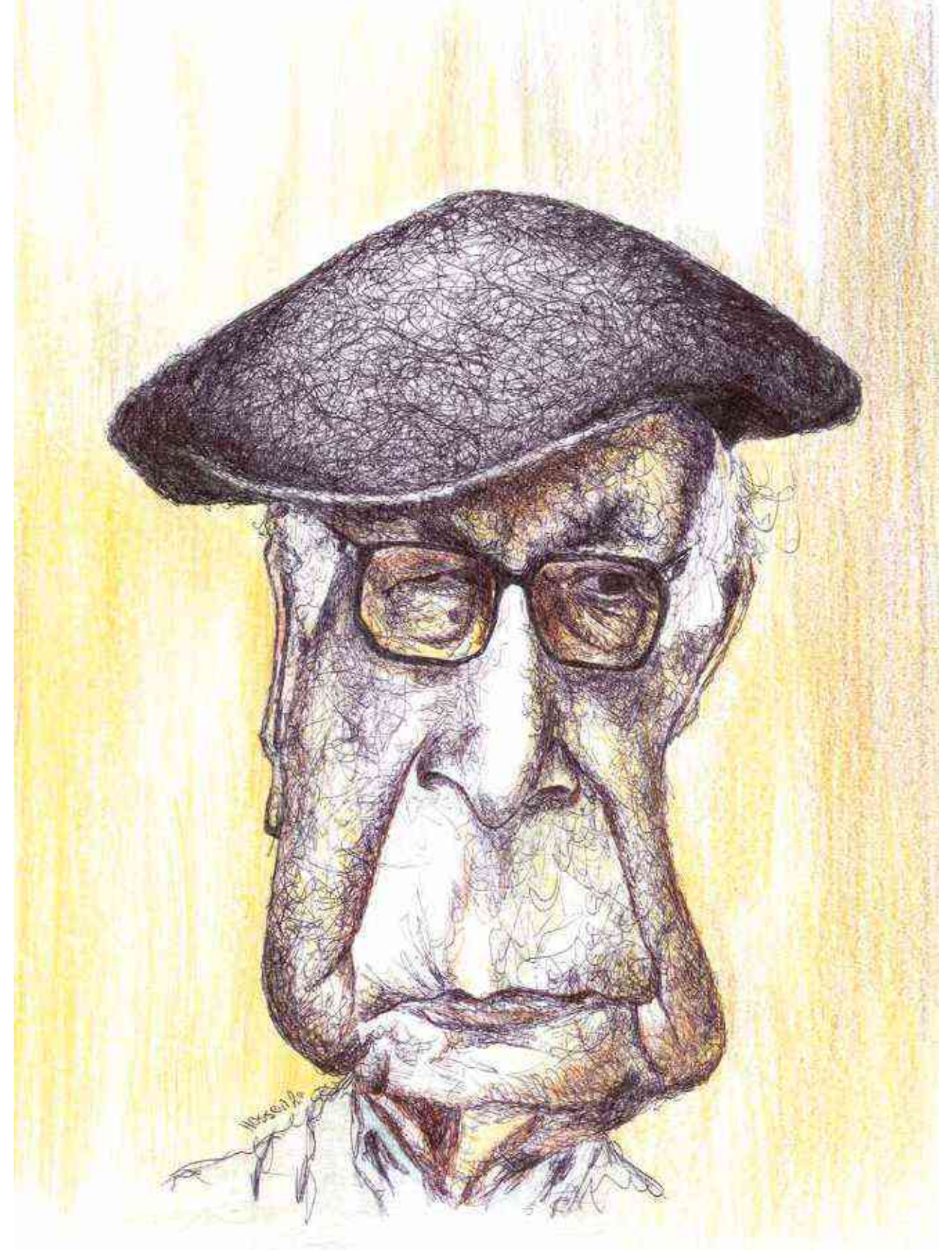
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hossein Eskandery

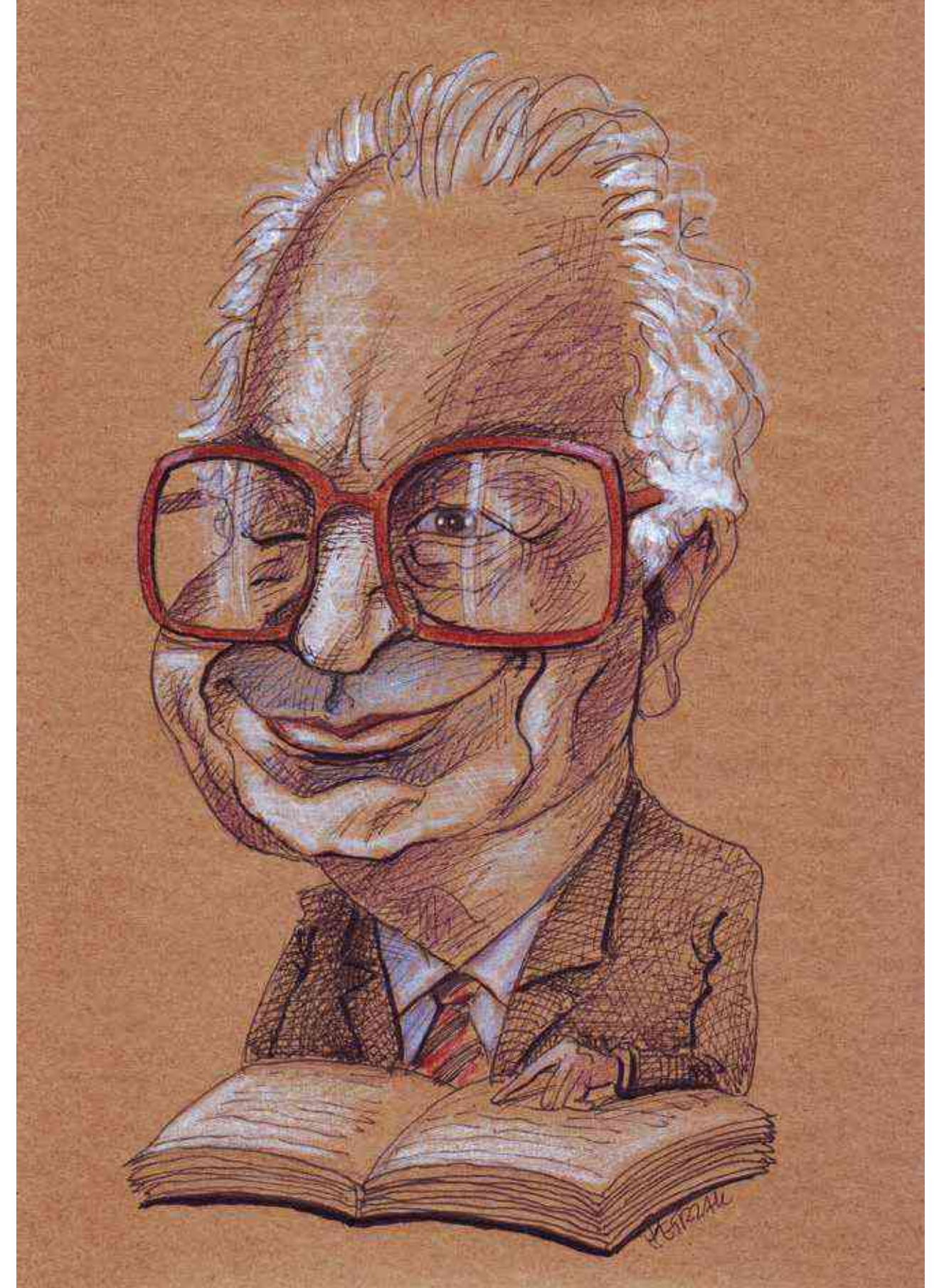
Almanya - *Germany*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Dariusz Pietrzak

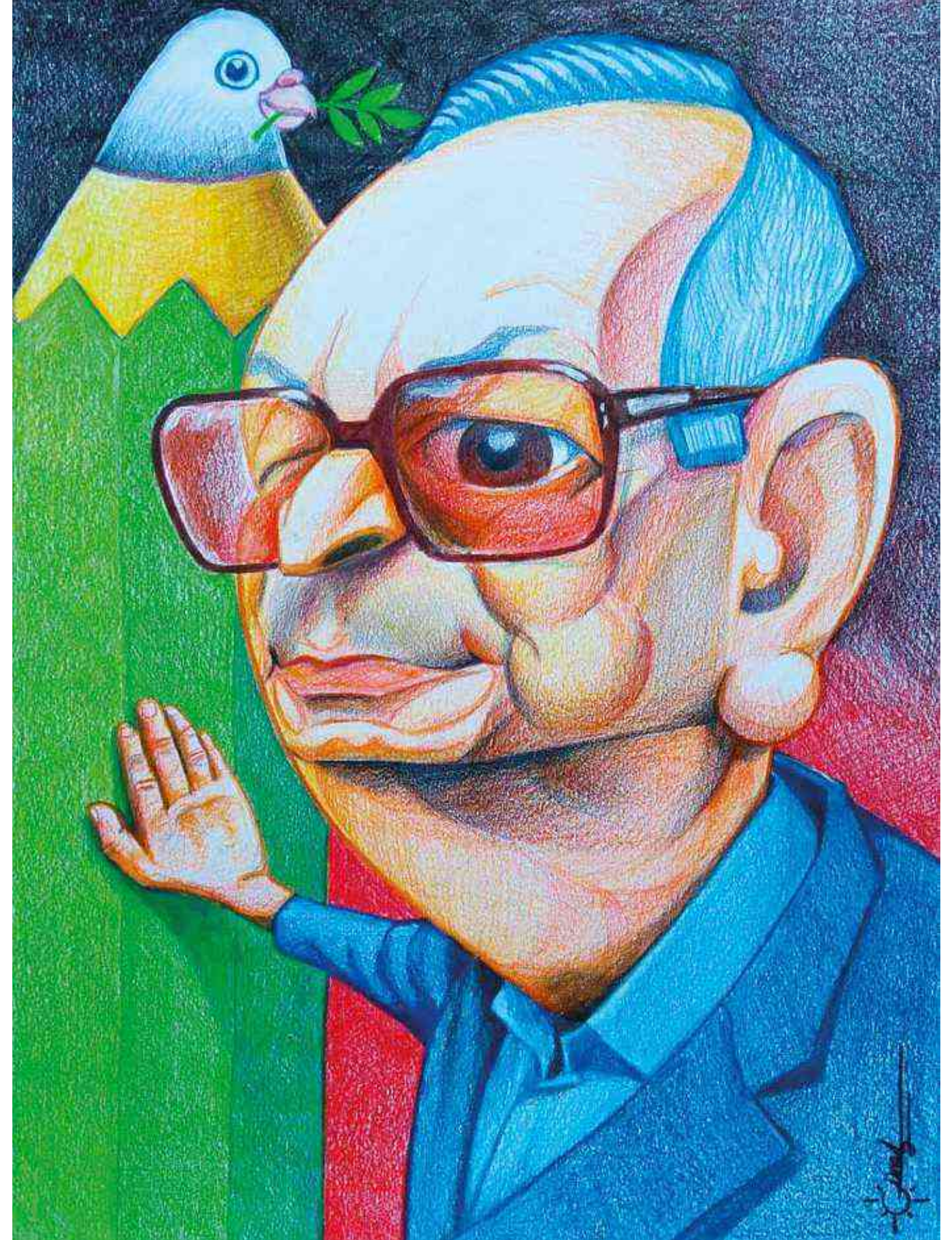
Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mehmet Ali Güneş

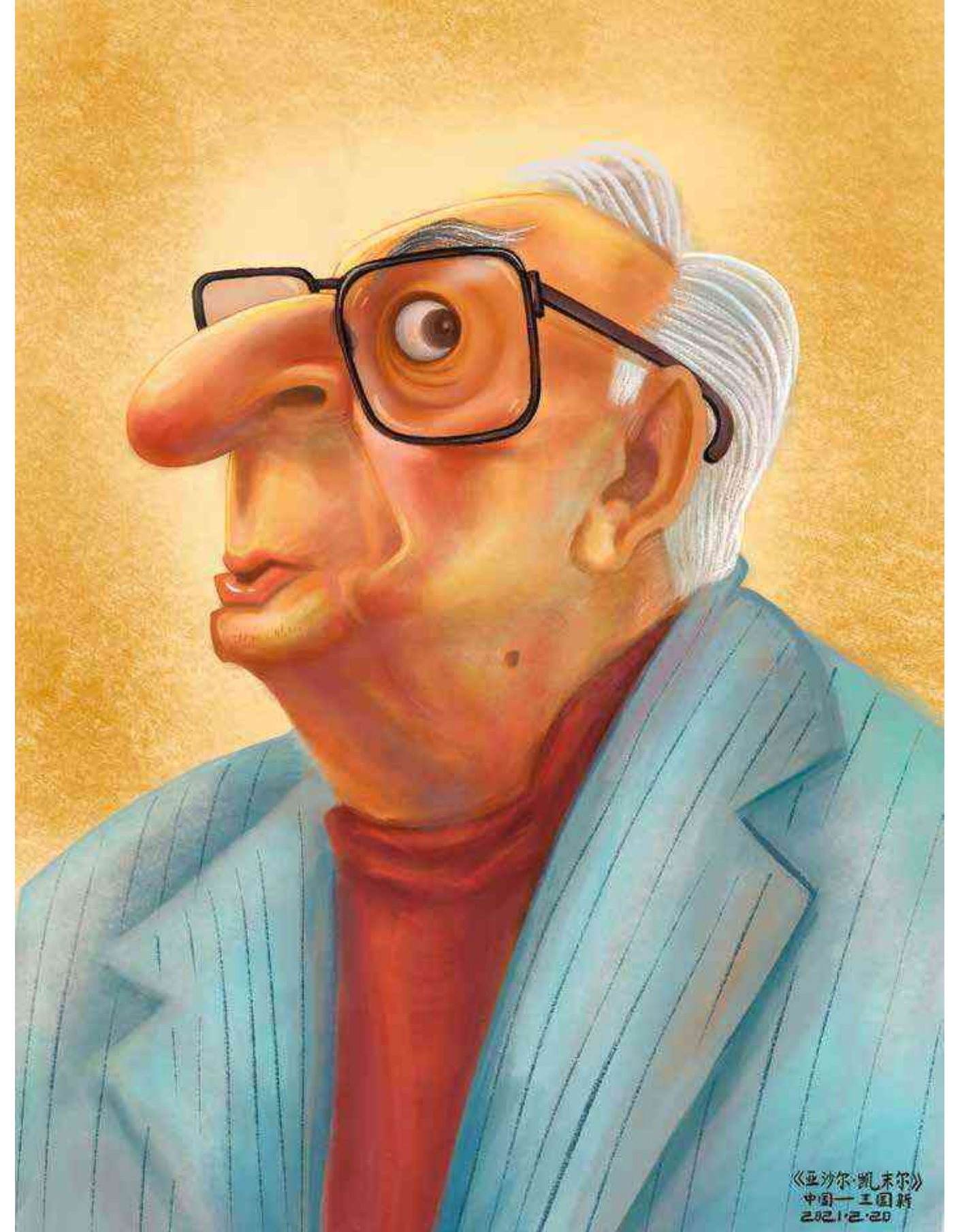
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Guoxin Wang

Çin - *China*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Sohrab Kheiri

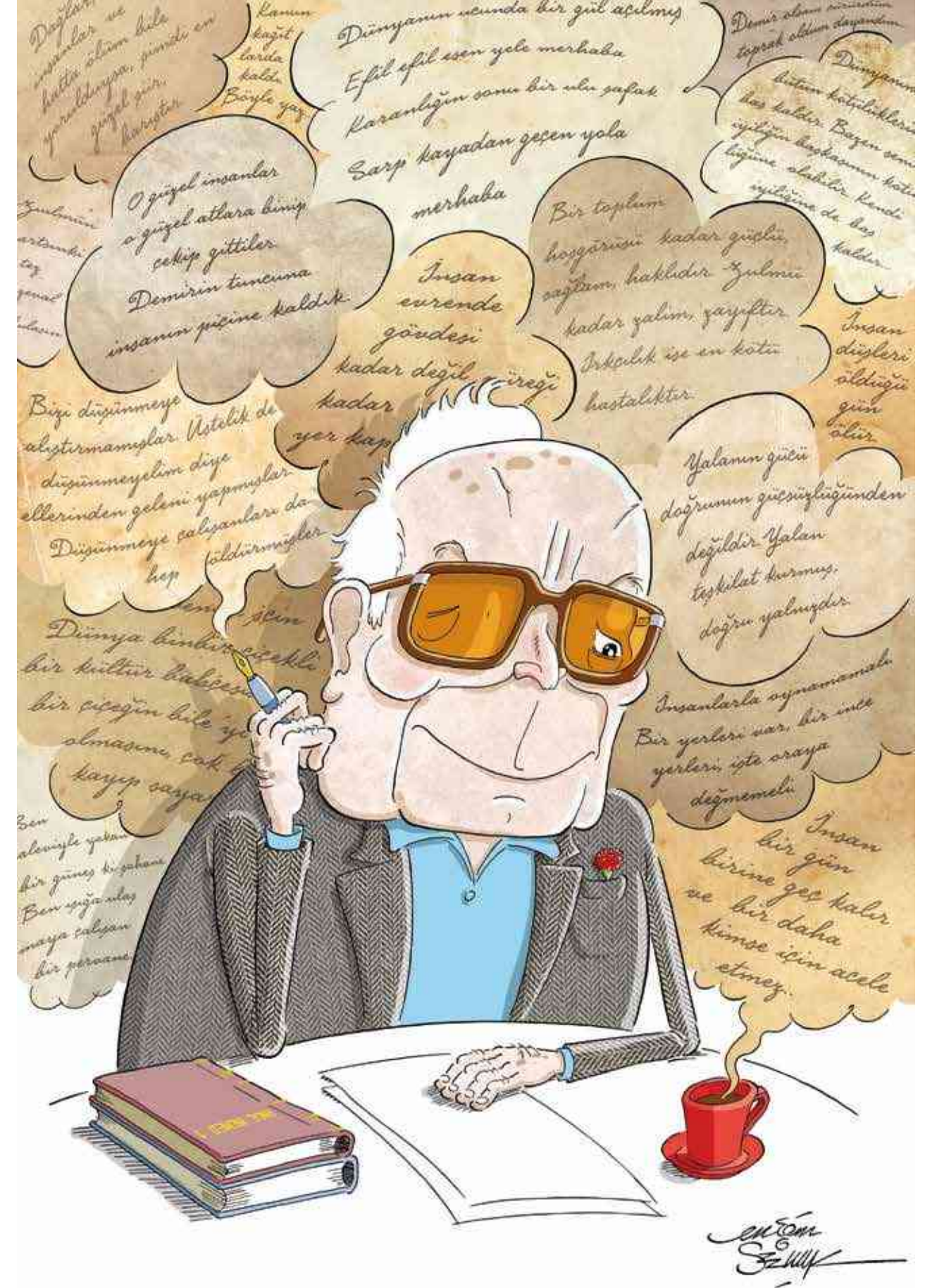
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
Portrait
Cartoons Album

Engin Selçuk

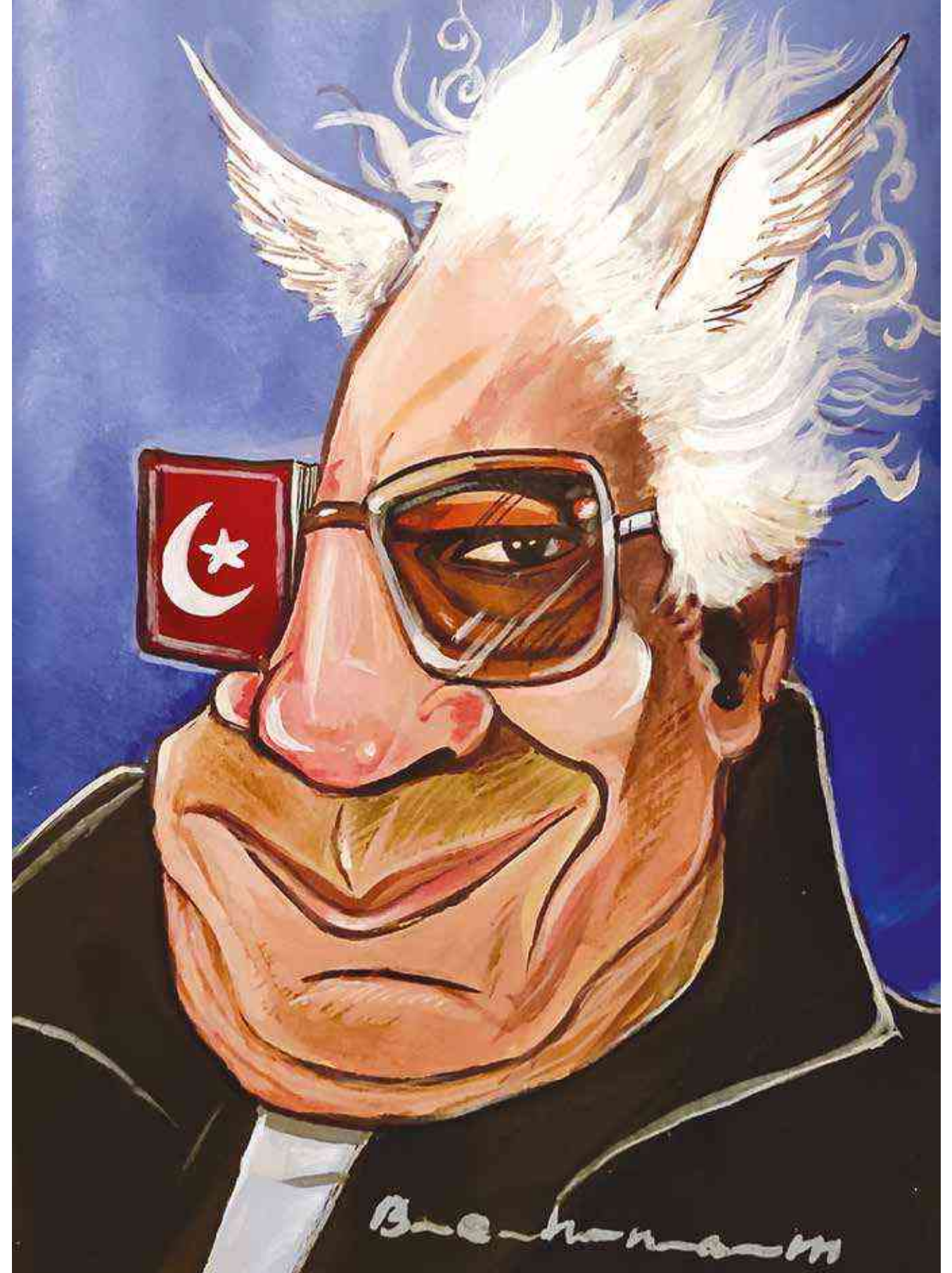
Türkiye - Turkey

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Behnam Pormehdi

İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Anas Lakkis

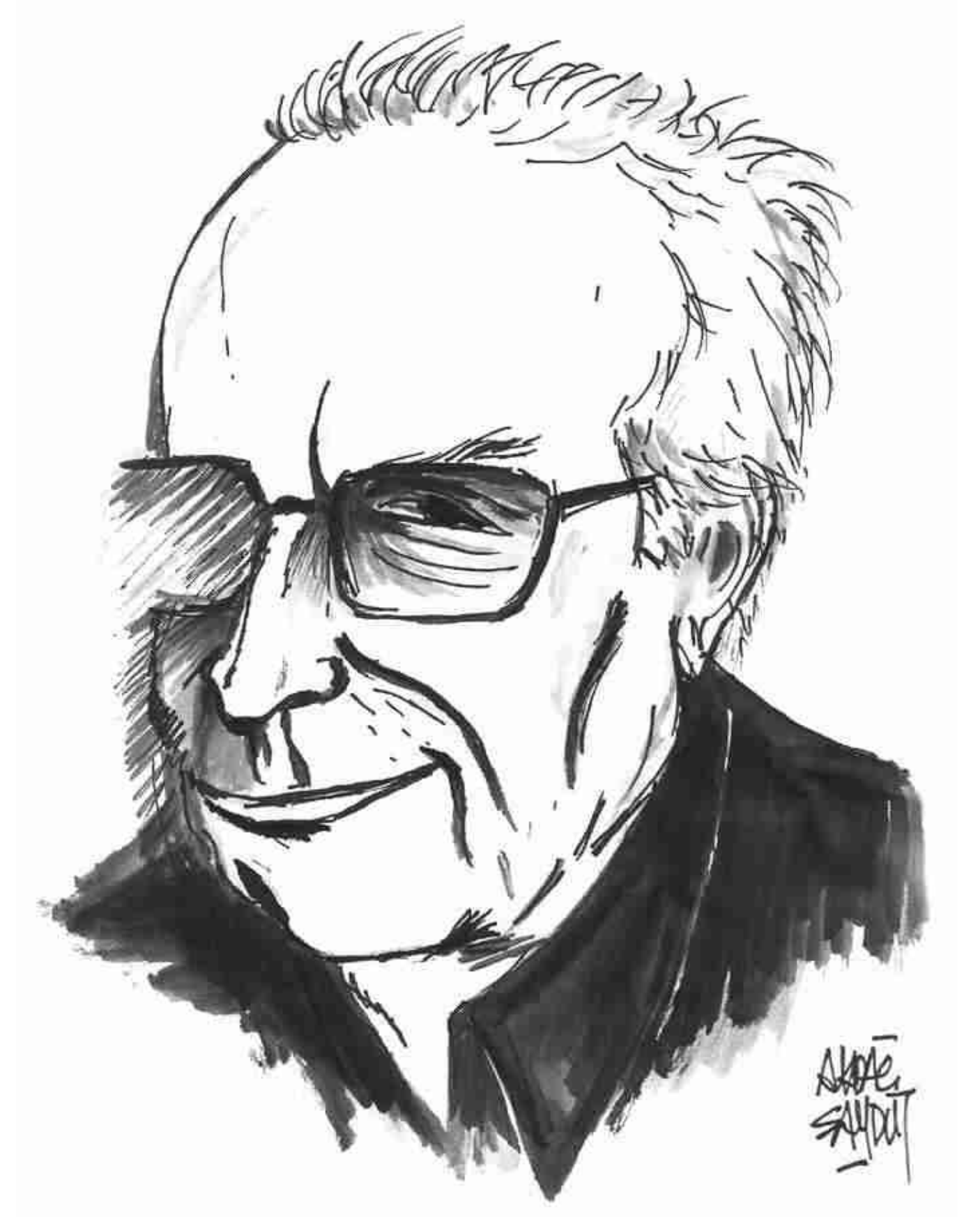
Lübnan - *Lebanon*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Akdağ Saydut

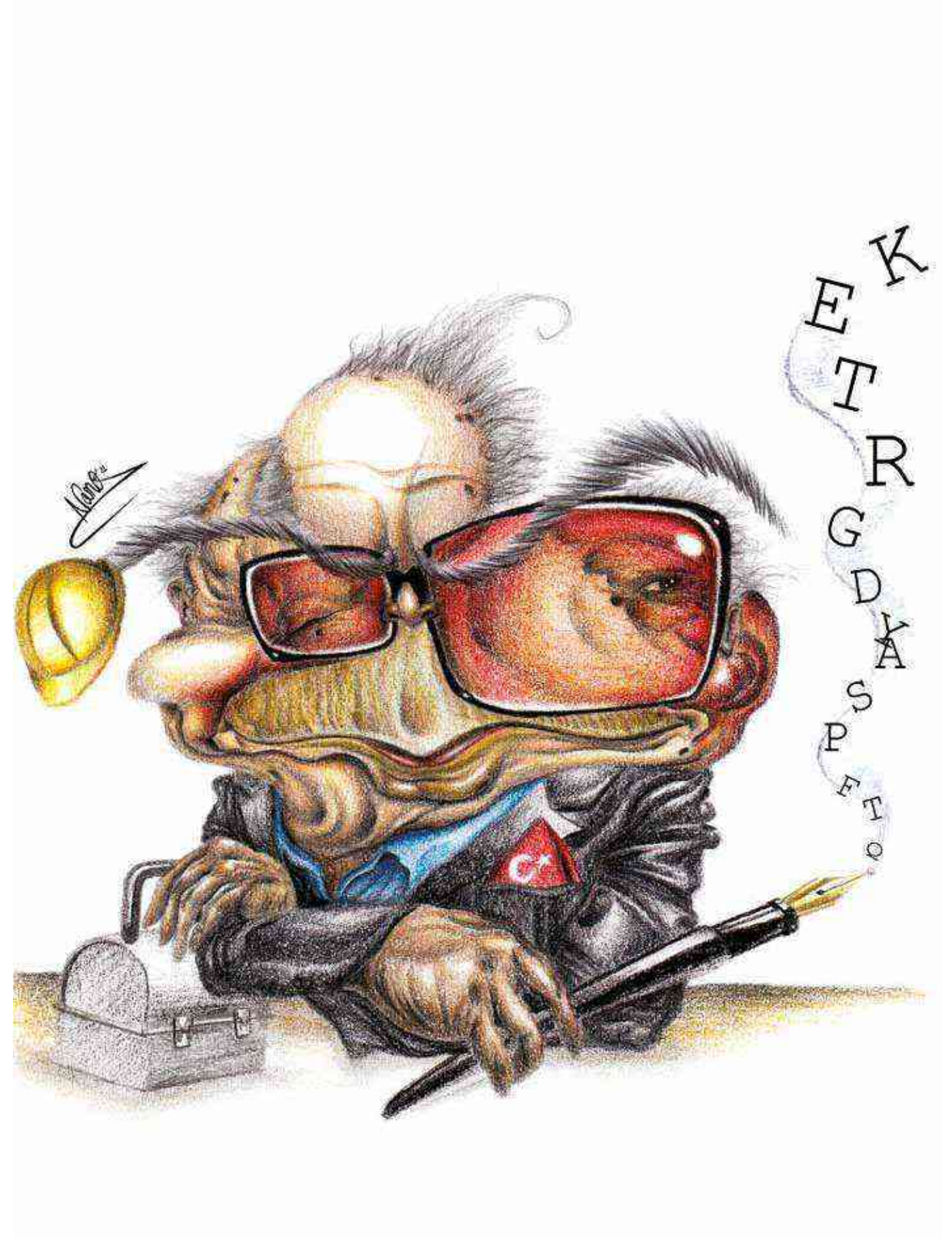
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hernán Darío Muñoz - Nanos

Kolombiya - *Colombia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Handren Khoshnaw

Irak - *Iraq*

Hep böyle olur. Hep, eller gider Mersine, biz gideriz tersine. Bence çektiğimiz biraz da bunun elinden. Neden bu huyumuzu değiştiremiyoruz bir türlü? Neyimiz eksik ki? Bir şeyler var, bizim bilmediğimiz bir şeyler var.

Bu eksik yönümüzü bulmak, bu kötü huyumuzdan sıyrılmak gerek. Bir sıyrılabilesek, gerisi kolay.

Ben düşünüyorum ki, bu işler, kötü işler kültürsüzlüğümüzün başı altından çıkması? Bakın bu olabilir gibime geliyor. Gerçek bir kültürün eksikliğinden çıkması? Ne dersiniz? Ben bu işten çok şüpheleniyorum. Batı Batı dedikleri nedir biliyor musunuz? Bir tutam kültürle biraz makina. Bir de düşünce namusu. Bu düşünce namusu dedikleri de epeyce önemli bir iş olsa gerek.

Bence, Batı Batı dedikleri, düşünce namusuyla başlar, onunla biter.

Düşünce namusunun bitmediği, gelişmediği yerde, hiçbir iyilik bitmez, gelişemez. İşte görüyorsunuz. Bir türlü de gelişemiyor. İyilikler boy atamıyor. Kötülükleri de şuna buna yüklüyoruz. Düşünce namusu olmayan yerde, bir daha söylüyorum, hiçbir iyilik bitemez. Kimsenin günahı yok kötülüklerimizde. Ne onun, ne de bunun. Bir tek şeyin günahını çekiyoruz. Düşünce namusunun olmayışı günahını.

Düşünce namusu da nedir ki, nasıl olur? Gökten mi düşer? Yerden biter mi ki?

Ne yerden biter, ne de gökten düşer. İlk işareti insanlardadır.

Bir kültüre varmak, bir olgunluğa varmak diye bir şey vardır.

Bir kültüre varmış, bir olgunluğa erişmiş kimseler, evladü ayal için değil, karın için değil, şunun için, bunun için değil, kafalarının içindeki için yaşarlar. Yalnız onun emriyle hayatlarına yön verirler. Kafalarının içindekinden başkası için turnaklarını bile kesip atmazlar.

Bizim Anadoluda bir söz vardır: Namus, bostan tarlasında bitmez, derler.

Düşünce namusu, kültürün tarlasında biter. Olgun insan, kültürlü insan, kendisi için yaşayan insan değildir. Düşünceleri için, düşüncesinin namusu için yaşayan insandır.

Ve düşünce adamları, çok inanmış adamlardır. Düşüncenin değerini yalnız onlar bilirler, demiştim bir yazımda.

Sonradan şu aklıma geldi. Mevlana var ya, şu koca Mevlana, çok inanmış bir ulu kişiydi. Hepimiz biliyoruz. Sağlam bir düşüncenin adamıydı. Düşüncenin değerini çok iyi biliyordu. Düşünce uğruna verilemeyecek hiçbir şey olamayacağını çok iyi biliyordu. Demiştım ki, yalnız düşüncenin değerini bilenlerdir ki, öteki düşüncelere saygı duyarlar. Mevlana da öyleydi, inanmış Mevlana diyordu ki, kim olursanız olun, gavur olun, şu olun, bu olun, gelin bana, diyordu. Kapım hepinize, bütün insanlara, hepinize açıktır, diyordu. İşte bu çağrı, onun düşüncesine inancından geliyordu. Düşüncesinin namusundan geliyordu. Düşüncenin kadrini bilmekten geliyordu. Düşünemeyenlerdir ki, düşünceye düşmandırlar, bütün felaket de burada başlıyor.

İşin başı sağlam bir kültür, sağlam bir kültürden düşünce namusuna varılır. Düşünce namusu olmayan kişi, kültürlü değildir. Bir yutturmacıdır. Düşünce namusuna varan kişidir ki, insanlara iyilik yapabilir. Memleketini, insanlarını sevebilir. Yani kendi can-ı azizinden başkasını sevebilir.

Bizde, etrafımızda böylesi var mı? Belki de vardır. Vardır, vardır, mutlaka vardır. Ben böyle pek az kişi tanıdım ya, vardır.

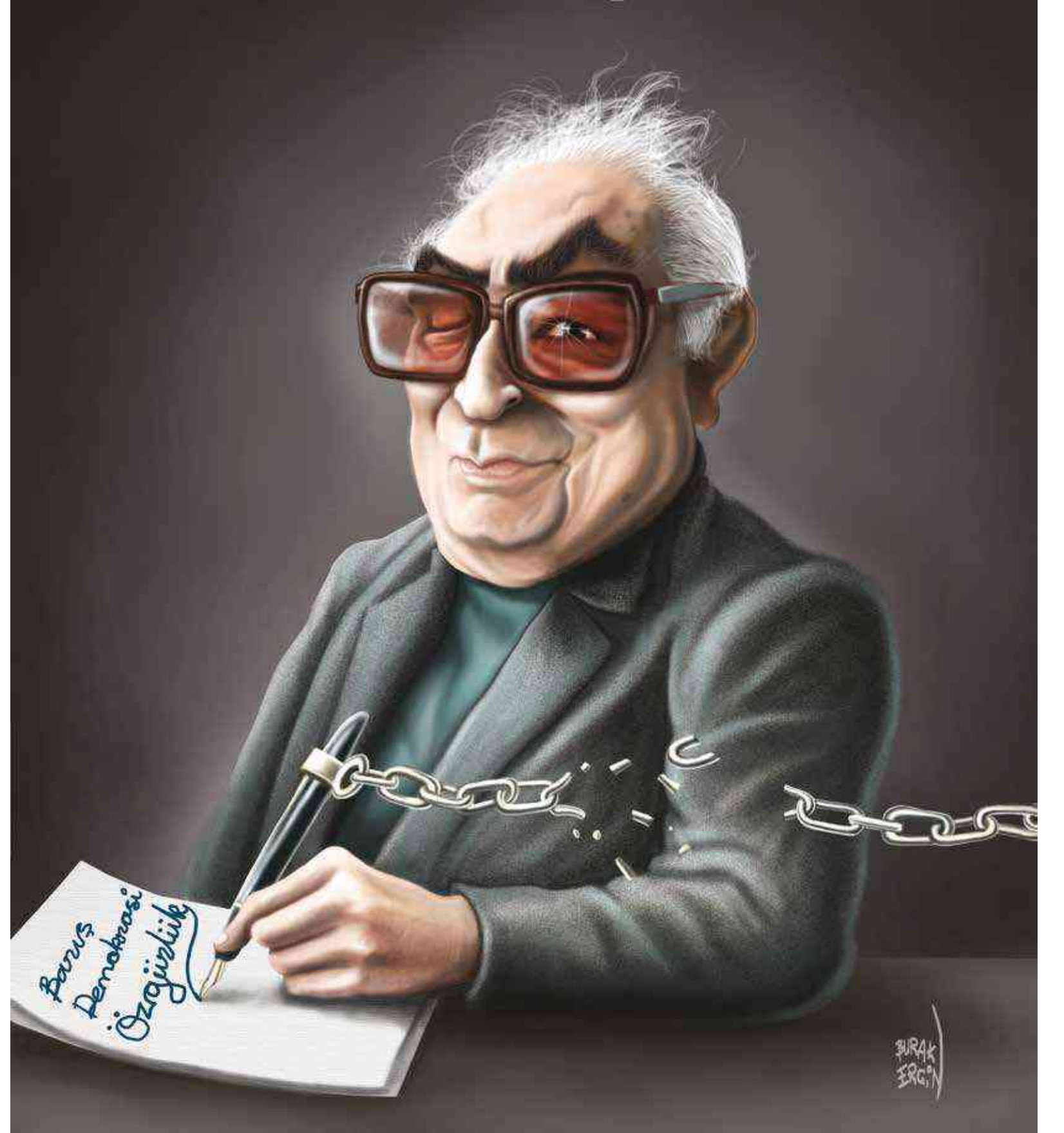
6.11.1960

Yaşar Kemal, *Baldaki Tuz*. (2021). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 38-39.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Burak Ergin

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Raúl Fernando Zuleta

Kolombiya - *Colombia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Cai Weidong

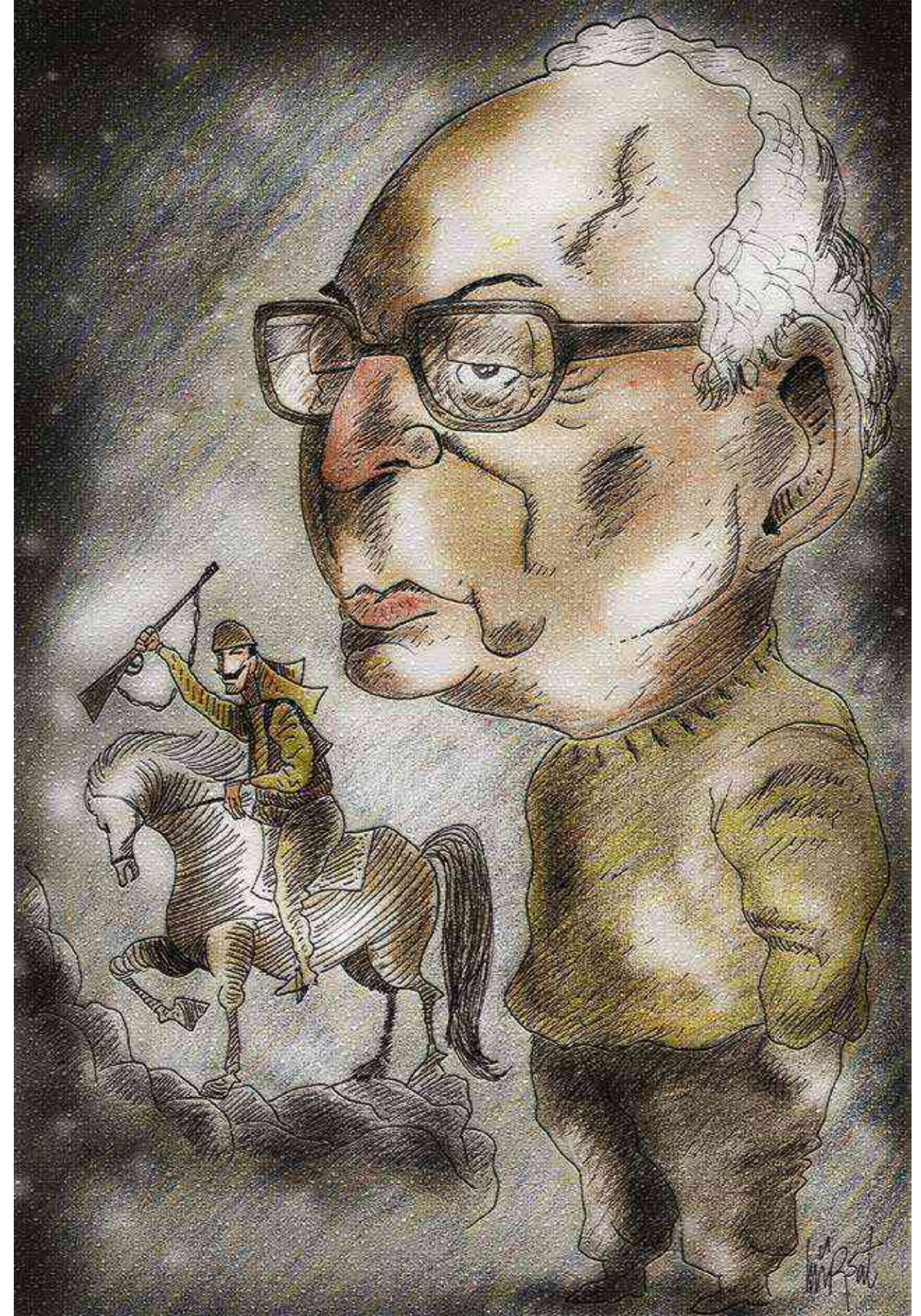
Çin - *China*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Kürşat Coşgun

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Djoko Susilo

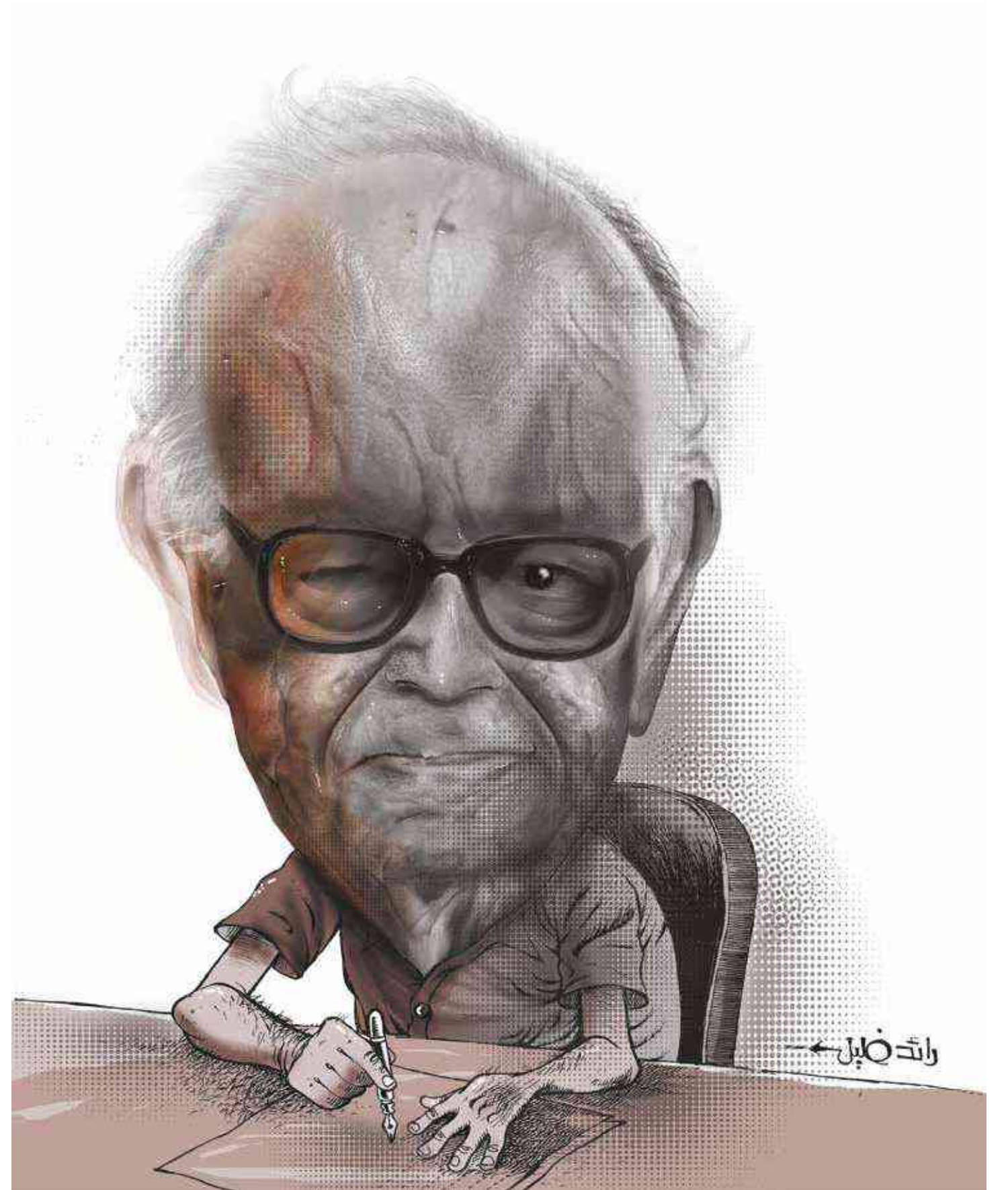
Endonezya - *Indonesia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Raed Khalil

Suriye - *Syria*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Kadir Doğruer

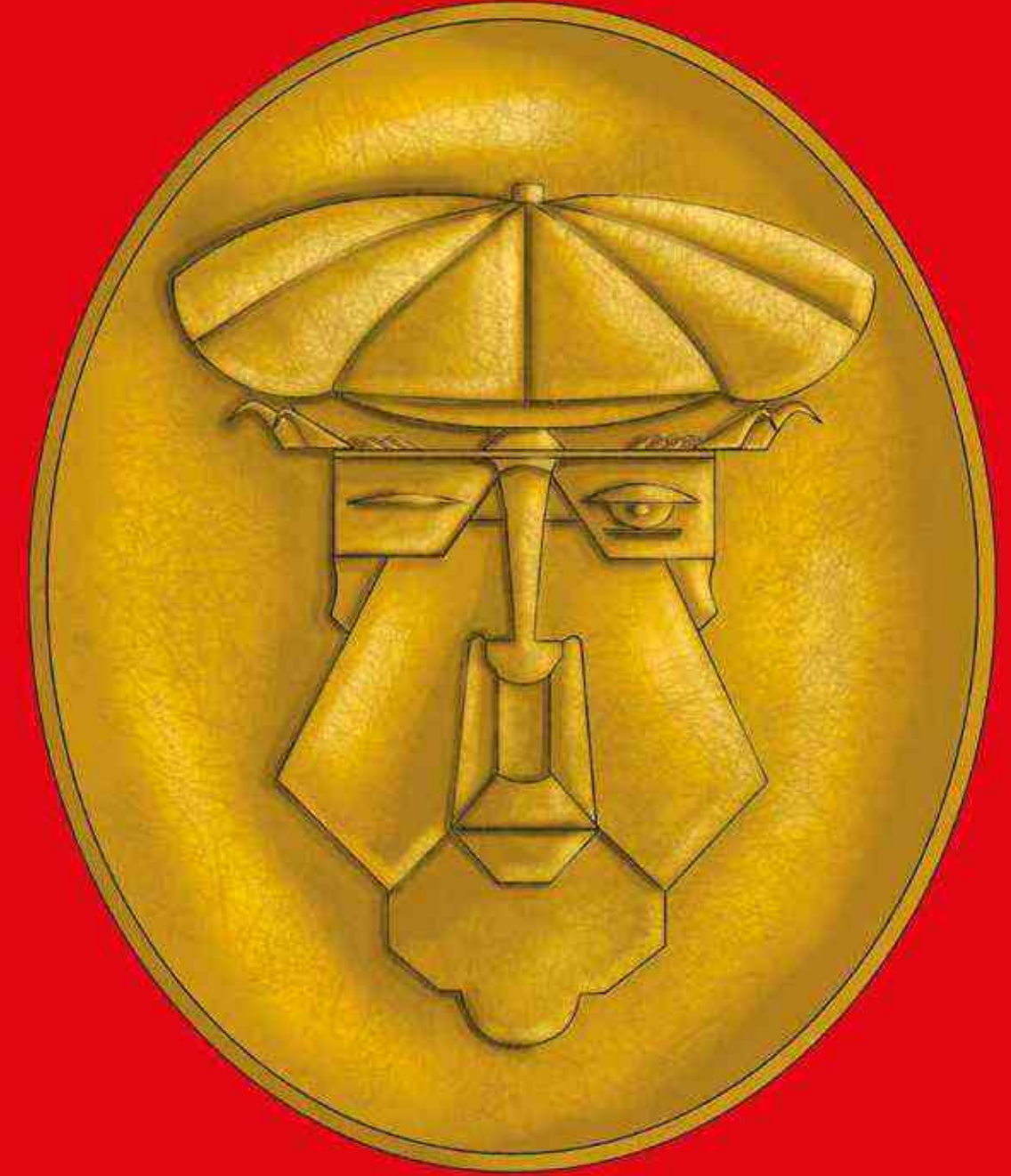
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Sameer Malek Ali

Irak - *Iraq*

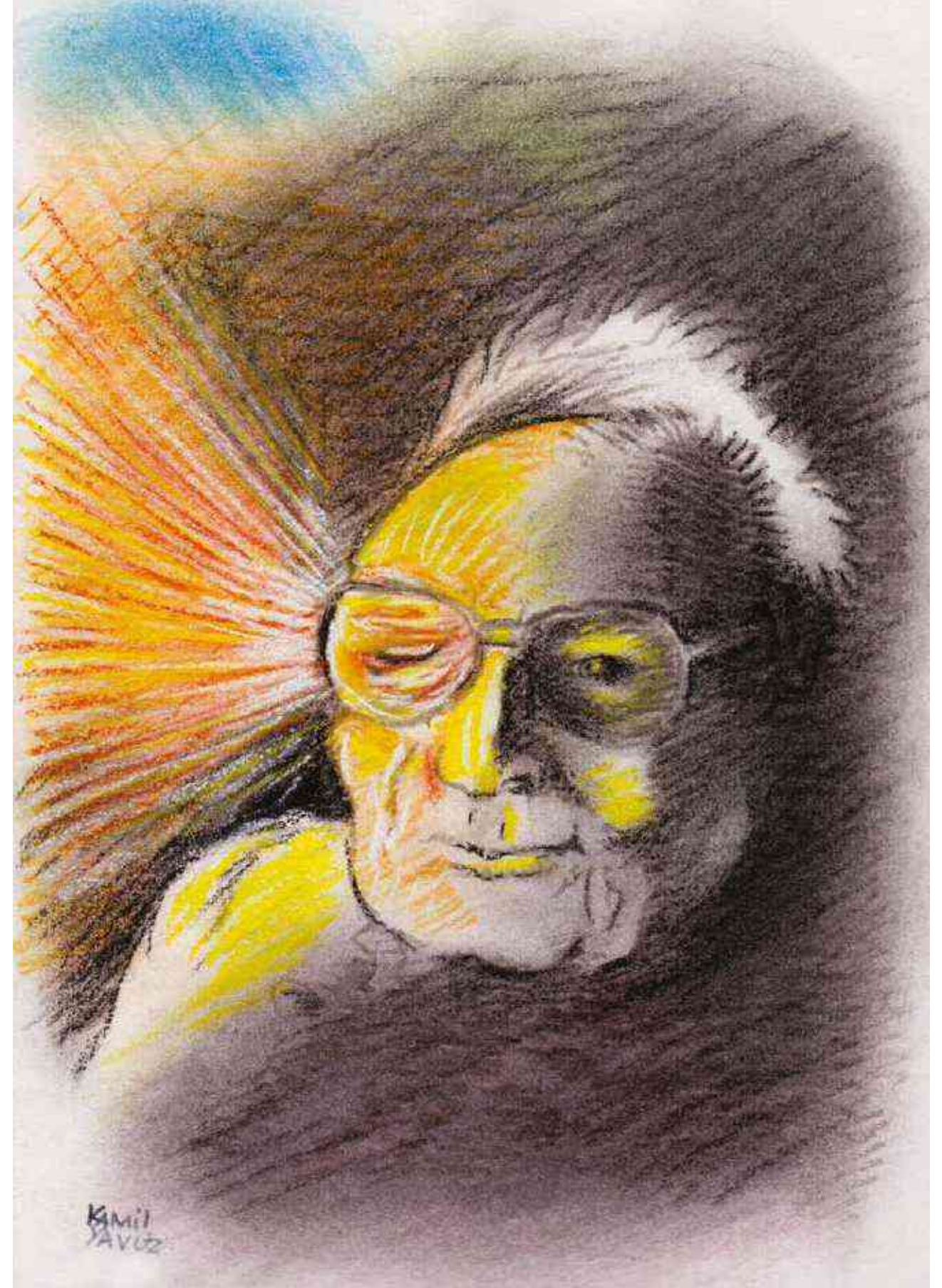
Sameer Malek Ali

SAMEER MALEK

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Kamil Yavuz

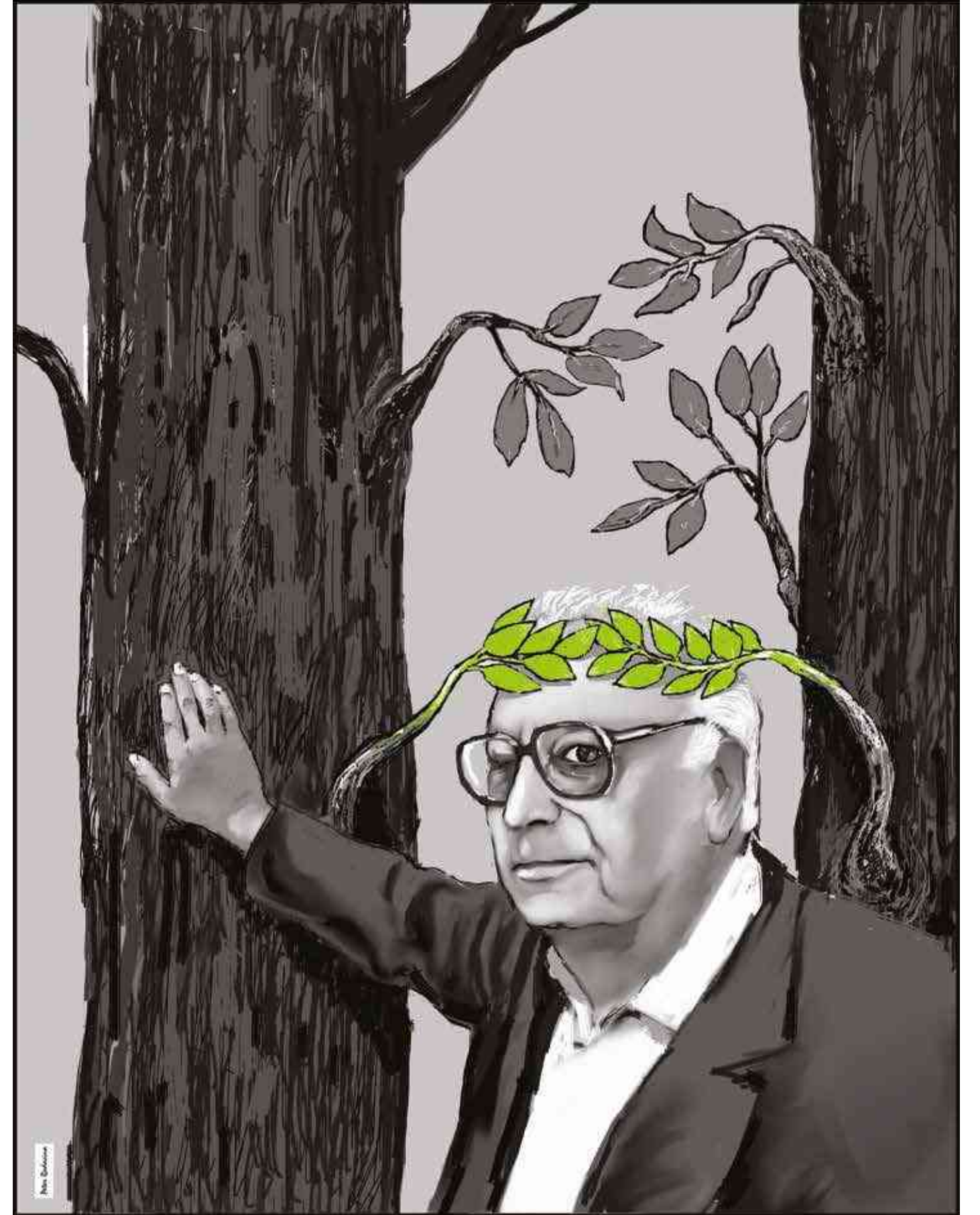
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Peter Radacina

Kanada - *Canada*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Hamza Akın

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Jiwenk Wae

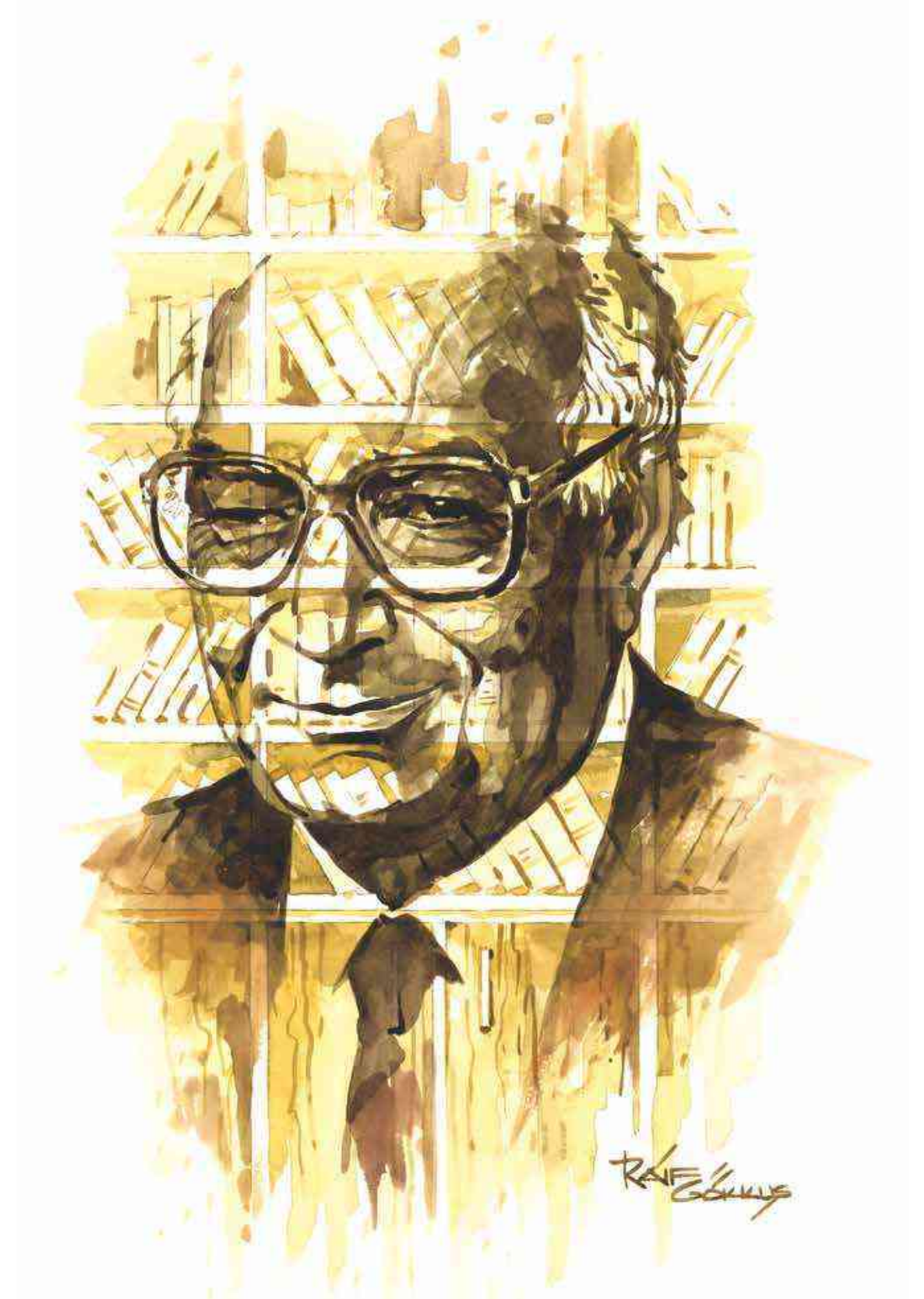
Endonezya - *Indonesia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Raif Gökkuş

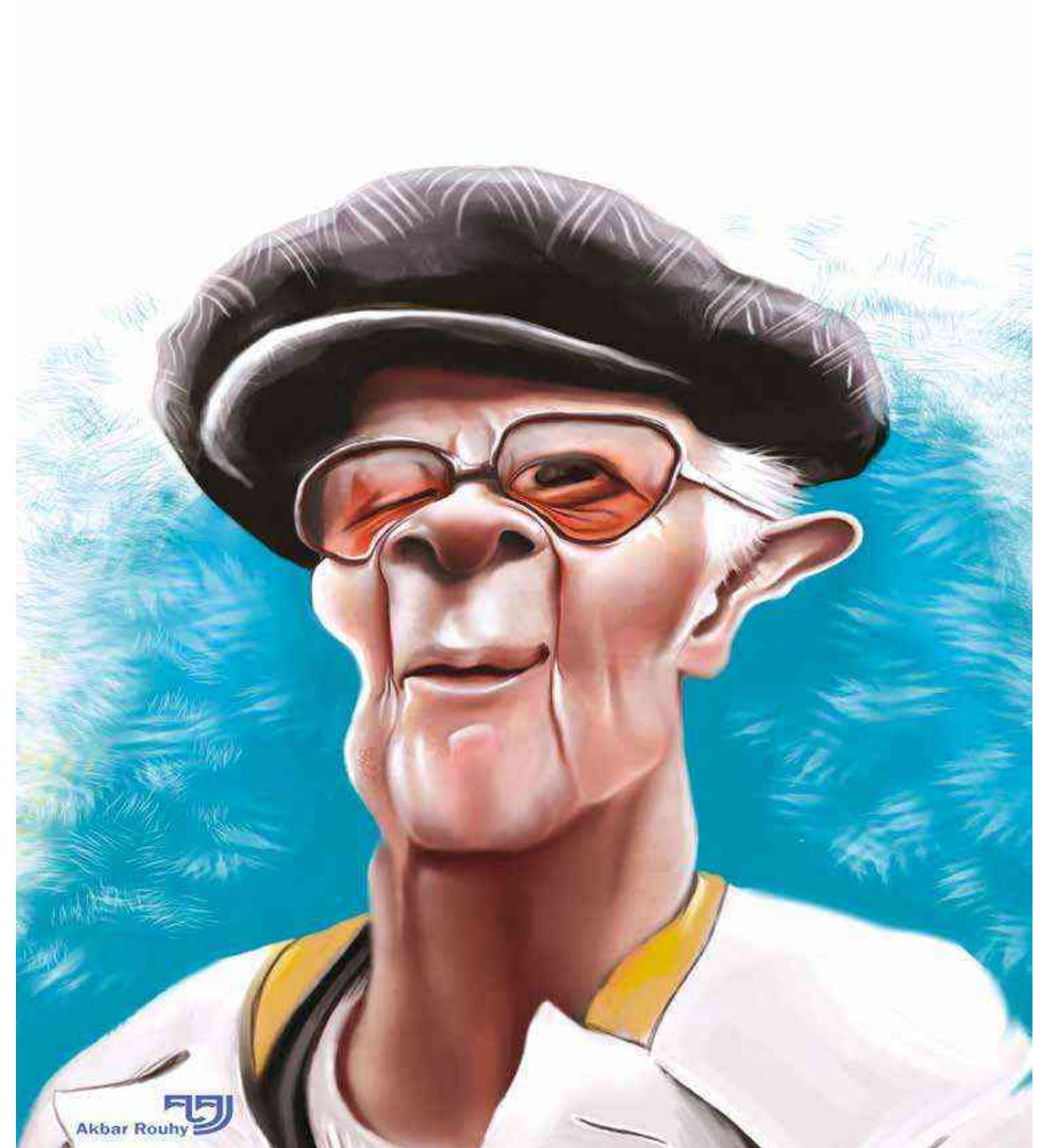
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Akbar Rouhy

İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Muhammet Şengöz

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Rosidi Semail

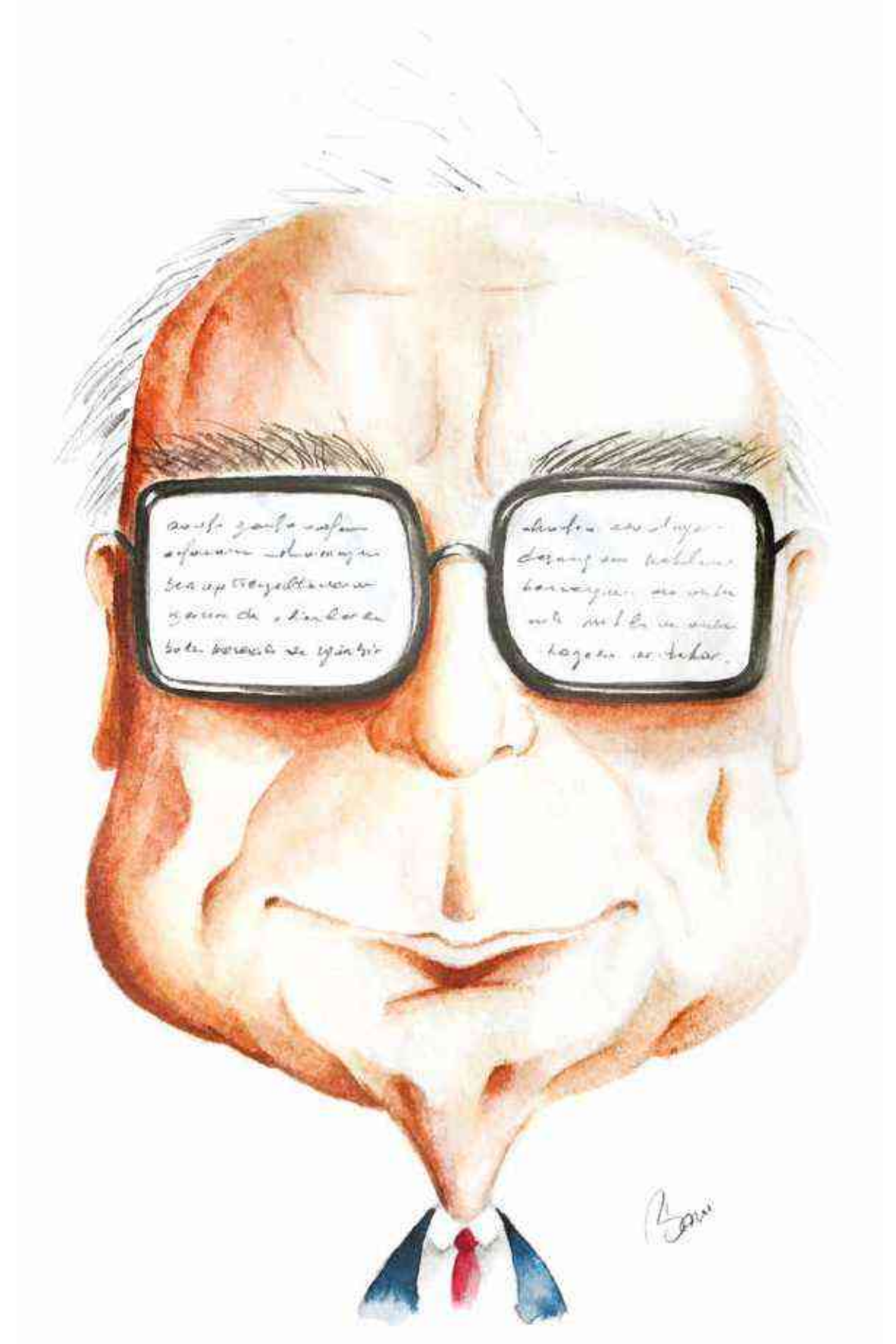
Malezya - *Malaysia*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Banu Moğulkoç

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Faraj Mohammadi

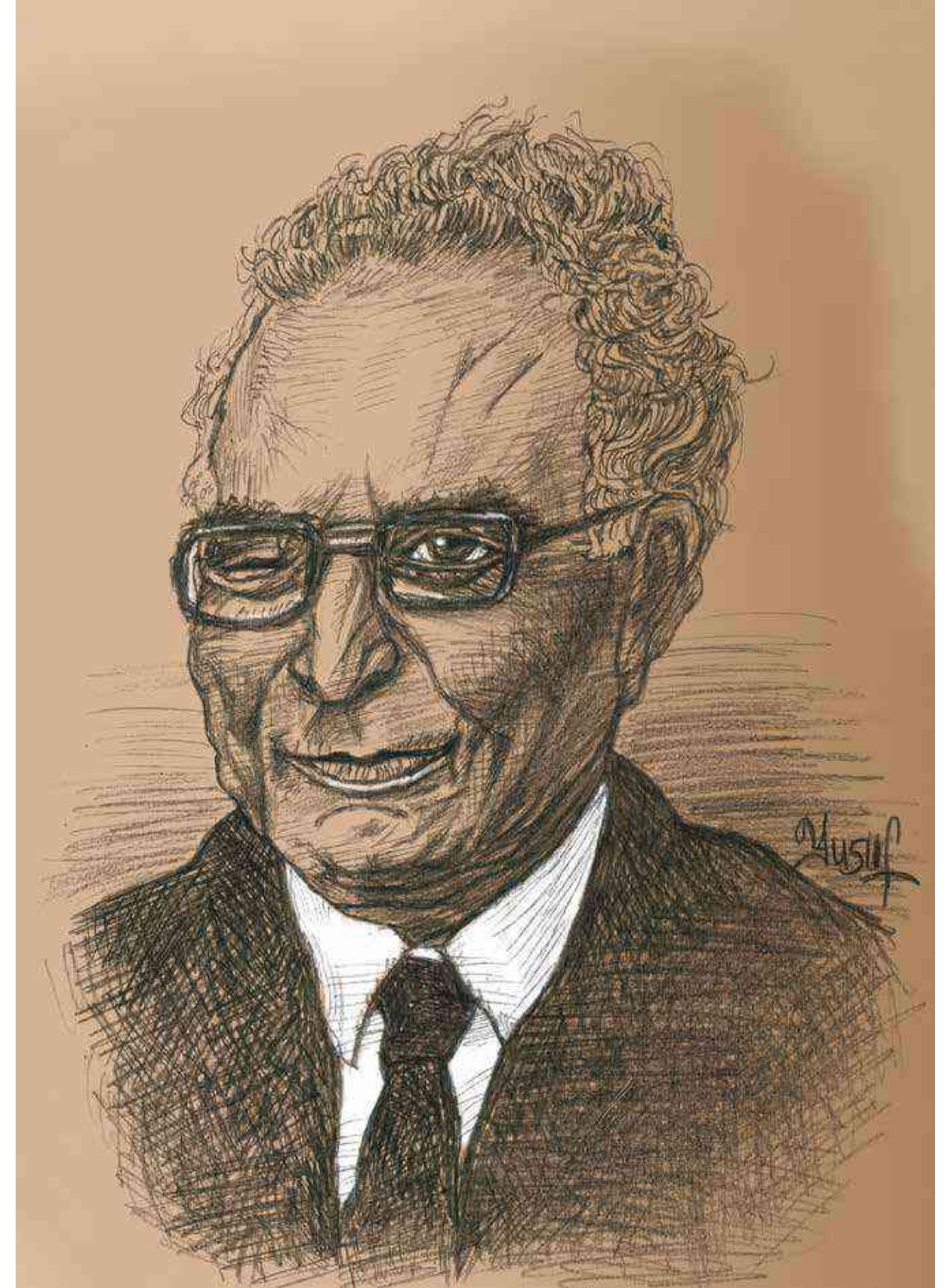
İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Yusuf Akıncı

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Morhaf Youssef

Suriye - *Syria*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Umut Karaman

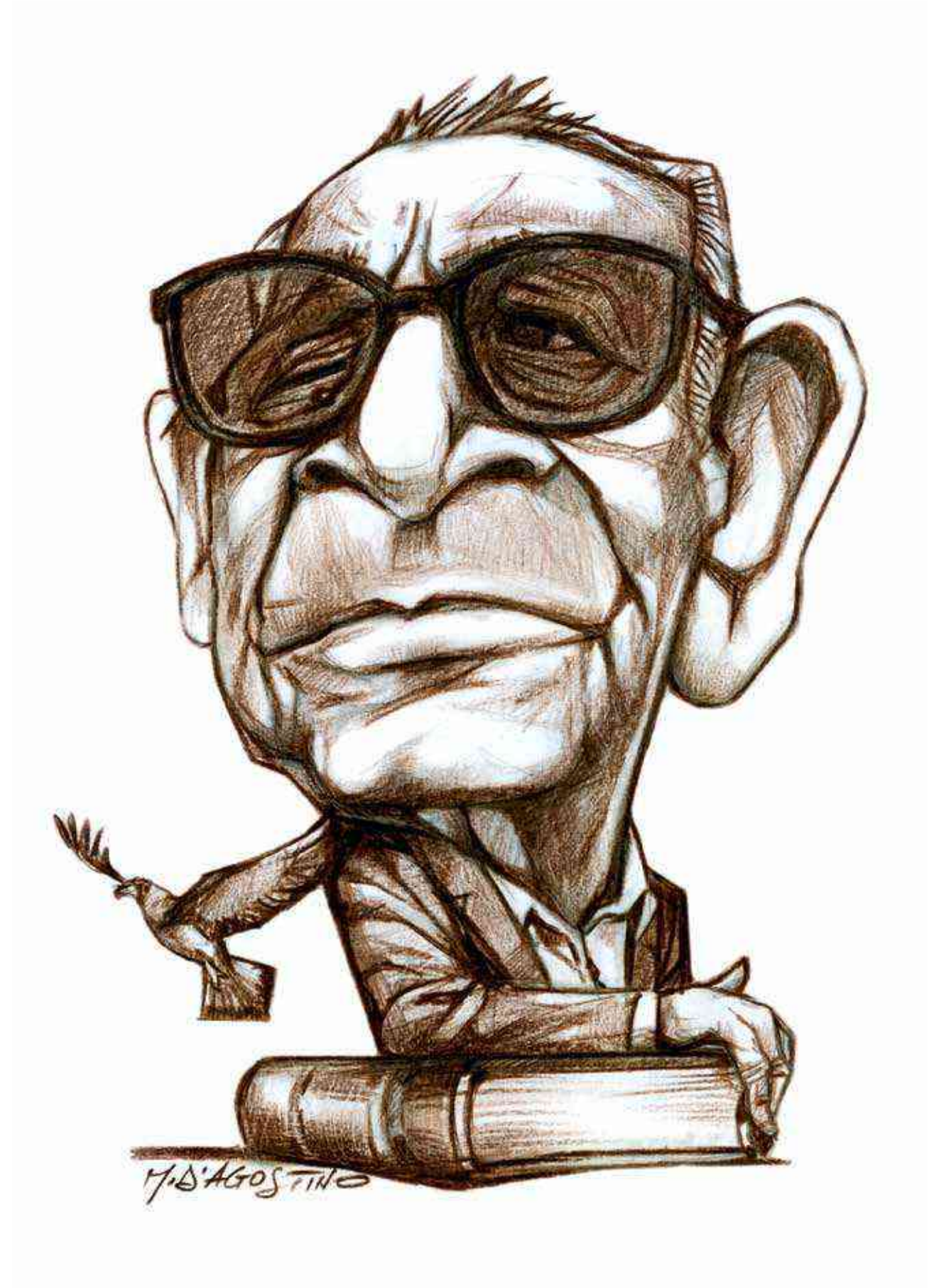
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Marco D' Agostino

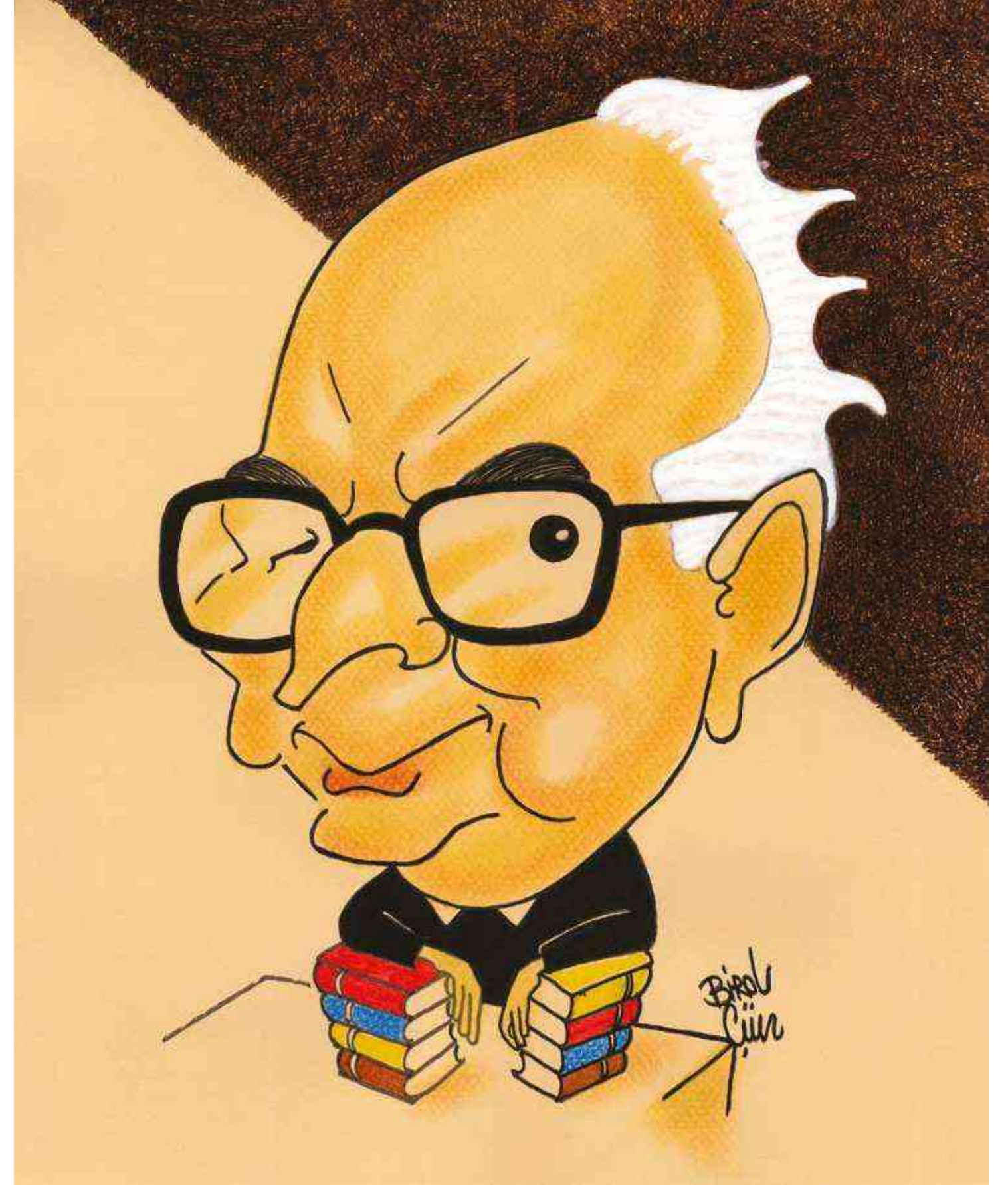
İtalya - *Italy*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Birol Çün

Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Yoemnis Batista Del Toro

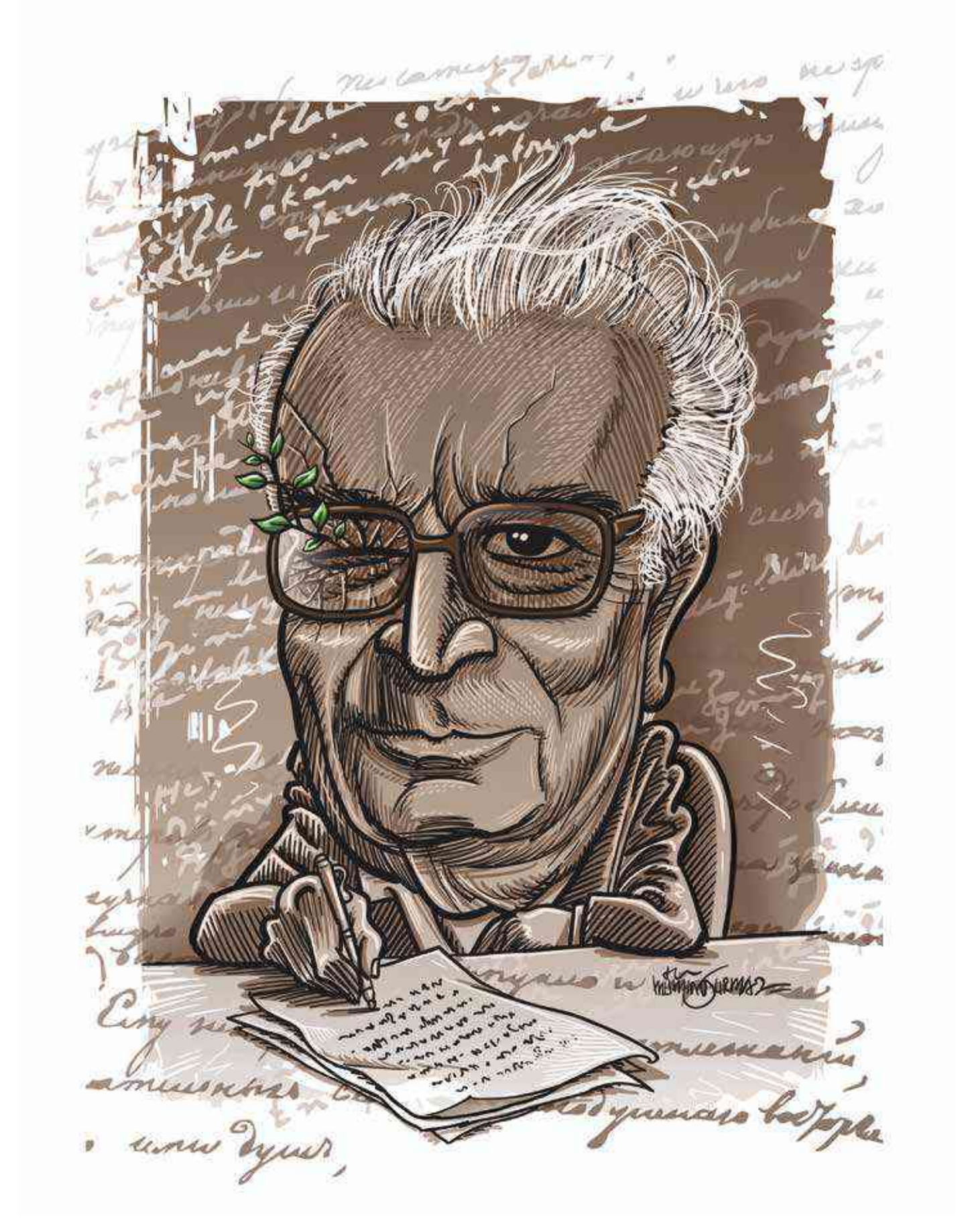
Küba - *Cuba*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Mümin Durmaz

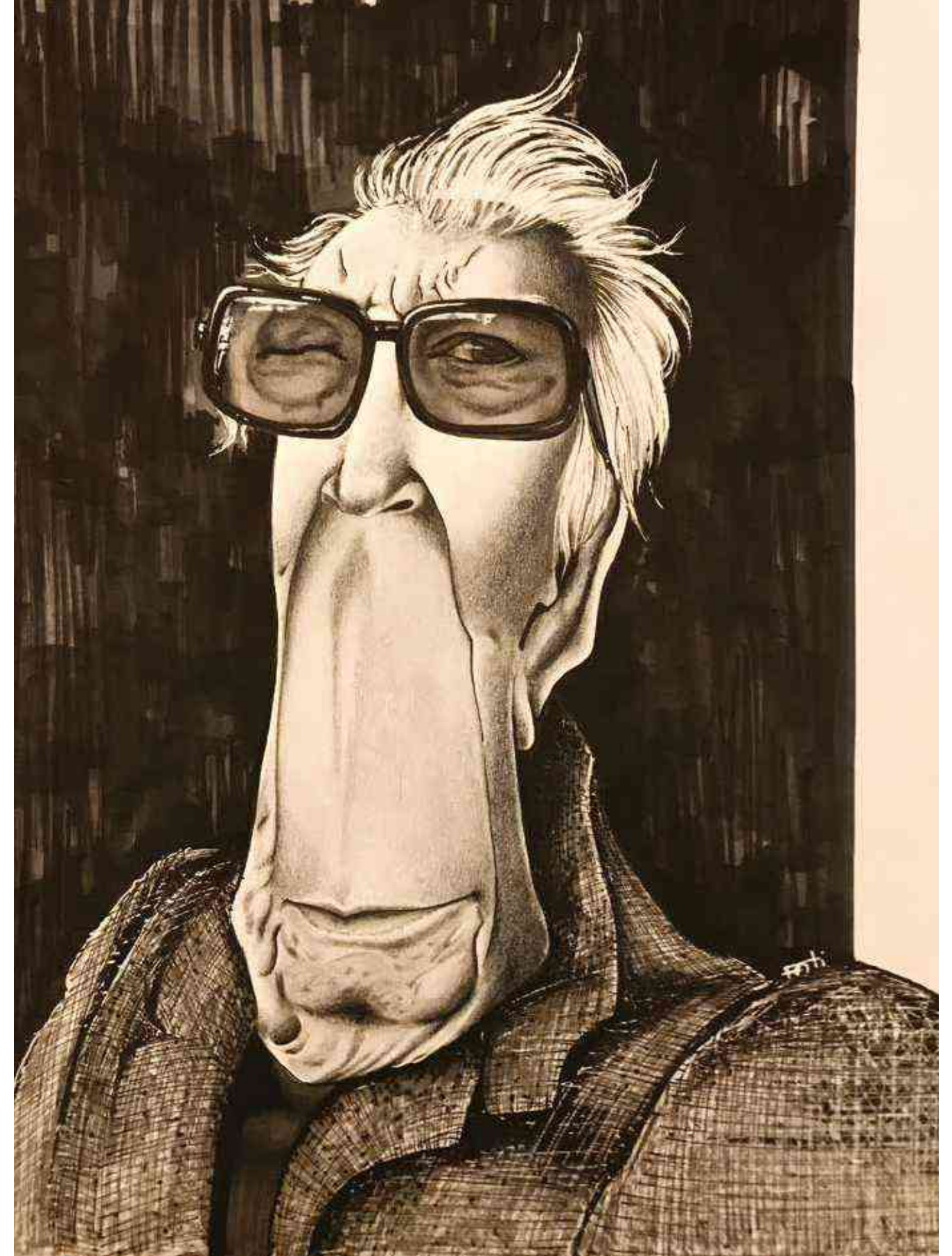
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Fateme Manoochehri

İran - *Iran*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Bilal Akay

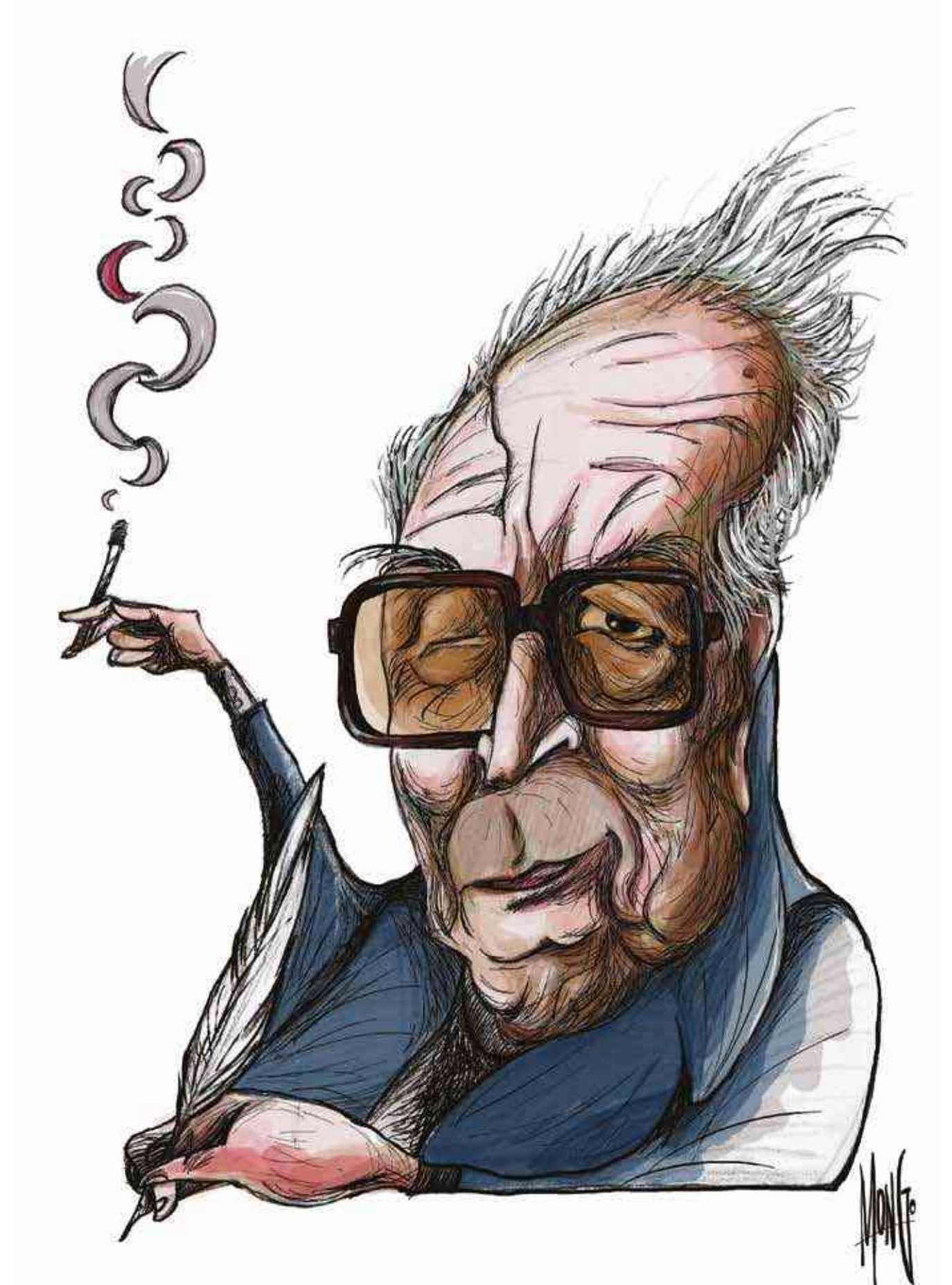
Türkiye - *Turkey*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Ramon Diaz Yanes

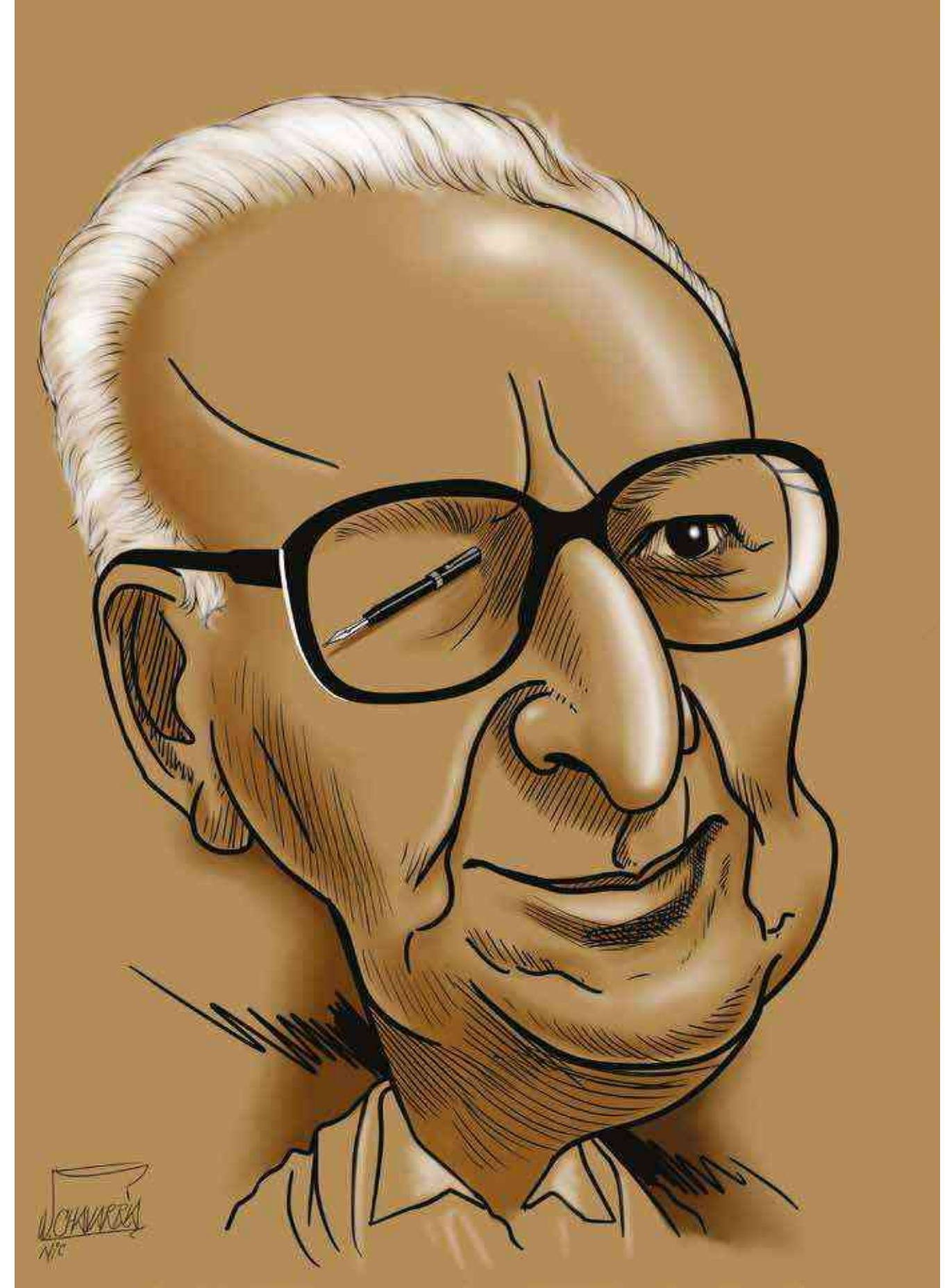
Küba - *Cuba*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Wilber Chavarria Centeno

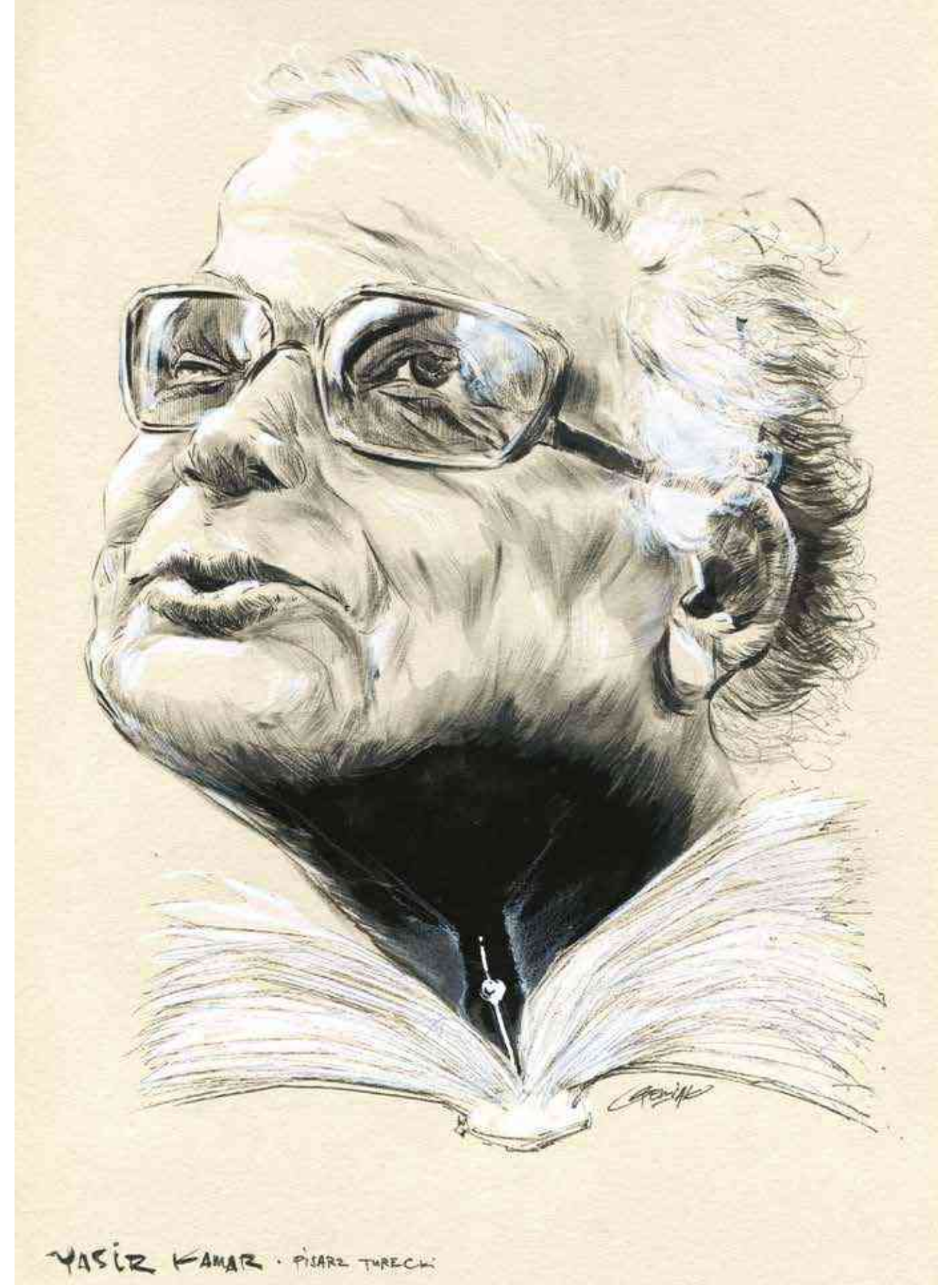
Nikaragua - *Nikaragua*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Bartłomiej Belniak

Polonya - *Poland*

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Murteza Albayrak

Türkiye - *Turkey*

Memed, hiçbir şey söylemeden kalktı, ata doğru gitti çözdü, atladı. Doludizgin... Rüzgar gibi süzülüyordu at. Yalısı kaval gibi dürülüyordu.

Kulağına aşağıdaki değirmenin şakırtısı gelince kendine geldi. Atın başını çekti. Azıcık bir süre durdu. Kulak verdi. Sonra, atı ağır ağır sürdü. Tüfeğinin ağzına kurşun verdi. Tabancasına da... Tekereklerin evinin orada at ürker gibi yaptı. Burada atı mahmuzladı. Çarşının ortasından geçti. Kahvelerin lüks lambaları daha yanıyordu. Birkaç adam ona tuhaf tuhaf baktı. Bugünlerde silahlı adamlara o kadar şaşmıyorlardı. Olağandı. Boş verdiler. O, adamları görmedi bile. Caminin yanındaki sokaktan yukarı sürdü. Uzun bacalı ev sola düşüyordu. Evin önünde attan indi. Atı avludaki büyük, karanlık dut ağacının yatık bir dalma bağladı. Hançerini soktu, evin kapısını açtı. Yukarda ılık yanıyordu. Merdivenleri üçer üçer çıktı. Kadınlar, çocuklar Memedi görünce bir kıyamettir kopardılar. Doğru günbatıdaki odaya gitti. Abdi Ağa, uykulu uykulu kollarını açmış geriniyordu. “Ne var? Noluyor?” diye soruyor, geriniyordu. Vardı, kolundan tuttu, salladı:

“Ağa Ağa! Ben geldim Ağa!” dedi.

Abdi Ağa gözlerini açtı. Önce inanamadı. Sonra gözleri açık öyle kalakaldı. Gözlerinin karası bile apak kesildi.

Dışarda bir kıyamettir kopuyordu.

Memed elindeki tüfeği doğrulttu. Abdi Ağanın göğsüne üç el ateş etti. Kurşunların rüzgarından odadaki lamba söndü.

Yıldırım gibi merdivenlerden aşağı indi, ata bindi. Bu sırada candarmaların haberi olmuş, evi boyuna kurşunluyorlardı.

Atı doludizgin Torosa sürdü. Arkasından kum gibi kurşun kaynıyordu. O hızla kasabayı çıktı.

Gün doğuyordu ki köye girdi. Orta yerde atın başını çekti. At terden kapkara olmuş, göğsü körük gibi inip inip kalkıyordu. Boynu, sağrısı köpüğe batmıştı. Memed de çok terlemişti. Ter, kulunçlarından fışkırmıştı. Yüzü, perçemi ıpsıaktı.

Gün bir adam boyu yekindi. Gölgele ucsuz bucaksız batıya doğru uzadı. Islak at tepeden turnağa ışığa boğuldu. Her yanı pırl pırl. Öyle dimdik.

Köylüler, onu öyle orta yerde, at üstünde dimdik, kaya gibi gördüler. Yavaş yavaş, sessizce, çoluk çocuk, genç yaşlı dört bir yanını aldılar. Kocaman bir halka oldular. Ortalıkta çıt yoktu. Soluk alışları bile duyuluyordu. Gözlerini ona dikmişlerdi. Yüzlerce göz üstündeydi. Susmakta inat ediyorlardı.

Orta yerdeki dimdik, kaya kesilmiş atlı azıcık kımlıdadı. At bir iki adım attı sonra durdu. Atlı başını kaldırdı. Gözlerini kalabalığın üstünde gezdirdi. Hürü Ana sapsarı kesilmiş, kurumuş, kanı çekilmiş, gözlerini kocaman kocaman açıp üstüne dikmiş ondan bir söz, bir devinme bekliyordu.

Sonra at gene kımlıdadı. Memed atı Hürü Anaya doğru sürdü. Önüne gelince atın başını çekti.

“Hürü Ana! Hürü Ana!” dedi. “Oldu. Hakkınızı helal edin.”

Alıdağı tarafına doğruldu. Bir kara bulut gibi köyün içinden süzüldü, çıktı. Gözden yitti.

Çift koşma zamanıydı. Dikenlidüzünün beş köyü bir araya geldi. Genç kızlar en güzel giyitlerini giydiler. Yaşlı kadınlar sütbeyaz, sakız gibi beyaz başörtü bağladılar. Davullar çalındı... Büyük bir toy düğün oldu. Durmuş Ali bile hasta haline bakmadan oyun oynadı. Sonra bir sabah erkenden toptan çakırdikenliğe gidip ateş verdiler.

İnce Memedden bir daha haber alınmadı, imi timi bellisiz oldu.

O gün bu gündür, Dikenlidüzü köylüleri her yıl çift koşmazdan önce, çakırdikenliğe büyük bir toy düğünle ateş verirler. Ateş, üç gün üç gece düzde, doludizgin yuvarlanır. Çakırdikenliği delicesine yalar. Yanan dikenlikten çığlıklar gelir. Bu ateşle birlikte de Alıdağın doruğunda bir top ılık patlar. Dağın başı üç gece ağarır, gündüz gibi olur.

Yaşar Kemal, *İnce Memed I.* (2020). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 435-436.

Yaşar Kemal
Portre Karikatürleri
Albümü
*Portrait
Cartoons Album*

Bülent Sümer

Türkiye - *Turkey*

